ŽELEZAR

TEDNIK – GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA SŽ ŽELEZARNE JESENICE

ŠTEVILKA: 27. LETO: XXVII — JESENICE, DNE 20. JULIJA 1978

Železar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstdnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glavni in odgovorni urednik Joža Varl – Naslov: Uredništvo Železarja, SŽ – Železarna Jesenice. Številki internih telefonov: urednik 483, administracija 484. Tisk: GP Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju štev.: 421/1-72

V PRVEM POLLETJU RAHLO POD DRUŽBENIM PLANOM

V obdobju januar–junij je bila v odnosu na družbeni plan Železarne dosežena skupna z 98,8 % in gotova proizvodnja s 95,8 %. Takšna razlika med skupno in gotovo proizvodnjo je nastala predvsem zaradi tega, ker sta temeljni organizaciji Plavž in Jeklarna, ki nimata gotove proizvodnje, delali v tem obdobju dobro. Proizvodna problematika je bila v posameznih temeljnih organizacijah združenega dela naslednja:

TOZD PLAVŽ

Oba plavža sta v prvem polletju obratovala dobro in sta z družbenim planom predvideno skupno proizvodnjo presegla za 5,2 %. Posebej velja to za mesec junij, v katerem je bila dosežena v letošnjem letu daleč največja, pa tudi rekordna proizvodnja. K temu je pripomogel tudi kvalitetnejši in na železu bogatejši vsip, predvsem maja in junija, ko je bil dosežen izplen iz celotnega vsipa 54,85 % oziroma 56,95 %. Za letos je bil planiran 53,6 %, v prvem polletju pa dosežen 53,14 %. Poprečna poraba vsipnega koksa je bila 666,7 kg/t proizvedenega grodlja. To je za 3,3 kg/t manj kot je bilo letos planirano in za 25,4 kg/t manj kot v letu 1977.

TOZD JEKLARNA

Za doseganje letne planirane skupne proizvodnje martinarne – 320.000 ton surovega jekla, je potrebno večmesečno obratovanje s petimi SM pečmi. S takšnim načinom obratovanja je martinarna pričela 23. januarja in ga nepretrgoma nadaljevala do konca aprila,

(Nadaljevanje na 3. strani)

PROIZVODNJA SLOVENSKIH ŽELEZARN V JUNIJU IN PRVEM POLLETJU

Z junijem je zaključeno prvo polletje in za nami je polovica časa, ki nam je na voljo za izpolnjevanje nalog letošnjega gospodarskega načrta. V preteklih mesecih smo ugotavljali, da nas doseženi proizvodni rezultati ne zadovoljujejo, da nekatere delovne organizacije zaostajajo za planirano realizacijo in da ne izpolnjujemo nalog izvoza. Po takem poteku v prvih petih mesecih, v juniju ni bilo moč stanje bistveno popraviti, čeprav je treba posebej podčrtati nekaj odličnih dosežkov.

V jeseniških plavžih so imeli doslej največjo mesečno proizvodnjo in pri odličnem delu elektro plavža v Štorah je bila dosežena tudi največja mesečna proizvodnja surovega železa v Slovenskih železarnah. Tolikšna proizvodnja pomeni 19 % presežka mesečno planirane količine in realno upanje, da bi do konca leta lahko še ujeli letni plan proizvodnje. Zaostanek ob koncu polletja znaša nekaj več kot 3.000 ton. Junijska proizvodnja je bila okoli 2.200 ton

(Nadaljevanje na 2. strani)

DELAVCI TOZD JEKLOVLEK V JUNIJU IN PRVEM POLLETJU DOSEGLI ODLIČNE REZULTATE

V drugem četrtletju je TOZD Jeklovlek s pomočjo postavljenih delovnih ciljev nadoknadila zaostanek prvega četrtletja in izpolnila družbeni plan proizvodnje v prvem polletju s 100,6 %.

Problemi in izpad vložka iz Železarne Štore je povzročil, da so v prvem četrtletju dosegli plan skupne proizvodnje le 97,2 % in gotove 97,5 %. V drugem četrtletju je delni izpad vložka z izredno proizvodnjo pokrila TOZD Valjarna žice in profilov. Tako so v mesecu juniju dosegli tudi najvišjo proizvodnjo v zadnjih dveh letih in s tem kumulativno družbeni plan za prvo polletje.

Problem vložka je še vedno kritičen, ker ne pokriva planirane proizvodnje, zlasti sprejetih naročil, ki odstopajo po količini in asortimentu. V zaostanku so naročila za izvoz, ki so količinsko pokrita z domačimi naročili. Plan proizvodnje niso izpolnili pri vlečenih jeklih, zlasti v drobnih dimanzijah, ki dosegajo najvišjo akumulacijo, oziroma rentabilnost. Rezultat uspešnega poslovanja je tudi ugodna finančna realizacija pri ustvarjanju skupnega prihodka.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Ob dnevu vstaje slovenskega ljudstva — 22. juliju, čestitamo vsem nekdanjim borcem NOV in aktivistom ter jim želimo zdravja in zadovoljstva

Družbenopolitične organizacije, samoupravni in poslovodni organi TOZD, DS in delovne organizacije Železarna

ABECEDA GOSPODARJENJA

Na pogovorih o informacijskih tokovih v TOZD Železarne je bilo slišati različna opozorila, ki jih sicer ne kaže posploševati, kaže pa se nad njimi zamisliti. Na primer: delavce zanima predvsem vprašanje osebnih dohodkov in ožjih obratnih problemov. Z večjo vnemo razpravljajo o manj pomembnih vprašanjih, ko pa gre za večja materialna sredstva, ni dosti razprave. Za marsikaj dvigujejo roke, ne da bi povsem razumeli o čem odločajo in kakšne bodo posledice za TOZD.

Zdi se, da je takšno stanje v nasprotju z zahtevo, ki jo je avantgarda delavskega razreda izborila, na politični fronti: da naj bo delavec upravljalec celotne reprodukcije, pa tudi z zaupanjem v racionalnost neposrednega odločanja (ki naj gre vse manj preko države) delavcev o vseh vprašanjih TOZD in družbene reprodukcije. Stanje, – tako se zdi na prvi pogled – pa je izraz mezdne miselnosti (važno je, kakšno plačo dobim, ostalo me ne briga).

Vodja TOZD Jeklarna Alojz Kalan povezuje mezdno miselnost v prvi vrsti z nivojem znanja, z neizoblikovanostjo samoupravljalskega načina mišljenja (zavesti). Ker je mezdni odnos najbolj preprost odnos, delavec želi biti v mezdnem odnosu. (Drugje je bilo spet slišati razlago, da, če delavcu opravljanje delovnih nalog v TOZD

(Nadaljevanje na 8. strani)

ČETRTE SEJE ZBOROV SKUPŠČINE OBČINE

Presednik družbenopolitičnega zbora Janko Burnik sklicuje četrto sejo zbora v torek, 25. julija, predsednika Valentin Črv in Vera Dulmin pa zbor združenega dela in krajevnih skupnosti v četrtek, 27. julija. Poleg potrjevanja zapisnika zadnje seje, nekaterih imenovanj in delegatskih vprašanj, bodo delegati na vseh treh sejah obravnavali naslednja vprašanja:

POROČILO OBČINSKEGA SODIŠČA JESENICE ZA LETO 1977

Predsedstvo občinskega sodišča na Jesenicah v svojem poročilu poudarja, da je bilo leto 1977 leto normativne ureditve ustavne preobraz-

(Nadaljevanje na 12. strani)

V JUNIJU PRESEŽENA REALIZACIJA PRODAJE

V juniju je bilo prodano 38.986 ton naših izdelkov, s čimer smo ustvarili 438.084.934 din osnovne realizacije, ki se je povečala s prodajo energije in ostalih proizvodov še za nadaljnjih osem milij. din. Medtem ko je prodaja za 929 ton nižja od planirane višine, je realizacija zaradi višjih prodajnih cen presegla junijski plan za 5,6 %. Povprečna prodajna cena za tono je bila 11.446 din, kar je bolje od planirane (10.588 din/t) in za 2.068 din več od povprečne cene v lanskem juniju.

Gledano po posameznih TOZD je bilo prodano največ debele pločevine (8.250 ton), kar pa je dobre 4 % manj kot smo planirali. Večji zaostanek za planirano prodajo je bil pri valjani žici (18,5 %) in v novi hadni valjarni (10 %), medtem ko je

(Nadaljevanje na 6. strani)

Železarni Jesenice

PRIZNANJE

ZA USPEŠNO SODELOVANJE PRI OHRANJANJU IN RAZVIJANJU TRADICIJ N O B

ODBOR VII. SNOUB FRANCE PREŠEREN 12.7.1978

PREDSEDNIK:

PRIPRAVE NA 9. KONGRES ZSS MORAJO POMENITI AKCIJO

V posebni prilogi Delavske enotnosti 8. julija, so bili objavljeni osnutki dokumentov za deveti kongres Zveze sindikatov Slovenije, ki bo 25. in 26. oktobra v Mariboru. Med osnutki dokumentov je poročilo o delu Zveze sindikatov Slovenije med 8. in 9. kongresom, sklepi 9. kongresa Zveze sindikatov Slovenije in statut Zveze sindikatov Slovenije. Odbor za pripravo kongresa poziva, da o vseh teh dokumentih razpravljajo vse organizacije zveze sindikatov in odborov sindikatov dejavnosti v SR Sloveniji in da svoje pripombe in stališča pošiljajo sekretariatu predsedstva republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije. Republiški svet bo na osnovi stališč in predlogov na septembrski seji sprejel predloge kongresnih dokumentov.

Razprave o takih in podobnih dokumentih imajo pri nas že nekaj let povsem novo kvaliteto, v razpravah o njih se namreč soočamo in preverjamo lastno učinkovitost, oziroma kako daleč smo v vsaki konkretni sredini pri uresničevanju svoje ustavne vloge v našem demokratičnem političnem sistemu. Na osnovi kritičnega preverjanja lastnega dela pa so v vseh sredinah potrebni akcijski programi, ki bodo pospešili uresničevanje revolucionarne vloge sindikatov v naši samoupravni socialistični družbi.

Torej ne gre za razpravo odmaknjeno od vsakodnevnega dela sindikalnih organizacij v konkretnih sredinah, kajti sindikati so od zadnjega kongresa naredili velik razmah in krepko stopili na pot uresničevanja svoje ustavne vloge. V teh razpravah morajo poleg slabosti, ki so spremljale delo sindikalnih organizacij, priti do izraza tudi bogate izkušnje in rešitve v posameznih sredinah, ki bodo obogatile kongresne dokumente.

Osnutki dokumentov za deveti kongres Zveze sindikatov Slovenije, o katerih ta čas že teče javna razprava, predvsem pa osnutek sklepov in statut, pomenijo kontinuirano nadaljevanje uresničevanja revolucionarnih sklepov sprejetih na osmem kongresu.

V mnogih sredinah sindikalne organizacije še niso zaživele tako kot njihovo vlogo opredeljuje ustava in bistveno razširja in natančneje opredeljuje zakon o združenem delu. Razprava o osnutkih dokumentov je prilika, da se s slabostmi spoprimejo in z akcijskim delovanjem dosežejo, da bodo resnično postale neposredna politična sila delavcev za uresničevanje njihove celovite družbene vloge in odgovornosti v temeljnih organizacijah združenega dela ter v drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih.

POLLETNI PREGLED IZPLAČANIH OSEBNIH DOHODKOV

Delavski svet Železarne je na 11. seji dokaj ugodno ocenil poslovanje naše delovne organizacije v prvem polletju letošnjega leta. Ustvarili smo kar nekaj rekordnih dosežkov v proizvodnji, nekatere TOZD pa so imele večje težave v proizvodnji, tako da v celoti plan proizvodnje ni izpolnjen. Kljub temu pričakujemo boljši finančni rezultat kot v četrtletju. To bo opravičilo tudi povečanje naših osebnih dohodkov v aprilu in juniju.

Polletni povprečni osebni dohodek Železarne je 5.330 din, kar je 8,7 % več kot povprečje leta 1977. Ta osebni dohodek smo dosegli s povprečno 187,3 plačane ure na osebo, kar je za 2,3 ure, oziroma 1,2 % ur manj kot v predhodnem letu. Neto osebni dohodek na uro je porasel iz 25,97 na 28,45 din, oziroma 9,5 %. Razumljivo je, da smo ta dvig osebnega dohodka dosegli ob zmanjšanem številu nadur, a žal tudi ob istočasnem povečanju bolezenske odsotnosti. Dejansko je povečanje osebnega dohodka na uro efektivnega dela zaradi tega še nekoliko višji.

Z gospodarskim planom predvidene denarne mase za osebne dohodke nismo izčrpali 50 %, ker smo v začetku leta startali le malo nad lanskim povprečjem. Z dvakratnim povečanjem osebnega dohodka za 8 % pa bomo prvotno planirano maso neto osebnega dohodka krepko presegli, saj nas do planiranega povprečnega osebnega dohodka loči le še 32 din. To povprečje bomo presegli že z izplačilom za mesec julij in ob koncu leta lahko ob normalnem toku dogodkov pričakujemo okrog 4 % preseganja v gospodarskem planu predvidene višine osebnega dohodka. Za tolikšen odstotek je opravljen tudi rebalans plana. Po rebalansu plana smo v letošnjem letu izplačali 45 % predvidenega osebnega dohodka in imamo v drugem delu leta na razpolago še 55 % vsote. To višino dosežemo brez nadaljnjih povečanj obračunske osnove!

(Nadaljevanje na 7. strani)

Vse pogostejši primeri, ki jih zasledimo tako v temeljnih organizacijah združenega dela, kakor v delovnih skupnostih delovne organizacije Železarna in ki vse bolj kažejo na pojav neodgovornosti in ravnodušnosti so spodbudili to razmišljanje. Pri delitvi mišljenja s sodelavcem o teh vprašanjih je preprosto dejal »ali je vredno o tem karkoli spregovoriti, saj je bilo o tem že precej napisanega pa tudi spregovorjenega, vendar pa brez prave reakcije, ljudje hodijo mimo vsega tega, ne da bi sploh kaj reagirali ali ukrepali.« Mnogo resnice je v tem, kajti za kritiko in mnoge negativne pojave smo nekako postali nedotakljivi, ravnodušni in neprizadeti. Morda je vzrok za to tudi v tem, da različne negativne pojave obravnavamo premalo konkretno in nanje le opozarjamo, ne da bi navajali odgovornega delavca, službo ali organ. Vzrok pa je nedvomno tudi v tem, da je pri mnogih delavcih prisotna še nepreživeta mezdna miselnost, ki ga omejuje le na mesečno »kuverto« in na to da je »debela« ali »tanka«, mnogo manj ali pa nič pa na vzroke zakaj je taka in ne drugačna.

Kakorkoli že, s pojavom neodgovornosti in malomarnosti se srečujemo na vsakem koraku, tudi s takimi, ki imajo za posledico hudo materialno in drugo škodo. V mnogih primerih kaj radi dobimo za to objektivne vzroke, le redki pa so primeri, ki se zaključijo z ustreznimi sankcijami. Čeprav s sankcijami ne bomo rešili tega pojava, pa vendarle mislimo, da so kot preventivna oblika ob številnih pojavih neodgovornosti in malomarnosti nujno potrebne. Mnogo več bo v tej smeri potrebnega političnega in vzgojnega delovanja, vendarle ne abstraktnega, temveč tesno povezanega z družbenoekonomskim položajem delavca v združenem delu in njegovimi pravicami v celotni družbeni reprodukciji. Kajti le tako bomo lahko krepili samoupravljalsko zavest delavcev in njihovo odgovornost.

Naj to razmišljanje ilustriramo z dvema primeroma, ki sta nam najbližja in pri katerih je bila prisotna očitna neodgovornost in ravnodušnost in ki sta terjala precejšnjo materialno škodo, poleg poškodb ljudi — delavcev, največjega bogastva naše samoupravne socialistične družbe.

Prvi primer se je dogodil v skladišču na Blejski Dobravi, ko so elektrovzdrževalci pri svojem delu v višini uporabili za delovni podest na viličarju naložen 3.830 kg zaboj, v katerem je bila nova ravnalna naprava Schumag za novo halo jeklovleka na Beli. Zaboj, na katerem sta bila dva delavca, je izgubil ravnotežje in z največje višine, ki jo premore viličar, padel na tla, pri čemer je bila naprava tako poškodovana, da jo bo potrebno popolnoma zamenjati in to plačati z deviznimi sredstvi. Toda sreča je botrovala, da posledice niso bile še hujše, da je en delavec odnesel le lažje poškodbe, lahko pa bi se zgodilo, da bi oba za vedno obležala pod skoraj štiritonskim zabojem. Resnici na ljubo moramo povedati, da elektrovzdrževalci nimajo ustrezne lestve na gibčnem prevoznem sredstvu, da bi lahko varno delali v prostih višinah in so doslej največkrat reševali situacijo na tak način, čeprav bi po pravilniku o varstvu pri delu delavci lahko zavrnili tako delo, ki ni v skladu z varnostnimi predpisi in varstvom delavcev.

NAŠA ODGOVORNOST ZAHTEVA KRITIČNO PRESOJO

Kdo nosi krivdo in kdo bo poravnal nastalo škodo, ki jo bomo v vsakem primeru plačali delavci, ali te ali druge TOZD ali vsi skupaj, obravnavajo pristojni organi. Primer zasluži kritično pozornost predvsem z vidika odgovornosti, oziroma neodgovornosti in malomarnosti, ki verjetno prizadene večje število ljudi, oziroma delavcev povezanih s tem vprašanjem. Ali res ni bilo mogoče pri tolikšnih investicijah nabaviti ustrezne prevozne lestve in zagotoviti delovno varnost delavcev v vzdrževanju? Ali so organizatorji dela pozabili na svoje odgovornosti, ki izhajajo iz pravilnika o varstvu pri delu in dovoljevali tako improvizacijo pri tako nevarnem delu? Vsa ta in morda še druga vprašanja brez pomisleka lahko postavimo pod skupni imenovalec ODGOVORNOST. Materialna škoda ob tem primeru ni nič, če se zamislimo, da bi v kroniko smrtnih nezgod lahko vpisali še dva primera.

Še bližje pa je primer, ki z vidika odgovornosti predvsem v pogledu varstva delavcev, mora dobiti svoj odmev tako v naši zavesti kot v ustreznih sankcijah. Gre za uhajanje ogljikovega monoksida iz plinovoda, ki je v sredo, 12. julija, ne le povzročil nekaj urni zastoj proizvodnje, temveč resnično ogrozil številne delavce, ki so na tem območju delali na svojih delovnih mestih. Kljub hitri intervenciji poklicnih gasilcev in reševalcev in delavcev varnostne službe, je dvajset delavcev obležalo lažje ali težje prizadetih s smrtonosnim plinom, od katerih se jih je enajst moralo po nekaj dni zdraviti v bolnišnici, drugi pa so dobili prvo pomoč v obratnih ambulantah. Iskreno lahko le želimo, da delavci prizadeti s tem plinom, ne bi imeli kakršnihkoli posledic. Lahko pa bi bila to velika tragedija.

Ne da bi komurkoli želeli slabo moramo povedati, da so poklicni gasilci in reševalci Železarne že v ponedeljek, 10. junija, opozorili pristojne, da plin spušča, oziroma na nevarno koncentracijo ogljikovega monoksida na področju, kjer je prišlo do nesreče. Izgleda, da odgovorni za to niso zadeve vzeli dovolj resno in odgovorno, čeprav so nekaj ukrepali, vendar ne dovolj, ker sicer ne bi prišlo do te nesreče. Poudariti pa moramo, da so se tudi nekateri delavci ponašali zelo neodgovorno, ko so jih gasilci opozarjali naj čimpreje zapustijo ogrožene prostore.

Čeprav oba primera, pa lahko bi jih navajali še, zaslužijo vso družbeno grajo in ustrezne ukrepe, stvari nismo želeli prenapenjati s tega vidika. Hoteli smo le poudariti, kako zrahljana je naša odgovornost, naj si bo neposredno odgovornih za ta in druge primere, kakor tudi samoupravnih organov, predvsem pa samoupravne delavske kontrole in odborov za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito. To so primeri, ki bi morali animirati vse socialistične subjektivne sile v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih, oziroma delovni organizaciji in napovedati srdit boj neodgovornosti in malomarnosti. Gre za varstvo delavcev, za varstvo družbene lastnine in pri tem bi morali biti bolj prizadeti in ostreje reagirati. Navedena pa tudi nenavedeni, vendar znani primeri, bi morali biti signal družbeni samozaščiti v temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnostih za akcijo, za bolj dosledno uresničevanje svojih ustavnih nalog.

PROIZVODNJA SLOVENSKIH ŽELEZARN

(Nadaljevanje s 1. strani)

nad mesečnim planom. Če bo v drugi polovici leta poprečna mesečna proizvodnja 17.190 ton, približno tolikšna je bila v maju, bo letni plan dosežen. Razumljivo, da v železarni Štore ne bomo mogli nadomestiti dvomesečnega izpada proizvodnje, ki je nastal zaradi okvare transformatorja na elektroplavžu. Njihova izvršitev polletnega plana znaša 68 %. Jeseniški plavži so proizvedli v šestih mesecih 5 % več, kot znaša načrt, tako da je skupni zaostanek za polletnim planom 3 %.

V tovarni traktorjev železarne Štore so junija izdelali 420 traktorjev, kar je doslej daleč največja mesečna proizvodnja, ki pa zaostaja še vedno 6 % za linearnim planom, njihov operativni plan je bil pa še za okoli 4 % višji.

Hladni valjarni v železarni Jesenice sta izdelali 9.617 ton proizvodov, kar je doslej največja mesečna količina.

Za poslovni rezultat prvega polletja je pa gotovo razveseljivo, da imajo v juniju praktično vse delovne organizacije realizacijo vsaj blizu planiranih vrednosti, večina pa jih visoko presega. Dosežena je bila doslej daleč najvišja vrednost mesečne prodaje izdelkov. Železarne so presegle plan vrednosti prodaje v juniju za 20 %, posebno izstopa železarna Jesenice s 128 odstotno realizacijo plana.

Predelovalci žice so dosegli 104 % planirane realizacije vrednosti prodaje in najboljši med njimi je Tovil Ljubljana s 124 %. Skupen rezultat za sestavljeno organizacijo je 118 % izvršitve mesečnega plana in polletni plan je realiziran s 106 %. Dobra prodaja daje upanje za dobre rezultate v polletnem obračunu poslovanja.

Če primerjamo letošnje podatke ob polletju z dosežki v enakem obdobju lanskega leta, potem lahko ugotovimo, da je dosežen zaznaven napredek in da so ugodni rezultati.

Pri proizvodnji surovega železa je letošnja proizvodnja za 6 % večja od lanskoletne v enakem obdobju. Proizvodnja jekla je večja za en odstotek. Blagovna proizvodnja je v železarnah letos večja za 6 %, pri predelovalcih je malenkosten zaostanek, tako da je skupna izvršitev v SŽ v primerjavi s prvimi šestimi meseci lani še vedno okoli 106 %.

Letošnja realizacija vrednosti prodaje je za sestavljeno organizacijo 26 % večja od lanskoletne. Pri nekaterih delovnih organizacijah je sicer samo po 1 ali 2 % višja, v Štorah pa celo 36 % nad lansko realizacijo. Ob polletju je realizacija večja od lanskoletne prav v vseh delovnih organizacijah.

Čeprav ne pri vseh delovnih organizacijah, je pa tudi skupen izvoz za Slovenske železarne po šestih mesecih letos po vrednosti večji za 6 % od lanskega dosežka v enakem obdobju.

O proizvodnji surovega železa v juniju je bilo že vse podano, kakšni so pa drugi podatki? Razen že običajnih težav v proizvodnih obratih s predčasnimi remonti, pomanjkanjem delovne sile, ki nastaja vsako leto junija in preko poletnih mesecev, neustreznim asortimentom ali ponekod zaradi pomanjkanja naročil in nezadovoljive oskrbe z vložkom, so imeli v juniju še večjo okvaro na Lectromelt peči v jeklarni železarne Jesenice. Mesečni plan proizvodnje surovega jekla so izvršili 91 % in zato je linearna izvršitev mesečnega plana proizvodnje elektro jekla le 67 %. Podatki izvršitve mesečnega operativnega plana se nekaj razlikujejo in po njem imajo na Jesenicah izvršitev proizvodnje jekla 92,7 % in v tem proizvodnje SM jekla 99,1 % ter proizvodnje elektro jekla 81 %. Jeklarna železarne Ravne je izvršila mesečni plan s 102 %, v železarni Štore pa 117 %. Skupna izvršitev mesečnega plana proizvodnje jekla znaša za Slovenske železarne 96 %. Zbirni plan proizvodnje je po šestih mesecih skoraj desežen, zaostanek je približno 2.400 ton za planirano količino, kar pa se da nadoknaditi. Proizvedena količina v prvem polletju, ki je večja kot 400.000 ton, daje dobro osnovo, da bi letos ob koncu leta končno enkrat le dosegli in presegli našo doslej nedoseženo mejo 800.000 ton. Da bi izpolnili letni plan, bi morali v drugem polletju izdelati povprečno mesečno 67.660 ton, kar gotovo ni nedosegljivo. Da bi presegli 800.000 ton, zadošča še nekaj nižja proizvodnja, in sicer 66.448 ton. Naš cilj je predvsem doseči letni plan in zagotoviti čim več vložka za nadaljnjo predelavo.

Blagovna proizvodnja je bila v juniju blizu načrtovane količine. Železarne so dosegle 99 % mesečnega plana in v tem železarna Jesenice 102 %, železarna Ravne 86 %, železarna Štore 104 %. Največji zaostanek pri realizaciji blagovne proizvodnje v železarni Ravne je nastal v valjarni, kjer so izpolnili le 72,3 % plana. Za osnovni vzrok zaostanka navajajo neustrezen vložek. Ob polletju v nobeni železarni niso dosegli plana blagovne proizvodnje in zaostajajo na Jesenicah 3 %, na Ravnah 5 % in v Štorah 5 %, odnosno skupno v vseh treh železarnah okoli 4 %. Zaostanek okoli 16.500 ton nekaj pomeni za proizvodnjo, in še več za trg, kateremu ti proizvodi manjkajo in jih ne bo, ali pa jih bodo morali porabniki uvoziti, če bodo hoteli izpolniti svoje plane proizvodnje.

Podrobnejši pregled izvrševanja polletnega plana po grupah proizvodov kaže ponekod na prekoračitve plana, drugje pa neželjene zaostanke.

Surovega železa je trg dobil okoli 7.400 ton manj od predvidevanja.

Valjane žice je bilo prodano 6.260 ton manj od planirane količine.

Pri vlečeni žici je zaostanek manjši, samo okoli 700 ton, vendar v tem okoli 60 ton visoko legirane kvalitete.

Hladno valjanih trakov in pločevine je prišlo na tržišče okoli 8.000 ton manj od planirane količine. V tem imajo precejšen delež nedobavljene količine nerjavnih kvalitet in pločevine za potrebe elektro industrije.

Zaostanka za planirano količino traktorjev v železarni Štore do konca leta ne bodo mogli ujeti, prodali bi jih lahko daleč več kot jih proizvedejo.

Čeprav so količine zaostankov pri nekaterih izdelkih manjše, so vseeno pomembne tam, kjer so to izdelki najvišje stopnje predelave in največje vrednosti. To velja za strojne dele v železarni Štore, kjer je polletna izvršitev zbirnega plana 61 %, konfekcionirane izdelke železarne Jesenice, kjer imajo 51 % izvršitve plana in rezilno orodje v železarni Ravne, kjer je izvršitev 82 % plana.

Pri izdelkih finalizacije botruje izkazanemu stanju ponekod tudi pomanjkanje naročil. Če je tako, potem je vprašanje, ali je bil plan izdelan ustrezno realnim potrebam trga. Če naročila so, potem jih je treba izvršiti in kar ni bilo narejeno v prvem polletju, je treba čim prej popraviti. Dogaja se seveda, kar zadene predvsem izdelke finalizacije, namenjene izvozu in blagovni menjavi, da se ne sklenejo predvideni dogovori, ali so enostavno odpovedani dolgoročni dogovori, kar povzroča velike težave pri možnosti prodaje in s tem tudi proizvodnje. To zadene še močneje predelovalce žice, ki imajo manj možnosti prenosa programa proizvodnje na druge izdelke, kot je to slučaj v železarnah.

Takšne težave so prisotne tudi letos pri Plamenu Kropa in Verigi Lesce, zato so tudi proizvodni rezultati v polletju slabši od lanskoletnih in to je tudi vzrok, da v odnosu na polletni plan zaostajajo v Plamenu za 7 %, v Verigi pa za 13 %. V juniju je izvršitev blagovne proizvodnje v Plamenu 93 in v Verigi 95 %. V Tovilu so mesečni plan izvršili 104 %, v Žični Celje pa celo 146 %. Predelovalci so v juniju skupno dosegli 108 % izvršitve, v polletju pa 98 % izvršitve plana.

Junijska blagovna proizvoidnja je bila skupno za sestavljeno organizacijo 100 %, polletna izvršitev pa 86 %. Količinski zaostanek bo v šestih mesecih težko nadoknaditi, vsaj za železarne skoraj ni možnosti, da bi še lahko ujele do konca leta planirano blagovno proizvodnjo. Predelovalci bodo letni plan verjetno izpolnili, ker se za Verigo za drugo polovico leta obetajo ugodnejše možnosti prodaje, pri drugih treh delovnih organizacijah pa tudi pričakujejo vsak enake, če ne ugodnejše pogoje.

Že v uvodu je omenjeno, da rezultati izvoza niso zadovoljivi. V juniju so poprečni količinski mesečni plan izvoza dosegli samo v Verigi, vrednostno pa v nobeni delovni organizaciji niso dosegli plana.

Količinski plan izvoza je skupno za Slovenske železarne v polletju izvršen 73 %, vrednostno pa 72 %. Železarne izvršujejo plan količine izvoza 75 %, vrednosti pa 74 %, predelovalci pa 66 % po količini in 63 % po vrednosti.

V polletju nas zanimajo tudi medsebojni odnosi in stanje izvrševanja programa medsebojnih menjav. V letnem planu je predvideno, da bi morala železarna Jesenice dobaviti drugim delovnim organizacijam 29.000 ton izdelkov. Delovne organizacije so za to količino dale doslej 13.166 ton specificiranih naročil, odpremljeno, oziroma dobavljeno pa je bilo 8.745 ton ali 66 % specificiranih naročil.

Železarna Ravne naj bi letos dobavila 23.180 ton izdelkov, specificiranih naročil je za 15.038 ton, od česar je bilo doslej dobavljeno 8.315 ton ali 55 %.

Železarna Štore naj bi letos dobavila 7.530 ton, doslej imajo specificiranih naročil za 3.261 ton, dobavili pa so 1.780 ton ali 54 %.

Podani pregled sicer malo pove. Pri nekaterih izdelkih je delež dobav sorazmerno visok, pri drugih komaj blizu 20 %. Pri nekaterih delovnih organizacijah se pohvalijo z boljšim oskrbovanjem, drugi se zopet pritožujejo, kar pa je zopet odvisno od programa proizvodnje, pogojev dela in vrste problematike, ki se med delom pojavlja.

Polletje je torej za nami. Večina rezultatov je boljših od doseženih v prvem polletju lani. Izvrševanje letošnjih planskih nalog ni najboljše, vendar je vrednost prodanih proizvodov v prvih šestih mesecih zadovoljiva, kar daje upanje na sorazmerno ugoden poslovni rezultat za prvih šest mesecev. V drugem polletju lahko pričakujemo ugodnejše rezultate proizvodnje in s tem tudi vrednosti prodaje. Dani so pogoji, da bi se pri večini postavk gospodarskega plana do konca leta vsaj približali postavljenim ciljem, če že ne dosegli in presegli zadane naloge.

Milan Marolt

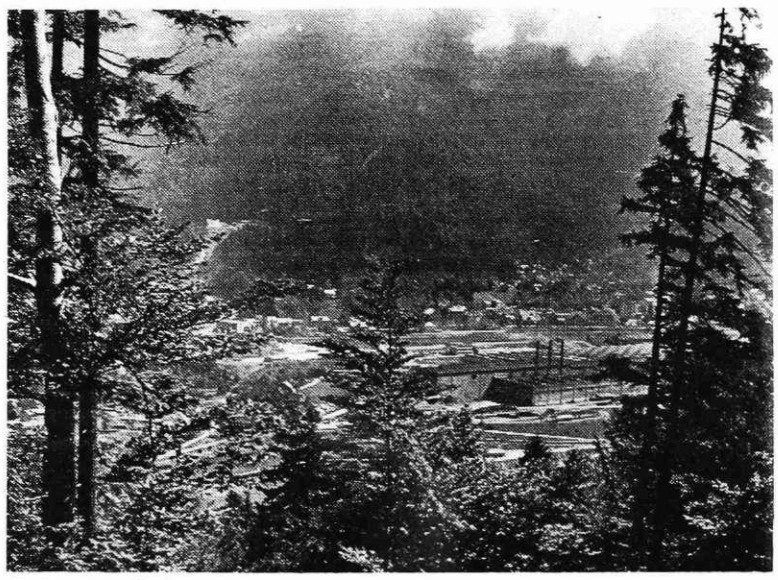

Valjarne na Beli

DELAVCI TOZD JEKLOVLEK V JUNIJU...

(Nadaljevanje s 1. strani)

Plan proizvodnje je bil dosežen takole:

vrsta	plan/t	dosežen/t	%
vlečeno jeklo	8.490	8.388,8	98,8
luščeno jeklo	620	560,2	90,4
brušeno jeklo	450	435,8	96,9
valj. pob. jeklo	720	952,4	132,3
Skupaj	10.280	10.337,5	100,6

Iz pregleda je razvidno gibanje proizvodnje po vrstah izdelkov ter trend poslovne politike TOZD Jeklovlek. Največji zaostanek izkazuje v luščenih in brušenih jeklih, kar se povezuje s problemom zastarelosti luščilnih in brusilnih strojev in v zvezi s tem vprašanje ekonomičnosti proizvodnje in prodajnih cen.

Višja od proizvodnje je odprema blagovne proizvodnje, ki je znašala 10.578 ton. Poleg proizvodnje so izvršili tudi 1.108 ton tujih uslug, od tega 577 ton žarjenja za Železarno Store. Pomembno za ekonomičnost proizvodnje je bilo znižanje stroškov, predvsem zaradi boljšega izplena. Izplen je bil dosežen 94,3 % in je za 1,5 % boljši od planiranega. Pomembne uspehe so dosegli tudi v pogledu višje produktivnosti dela in storilnosti na zaposlenega delavca.

Izreden rezultat delavcev v TOZD Jeklovlek pa ni ekvivalenten njihovim osebnim dohodkom, ki s primerjalnimi indeksi zaostajajo za delovnimi rezultati, kar pa seveda ni v skladu z nagrajevanjem po delu in rezultatih dela.

IZVRŠITEV PROGRAMA SKUPNE IN GOTOVE PROIZVODNJE TER ODPREME V PRVEM POLLETJU

TOZD	SKUPNA PROIZVODNJA družb. plan	izvrš.	%	GOT. PROIZV. ZA PRODAJO družb. plan	izvrš.	%	Odprema za prodajo
Plavž	79.300	83.430,2	105,2				
Jeklarne	248.640	245.954,5	98,9				
– SM jekl.	158.200	163.338,4	103,2				
– El. jekl.	90.440	82.616,1	91,3				
– ASEA	42.240	37.958,9	89,9				
– LM	47.400	44.008,7	92,8				
– BBC	800	648,5	81,1				
Livarne	895	692,6	77,4	300	377,2	125,7	377,2
– jeklo	865	667,9	77,2				
– kovino	30	24,7	82,3				
Valj. bl. št.	219.400	219.049,4	99,8	31.510	34.440,4	109,3	35.083,4
– bluming	128.300	136.590,1	106,5	1.000	1.600,0	160,0	1.735,9
– št., razrez.	91.100	64.759,4	90,5	30.510	15.765,2	107,6	16.089,9
– št. term. obd.		17.699,9			17.075,2		17.257,6
Valj. ž. in pr.	69.280	63.021,3	91,0	24.060	17.703,5	73,6	18.421,8
– žice	56.260	49.060,9	87,2	24.060	17.282,9	71,8	18.001,1
– profilov	13.020	13.960,4	107,2	–	420,6	–	420,7
Valj. deb. ploč.	49.620	50.502,1	101,8	49.050	49.716,0	101,4	50.849,7
HV Bela	45.300	38.309,6	84,6	45.300	37.921,8	83,7	38.310,5
HV Jesenice	14.950	15.509,0	103,7	14.130	14.259,7	100,9	14.338,1
Žičarna	34.180	33.770,7	98,8	25.410	24.685,6	97,1	24.660,6
Profilarna	12.800	13.075,1	102,1	11.920	12.193,6	102,3	12.284,8
Skladišče 38	990	659,3	66,6	990	659,3	66,6	658,7
Vratni podboji	500	500,5	100,1	500	500,0	100,0	425,7
Jeklovlek	10.280	10.337,5	100,6	10.240	10.335,3	100,9	10.573,4
Elektrode	11.750	13.237,2	112,7	10.665	12.004,0	112,6	12.042,9
– el. + varž ž.	8.655	8.770,5	101,3	8.620	8.732,1	101,3	8.768,2
– var. prašek	445	228,9	51,4	445	224,9	50,5	227,6
– suhe mase	400	441,6	110,4	400	441,6	110,4	441,6
– ognjevzd. mat.	2.250	3.796,2	168,7	1.200	2.605,4	217,1	2.605,5
Žebljarna	5.725	5.701,9	99,6	5.720	5.697,1	99,6	5.661,9
SKUPAJ	803.610	793.750,9	98,8	229.795	220.501,4	96,0	223.696,6
Emona iz Zagreba				1.500	1.052,4	70,2	1.052,4
VSE SKUPAJ	803.610	793.750,9	98,8	231.295	221.553,8	95,8	224.749,0

V PRVEM POLLETJU RAHLO POD DRUŽBENIM PLANOM

(Nadaljevanje s 1. strani)

v maju in juniju pa je s petimi SM pečmi obratovala le krajše obdobje. To in pa na splošno solidno obratovanje je pripomoglo, da je martinarna presegla družbeni plan skupne proizvodnje za prvo polletje za 3,2 %.

Slabša situacija je bila v elektro jeklarni, ki je za družbenim planom zaostala za 8,7 %, vendar je celotna temeljna organizacija, zaradi dobrega dela martinarne, zaostala za planirano skupno prozvodnjo le za 1,1 %. Delno je bil vzrok manjše proizvodnje v elektro jeklarni zahtevnejši asortiment, predvsem v proizvodnji velikih količin Dinamo jekla. Glavni vzrok za slabši proizvodni rezultat pa so bile nekatere večje okvare in daljši zastoji. Zaradi slabše vzdržnosti sten je bilo izvedenih več remontov in tekočih popravil kot je bilo planirano. V aprilu je imela ASEA peč 17 ur zastoja zaradi puščanja vode skozi streho. Najdaljši zastoj pa je bil v juniju, ko ASEA električna peč, zaradi predora raztaljenega jekla skozi dno ni obratovala osem dni.

Pri izpolnjevanju kvalitetnega asortimenta je bilo od skupno 3.966 odlitih in v TOZD Valjarno bluming-štekel izvaljanih saržev, 1.122 ali 28 % menjav, rezervnih in zgrešenih. Najboljša sta bila meseca februar in maj s 26 % in najslabši april s 33 %. V obdobju januar–junij je bilo skupno naročenih 642 saržev Dinamo kvalitet in izdelanih 570 ali 88,8 %. Najboljši je bil mesec januar s 102,0 % izpolnitvijo, ko sta bila dobavljena celo dva sarža več, kot jih je bilo naročenih in najslabši april z 72,2 %.

TOZD LIVARNA

Vzroka, da je TOZD Livarna dosegla samo 77,4 % skupne proizvodnje, ki je bila predvidena z družbenim planom sta bila dva. Slabši delovni pogoji, ki so nastali zaradi gradnje naprave za kontinuirano vlivanje jekla in pa drobnejši ter zahtevnejši kvalitetni asortiment. Planirana količina odlitkov 300 ton, prodanih tujim naročnikom, je bila v tem obdobju za 77 ton ali 25,6 % presežena.

TOZD VALJARNA BLUMING-ŠTEKEL

Dosežena skupna proizvodnja je bila v prvem polletju za 0,2 % pod družbenim planom. Vseh zastojev na obratovalni čas je bilo 32,7 %, kar je za 1,9 % več kot je bilo doseženo v letu 1977.

Precej slabši proizvodni rezultat je v tem obdobju dosegla valjarna štekel, ki je pri skupni proizvodnji dosegla samo 90,5 % z družbenim planom predvidene količine. Glavni vzrok za to so bile različne težave pri obratovanju valjavskega ogrodja Štekel, kar je povzročilo pogoste krajše, pa tudi več daljših obratovalnih zastojev. Med njimi so bili najdaljši v mesecu marcu zaradi okvare merilca debeline (X-ray) in aksialnih ležajev na valjavskem ogrodju ter v aprilu zaradi okvare naprave za odbrizgavanje okujine na valjavskem ogrodju bluming. Težave, ki so bile na valjavskem ogrodju štekel, so razvidne tudi iz podatka, da je bilo izvaljanih v obdobju januar–junij 6.400 ton nenamenskih slabov, ki bi jih bilo treba pri normalnem poteku obratovanja prevaljati v TVT.

V aprilu je bil izveden tudi s planom predvideni letni remont valjavskega ogrodja bluming in štekel. Pri valjavskem ogrodju bluming je bil izveden remont v planiranem roku štirih dni, medtem ko je bil pri štekel ogrodju predvideni čas šestih dni, prekoračen za 36 ur.

Letos je bil uveden tudi nov način obratovanja potisne peči, ki je trajal vsak mesec enajst dni in je zaradi drugačnega načina programiranja, omogočal doseganje večje proizvodnje in nižjo specifično porabo mazuta. Vendar zaradi težav s štekel ogrodjem, niso bile vse obratovalne kampanje enako uspešne. Skupno je bilo v tem obdobju izvaljanih 42.594 ton slabov ali povprečno 7.099 ton na mesec. Najbolj uspeli sta bili obratovalni kampanji v januarju in februarju, ko je bilo izvaljanih 7.594, oziroma 7.848 ton. Najslabša pa v mesecu marcu, oziroma maju s 6.452 oziroma 6.024 tonami.

Tudi z valjanjem Dinamo kvalitet v toplo valjane trakove za potrebe TOZD Hladna valjarna Bela in Hladna valjarna Jesenice in to direktno iz blokov ali indirektno preko slabov in potisne peči, je bilo nekaj težav. V prvem polletju je bilo prevaljanih v valjarni bluming-štekel 2.248 bram v 1.305 kosov ali 58,0 % v TVT. Ostalo je bilo prevaljano v slabe in nekaj je bilo tudi izmečka. Najboljša sta bila meseca april in maj z 67,1 % oziroma 68,7 %. Najslabša pa januar s 45,4 % in marec s 53,7 %. V času obratovanja potisne peči smo predvidevali, da bomo povprečno izvaljali 35 do 40 Dinamo slabov v TVT. Vendar pri nobeni obratovalni kampanji nismo to uspeli. Povprečna številka za preteklih šest mesecev je bila 28,4 slabov na dan, z najvišjo 31,5 in 31,6 v januarju in juniju ter najnižjo 25,0 in 24,7 v marcu in maju.

TOZD VALJARNA ŽICE IN PROFILOV

V TOZD Valjarna žice je bilo v tem obdobju preveč zastojev na obratovalni čas, saj so dosegli skupno visoko število 47,48 %. Delno gredo ti zastoji na račun velikega števila manjših zastojev, delno pa zaradi nekaterih večjih okvar na ogrevni peči za blume in na elektro oziroma mehanskih napravah, predvsem valjavskega ogrodja Jumping. Posledica tega pa je bila za 12,8 % nižja skupna proizvodnja, kot je bila planirana.

Valjarna profilov je z dobrim delom za 7,2 % presegla družbeni plan skupne proizvodnje.

TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE

V januarju je bilo nekaj težav zaradi mehanskih in elektro zastojev na Sack škarjah in zaradi velike odsotnosti delavcev. Kasneje se je situacija znatno popravila in je ta valjarna zaključila prvo polletje z 1,8 % večjo skupno proizvodnjo, kot je bila planirana. Poleg dobrega dela, je k temu rezultatu pripomogla tudi solidna preskrba z vložkom.

TOZD HLADNA VALJARNA BELA

V tej temeljni organizaciji je bilo v prvem polletju nekaj problemov, zaradi katerih ni bila dosežena planirana skupna in gotova proizvodnja. Kot prvo je treba omeniti občasno pomanjkanje TVT Dinamo kvalitete, ki jih nismo vedno uspeli pripraviti v potrebni količini zaradi težav v valjarni štekel ali v elektro jeklarni. To se je posebej poznalo v mesecu maju, ko je bila ob koncu aprila in v začetku maja v okvari naprava za odbrizgavanje okujine na valjavskem ogrodju bluming. Predvsem v prvih mesecih letošnjega leta so včasih tudi razni zastoji vplivali na nižjo proizvodnjo, vendar se je situacija kasneje precej izboljšala. V prvem polletju je bilo proizvedenih 11.632 ton Dinamo in 641 ton nerjavnih jekel.

TOZD HLADNA VALJARNA JESENICE

Z dobrim delom je bila z družbenim planom predvidena skupna proizvodnja presežena za 3,7 % in gotova za 0,9 %. Proizvodni rezultat pri gotovi proizvodnji je nekoliko slabši, kot pri skupni, zaradi uslužnostnega valjanja za železarno Sisak, ki se upošteva samo pri skupni proizvodnji. Tudi kvalitetni asortiment je bil dobro izpolnjen in je bilo proizvedenih v prvem polletju 2.477 ton Dinamo in 1.235 ton nizkolegiranih in visokolegiranih jekel.

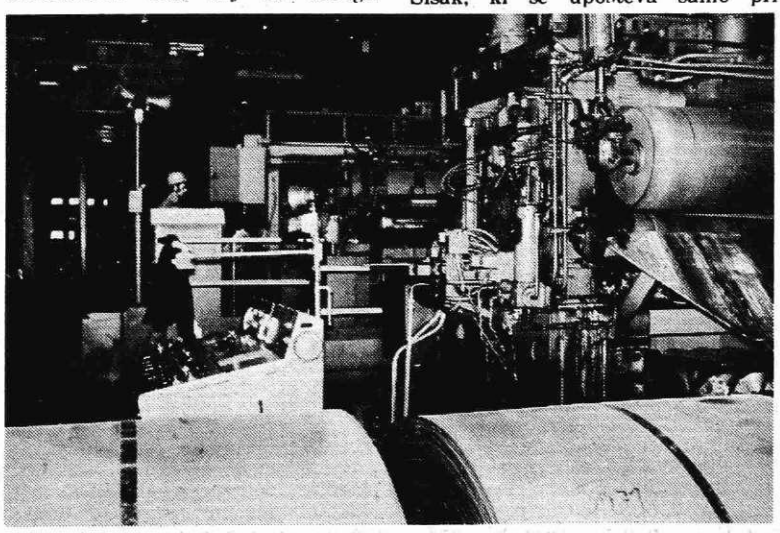

Vstopni del žarilno lužilne linije v hladni valjarni Bela

TOZD ŽIČARNA

Kljub občasnim težavam zaradi precejšnje odsotnosti in pomanjkanja delavcev, je ta temeljna organizacija zaostala za družbenim planom pri skupni proizvodnji samo za 1,2 %, medtem ko je pri gotovi proizvodnji zaostala 2,9 %. Pri kvalitetnem asortimentu je bilo proizvedenih 6.621 ton patentirane žice, kar je za 3,3 % pod planom, 2.194 ton VAC žice, kar je za 0,4 % nad planom in 448 ton EPP žice, kar je za 24 % pod planom. Zaostanek pri EPP žici je pogojen s tehnološkimi problemi pri pobakrenju in vlečenju, ki so zaenkrat le delno rešeni.

TOZD PROFILARNA

Ob dobrem delu je tej temeljni organizaciji uspelo v prvem polletju preseči planirano skupno in gotovo proizvodnjo. Vendar bi bil lahko doseženi proizvodni rezultat še boljši, če ne bi bilo občasnih težav z vložkom. Te so nastale zaradi majhne proizvodnje na valjavskem ogrodju štekel, zaradi česar so bile potrebne pogostejše menjave orodja na oblikovalnih linijah.

TOZD VRATNI PODBOJI

Glavna značilnost za prvo polletje so bile težave zaradi pomanjkanja naročil, ki so se nekoliko omilile šele v juniju. Plan skupne proizvodnje je bil dosežen, vendar je bila zaradi težav z naročili odprema manjša kot proizvodnja.

TOZD JEKLOVEK

V obdobju januar–junij je bilo občasno nekaj težav z vložkom, ker nismo pravočasno dobili paličastega jekla, naročenega v železarni Štore. Vendar je temeljni organizaciji Jeklovlek kljub temu uspelo doseči z družbenim planom predvideno skupno in gotovo proizvodnjo. Zelo dober proizvodni rezultat je bil dosežen v juniju, ko je bila tudi odprema rekordna.

TOZD ELEKTRODA

V tej temeljni organizaciji so precej presegli z družbenim planom predvideno skupno in gotovo proizvodnjo. K temu je pripomoglo tudi dodatno delo ob prostih sobotah. Edino pri varilnem prašku je bilo doseženo samo polovico planirane proizvodnje. Vzrok je v tem, ker talilna peč, zaradi transformatorja od 22. aprila do konca junija ni obratovala.

TOZD ŽEBLJARNA

Ta temeljna organizacija je praktično dosegla planirano skupno in gotovo proizvodnjo (99,6 %). Bilo je nekaj težav zaradi mehanskih okvar na žebljarskih strojih. Vendar se je situacija ob koncu prvega polletja, zaradi izvedenih glavnih remontov na desetih strojih znatno popravila. Del dosežene proizvodnje je bil narejen z dodatnim delom ob prostih sobotah v prvih mesecih letošnjega leta.

Avgust Karba

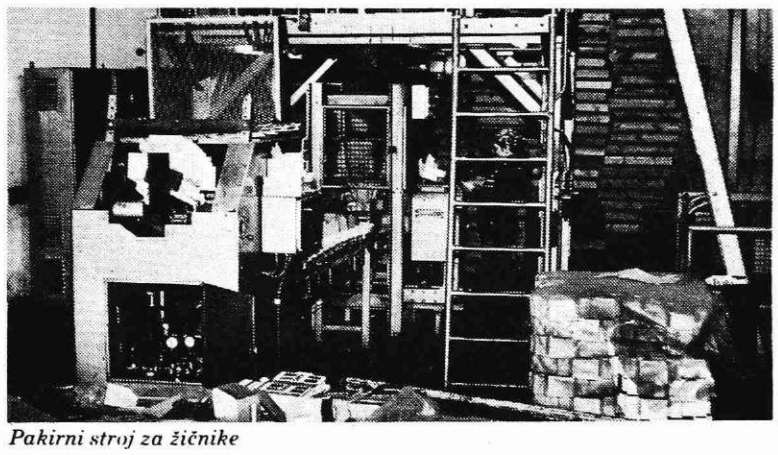

Pakirni stroj za žičnike

OBVESTILA KOLEKTIVU – OBVESTILA KOLEK

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK – 17. 7.	VARL ALOJZ	PETERNEL JANEZ
TOREK – 18. 7.	PRAPROTNIK NIKO	KOVAČ JANEZ
SREDA – 19. 7.	ZUPAN MIROSLAV	PINTAR MARJAN
ČETRTEK – 20. 7.	ARNEŽ FRANC	SEKLOČA PETER
PETEK – 21. 7.	DROLC MARJAN	ARH JANEZ
SOBOTA – 22. 7.	TELALOVIĆ AHMED	BAK DUŠAN
NEDELJA – 23. 7.	KOSELJ ANTON	PEZDIRNIK JOŽE

Telefon dežurnega za vzdrževanje v Železarni je: 358
vezni telefon je: 410

Na redne delovne dni dela dnevni dežurni od 14.00 do 18.00
nočni pa od 18.00 do 6.00

Na proste sobote, nedelje in praznike dela:
dnevni dežurni od 6.00 do 18.00
nočni pa od 18.00 do 6.00

Predaja poslov se izvede v sobi tajništva vzdrževanja št. 5 v upravni stavbi TOZD Vzdrževanje.

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

V dneh od 24. do 29. julija bodo delale naslednje obratne ambulante:

Dopoldan: I. obratna ambulanta – dr. med. Branimir Čeh in II. obratna ambulanta – dr. med. Vesna Furlan-Zidar.

Popoldan: III. obratna ambulanta – dr. med. Želimir Cesarec.

V soboto, 29. julija, samo dopoldan III. obratna ambulanta – dr. med. Želimir Cesarec.

V zobni ambulanti – dela samo II. zobna ambulanta – popoldan – dr. stom. Alojz Smolej.

V soboto, 29. julija, samo dopoldan II. zobna ambulanta – dr. stom. Alojz Smolej.

Ordinacijski čas dopoldan od 6.30 do 13., popoldan od 13. do 19.30. V soboto samo dopoldan od 6.30 do 13. ure.

Na osnovi sklepa za delovna razmerja TOZD STROJNE DELAVNICE z dne, 21. 6. 1978 in v skladu s samoupravnim sporazumom o medsebojnih razmerjih in odgovornosti delavcev v TOZD dajemo

OBJAVO

za prosta delovna mesta:

1. 7475,	D-4,	I. orodjar	9 ktg	2 osebi
2. 7477,	D-3,	III. orodjar	7 ktg	2 osebi
3. 7480,	D-4	I. strugar	9 ktg	2 osebi
4. 7484,	D-4,	I. brusilec	9 ktg	2 osebi
5. 7487,	D-4,	I. skoblar	8 ktg	1 oseba

Pogoji za zasedbo delovnega mesta:

Ad. 1,3,4 – uspešno dokončana poklicna šola za strugarja, oziroma orodjarja ter 5 let ustreznih delovnih izkušenj v poklicu.

Ad. 2 – uspešno dokončana poklicna šola za orodjarja ali strojnega ključavničarja ter eno leto ustrenih delovnih izkušenj v poklicu.

Ad. 5 – uspešno dokončana poklicna šola za strugarja ter 2 leti ustreznih delovnih izkušenj v poklicu ali dokončana osnovna šola ter vsaj 5 let delovnih izkušenj v strojni stroki.

Prijave z osnovnimi podatki in podatki o strokovnosti pošljite v roku 15 dni na kadrovski sektor z oznako »za TOZD STROJNE DELAVNICE«.

SAMOUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

TOZD Žebljarna

14. SEJA DELAVSKEGA SVETA

Delavski svet TOZD Žebljarna je imel svojo 14. redno sejo dne 13. julija, ki jo je sklical in vodil predsednik Rok Globočnik. Dnevni red je obsegal: pregled sklepov 13. seje, povečanje OD za 8 %, potrditev firme za dobavo pakirne linije, ocenjevanje delovnega prispevka – določitev lestvice, samoupravni sporazum črne in barvaste metalurgije, samoupravni sporazum združenja predelovalcev žice – referendum, potrditev kategorij za skladiščnika potrošnega materiala in razno.

– Ugotovljeno je bilo, da so vsi sklepi prejšnje seje izvršeni. K prvemu sklepu je vodja TOZD pojasnil, da bo TOZD Žebljarna po odloku morala plačevati predvidene prispevke za SIS.

– DS TOZD Žebljarne je sprejel sklep, da soglaša s povečanjem osnovnih tarifnih postavk za 8 %. Soglaša tudi z vsemi pripombami, ki jih je dal odbor za gospodarstvo, ki pogojujejo povečanje OD s povečanjem storilnosti in zmanjšanjem stroškov proizvodnje.

– Vodja TOZD je povedal, da je izmed štirih firm strokovna komisija izbrala firmo DOUWES INTERNATIONAL iz Holandije, ki je najugodnejša. Delavski svet je potrdil navedenega dobavitelja, ki bo dobavil linijo za vrednost 206.985 Hfl.

– DS je obravnaval ocenjevanje delovnega prispevka in predloge, ki jih je dala strokovna komisija TOZD Žebljarna za pripravo sprememb samoupravnega sporazuma in pravilnika o osnovah in merilih za delitev osebnega dohodka in sklada skupne porabe. V tej zvezi je bil sprejet sklep, da se najnižji in najvišji % stimulacije, to je 4 do 24 % črta, dokler se ne spremeni pravilnik o delitvi OD. SDS bodo takoj potrdile komisije za ocenjevanje delovne uspešnosti in po potrebi imenovale druge člane teh komisij.

– Potrdili so samoupravni sporazum črne in barvaste metalurgije.

– Vodja TOZD je pojasnil pomen združevanja predelovalcev žice. DS je razpravljal o predlogu samoupravnega sporazuma samoupravne skupnosti predelovalcev žice in smatra, da je treba pred referendumom vsebino sporazuma obravnavati na samoupravnih delovnih skupinah.

– Vodja TOZD je navzoče seznanil z dopisom SEO – oddelka za nagrajevanje v zvezi s spremembo kategorije skladiščnika potrošnega materiala. Prečital je tudi sklep odbora za gospodarstvo, ki predlaga DS TOZD v potrditev 6. kategorijo za to delovno mesto. Delegati so v razpravi pojasnjevali in primerjali dela skladiščnika z drugimi opravili v TOZD in predlagali za potrditev 7. kategorijo. Delegati DS predloga odbora za gospodarstvo niso potrdili, predlog za 7. kategorijo pa so sprejeli soglasno.

– DS je zadolžil vodjo TOZD, da uredi zahtevo delavcev SDS za nabavo dveh omaric za prvo pomoč

– Vodja TOZD je povedal, da je ponovno dana zahteva po zvišanju normativa v nekaterih skupnih službah. To zahtevo, oziroma predlog po zvišanju je obravnaval tudi kolegij. Na osnovi razlage in razprave so delegati sprejeli sklep, s katerim potrjujejo spremembe v normativu nekaterih skupnih služb in to samo za: 14 do 16 konstruktorjev, 4 do 5 kontrolorjev v valjarni Bela in enega korespondenta za uvozni oddelek. DS TOZD Žebljarna je pooblastil delegata, da na DS ŽJ zastopa in potrdi predlog za navedena delovna mesta.

– Vodja TOZD je navzoče seznanil s predlogom spremembe prodajnih cen za nerjavno pločevino. DS je potrdil posredovani predlog. MT

TOZD Strojne delavnice

IZREDNA SEJA ODBORA ZA LO IN DRUŽBENO SAMOZAŠČITO

Namen te izredne seje odbora za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito je bil analizirati pojav prodora ogljikovega monoksida v strojne delavnice, ki je bil v sredo, 12. julija. Pri tem so ugotovili: Ob 8.25 je bil od gasilcev izdan ukaz, naj vsi delavci zapustijo delavnice. Večina delavcev je hitro razumela, kaj se dogaja in zapustila prostore. Pregledati pa je bilo potrebno še vse ostale prostore, da ne bi kdo od delavcev ostal notri. Sodelavce, ki je zajel CO, so hitro odpeljali na rešilno postajo, v zdravstveni dom in v bolnico. V bolnico so jih odpeljali osem, vključno s tremi sodelavkami iz kantine in sodelavcem iz nadzorne. Dobivali so infuzijo. Obiskala sta jih med drugim tudi Jože Jensterle in Tone Varl. Počutje sodelavcev se je kmalu zboljšalo. Zaradi hitre intervencije so bili obrati očiščeni, tako da je delo normalno steklo ob 10.45.

Zaradi visoke usposobljenosti in hitre intervencije gre vsa pohvala gasilcem, kakor tudi zdravstvenemu osebju, ki je hitro priskočilo na pomoč. JM

6. SEJA SAMOUPRAVNE DELAVSKE KONTROLE

Prejšnji teden je predsednik odbora samoupravne delavske kontrole Albin Bregant sklical šesto redno sejo.

Pri pregledu sklepov so ugotovili, da še ni izvršen sklep, ki se nanaša na pregled nedovršene proizvodnje.

Odbor samoupravne delavske kontrole je soglašal s sklepi osnovne organizacije sindikata, da za vsakih osem opravljenih nadur delavci dobijo tudi bon za malico.

Odbor je pregledal tudi službena potovanja v TOZD in sklenil, da je potrebno potovanja razčleniti, pokazati njihov namen in uspešnost.

Odbor je obravnaval tudi vprašanje pomanjkanja kadra, na katerega člani niso našli pravega odgovora. Menili so, da bi se s tem problemom morale bolj ukvarjati službe, ki so za to odgovorne.

Razpravljali so še o delu novih obratov na Javorniku in ugotovili, da TOZD Monter Dravograd zelo kasni z izdobavo konstrukcije za novo halo. TOZD Monter je potrebno še enkrat obvestiti o čimprejšnji dobavi konstrukcije. JM

PREGLED SESTANKOV SDS

V minulem tednu smo prejeli 27 zapisnikov s sestankov samoupravnih delovnih skupin. Tudi tokrat so prevladovale razprave v zvezi z ugotavljanjem delovne uspešnosti. Posamezne delovne skupine so obravnavale tudi proizvodno problematiko in drugo. Vse delovne skupine TOZD Žebljarna (5) so obravnavale tudi predlog samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev za izgradnjo delavskega kulturnega doma. Na sestankih je bilo izrečenih tudi več opomb in vprašanj, ki so se nanašala na ožje delovno okolje.

SDS adjustaža bluming 2 ugotavlja, da bi morali vzdrževalci posvečati večjo pozornost žerjavom. Skupina poudarja, da je že skrajni čas, da se za tako pomembne agregate kot so ti žerjavi, preskrbi rezervne motorje oziroma »mačke«.

SDS vratni podboji 1 in 2 sta na zboru delavcev obravnavali delovno disciplino, produktivnost in kvaliteto dela in ugotovili, da je glavni vzrok za obstoječe stanje pomanjkanje naročil. Zaradi tega tudi prihaja do premeščanja delavcev iz enega na drugo delovno mesto.

Vseh pet SDS TOZD Žebljarna je, kot smo že omenili, razpravljalo o predlogu samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev za izgradnjo osrednjega delavskega kulturnega doma. Delovne skupine menijo, da so na Jesenicah potrebni dodatni prostori za kulturno dejavnost, hkrati pa opozarjajo, da je sedanje obdobje neprimerno za začetek tako velike negospodarske investicije, ker se v TOZD vodi boj za povečanje dohodka. Pripombe imajo tudi na nakazan obseg prostorov doma, na slabo izkoriščenost gledališke dvorane ter kulturnih domov na Javorniku in na Hrušici. O uporabi teh objektov kot tudi dvorane v skupščini občine bi kazalo razmišljati ob načrtovanju novega kulturnega doma. Vsem TOZD in drugim delovnim skupnostim naj bi bil predložen izvleček elaborata in skica idejnega osnutka doma. Potrebni pa so tudi podatki, koliko bodo prostori v novem domu izkoriščeni in predračun vzdrževanja doma, menijo, med drugim, delavci žebljarne.

SDS Tovor 3 vprašuje, kaj se je že ukrenilo za popravek osnovnih postavk za strojnike in viličarje in če se dodatek za prah (žlindra žerjav) že obračunava ali ne. Razen tega skupina ugotavlja, da so stroji že toliko iztrošeni, da prihaja do vsakodnevnih okvar ter da tudi vzdrževalci slabo popravljajo (primer avtodvigala).

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje – Božidar Lakota

TOZD Energetika

16. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

Predsednik odbora za delovna razmerja, Rudi Buh, je sklical 16. redno sejo odbora 27. junija. Na dnevnem redu je bil pregled sklepov, premestitve in razporeditve, prošnje in pritožbe ter razno.

Vsi sklepi 15. seje so bili realizirani.

Na novo so bili sprejeti štirje delavci, štirje so bili premeščeni, podaljšale pa so se odločbe tudi za 14 delavcev, ki delajo honorarno (40 let).

Odbor je odobril prošnji enemu delavcu za sklenitev delovnega razmerja s TOZD Energetika.

Odobrili so dvema delavcema prestop iz druge TOZD v TOZD Energetika in dvema delavcema ugodno rešili prošnjo za prenehanje delovnega razmerja.

Razpisuje se prosta dela in naloge strojnika HE Gorje.

13. SEJA DELAVSKEGA SVETA

Predsednik Jože Starc je sklical 13. redno sejo DS TOZD Energetika 23. junija. Na seji so obravnavali in sklepali:

– Sprejeli so sklep, da je prispevna stopnja za LO in družbeno samozaščito za leto 1978 3,5 %.

– Soglasno so sprejeli samoupravni sporazum o ustanovitvi temeljne skupnosti za železniški in luški promet v Kranju. Podpisnik je Janez Peterman – podpredsednik DS TOZD Energetika.

– Opozarjajo in obvezujejo vse delegate delavskega sveta Železarne in delegacije SIS na redno in točno udeležbo na sejah. Nujno odsotnost je potrebno obvezno opravičiti.

– DS je na osnovi razprave v SDS o varianti ocene delovnega prispevka potrdil tretjo varianto, za katero se je odločila večina delavcev.

– Predlog o načinu reševanja pritožb strojnikov kisikarne naj se pripravi na vodstvu TOZD do naslednje seje.

– Sprejeta sta oba sklepa odbora za gospodarstvo o predlogu za spremembo prodajnih cen v HV Bela.

14. SEJA DELAVSKEGA SVETA

Predsednik DS TOZD Energetika je 11. julija sklical 14. redno sejo, na kateri so obravnavali:

– Predlog samoupravnega sporazuma o ustanovitvi občinske skupnosti za zaposlovanje in menili, da je sprejemljiv v podani obliki.

– Nesprejemljiva je ustanovitev strokovne službe za ta SIS, ker menijo, da je potrebno ustanoviti skupne strokovne službe za vse SIS v občini.

– Predlagano povečanje osebnih dohodkov za 8 % so člani DS sprejeli soglasno.

– Varnostni načrt se v predlagani obliki potrdi in sprejme.

– Potrjuje se odločitev, da se bo pristopilo k združevanju sredstev za kritje izgube TOZD Družbena prehrana – Kazine po temeljitejši obrazložitvi primanjkljaja in predložitvi internih sanacijskih ukrepov TOZD Družbena prehrana.

– Na pritožbo strojnikov turbovetril še ni odgovora, naroča se vodji TOZD, da pospeši rešitev pritožbe. KN

12. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

Predsednik odbora za gospodarstvo, Aleš Soklič, je 10. julija sklical 12. redno sejo odbora za gospodarstvo TOZD Energetika, na kateri so sprejeli naslednje sklepe in ugotovitve:

– Sredstva amortizacijskih zamenjav so urejena in določeni konti za uporabo.

– Delovni cilji TOZD Energetika so bili dani SDS v dopolnitev.

– Odbor soglaša s kritjem izgube TOZD Družbena prehrana v višini 3000 din (Kazina), vendar naj se izdela boljša obrazložitev nastanka izgub (vzroki).

– Sklepi 2. 10–2. 12. odbora za gospodarstvo Železarne so vzeti na znanje in sprejeti ustrezni ukrepi.

Odbor soglasno potrdi povišanje osnovnih tarifnih postavk OD za 8 % od 1. junija dalje.

Sodelavec pri lakiranju vratnih podbojev

DS za ekonomiko, tehnično kontrolo in raziskave ter novogradnje

19. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

Odbor za delovna razmerja pri delavskem svetu delovne skupnosti za ekonomiko, tehnično kontrolo in raziskave ter novogradnje je imel 12. julija 19. sejo. Najprej so pregledali izvrševanje sklepov zadnje seje.

Nato so obravnavali predlog novih in prevrednotenje nekaterih del in opravil v delovni skupnosti in pri tem soglašali s sklepi izvršnega odbora sindikata delovne skupnosti.

V nadaljevanju seje so obravnavali 14 prošenj za premestitev na nove naloge in opravila, prošnje za sklenitev delovnega razmerja oziroma sporazumno prekinitev delovnega razmerja. Vse prošnje so bile upravičene in zato tudi ugodno rešene.

NOVICE IZ SINDIKALNIH ORGANIZACIJ

ŽEBLJARNA

Deveta seja IO osnovne organizacije sindikata je bila 27. junija. Sprejet je bil sklep, da piknik, ki je bil že večkrat preložen zaradi slabih vremenskih razmer, odpade.

Za delegata na redni letni skupščini občinskega sindikalnega sveta je bila izvoljena Cvetka Hribar.

Referentu za izvedbo izletov in oddihe tov. Žemvu so naročili, da do prihodnje seje pripravi več programov za izvedbo izleta, ki naj bi ga organizirali v septembru.

TRANSPORT

Osma seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata je bila 20. junija. Na dnevnem redu je bila obravnava predloga za povečanje letnega dopusta od 30 na 36 dni, kar naj bi uredili do 1. novembra. V TOZD Transport je precej delavcev, ki bi jih pri tem morali upoštevati. Ob koncu leta bodo analizirali koriščenje tega dopusta.

Izvršni odbor osnovne organizacije sindikata je na seji obravnaval tudi nekatere primere kršitev delovne dolžnosti in bo v zvezi s tem posredoval ustrezno mnenje disciplinski komisiji Železarne. Ob sklepu seje so dvema sodelavcema dodelili denarno pomoč zaradi daljše bolezenske odsotnosti z dela.

DELOVNA SKUPNOST ZA EKONOMIKO, TEHNIČNO KONTROLO IN RAZISKAVE TER NOVOGRADNJE

Sedmega julija je bila seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata. Dnevni red je obsegal pet točk, sprejeli pa so več sklepov. Najprej so obravnavali sklepe koordinacijskega odbora z dne 28. 6. 1978. V zvezi s sprejetimi sklepi smatrajo, da je povišanje kategorij, ki jih je sprejel delavski svet delovne skupnosti za kadrovske in splošne zadeve ter informiranje neutemeljeno in nezakonito, ker se sklep razlikuje od predloga strokovne službe. Skladno s poslovnikom bi moral o teh spornih kategorijah razpravljati delavski svet Železarne. Enostranski sklepi so povzročili nezadovoljstvo tudi v drugih službah in je zato treba krivce kaznovati.

Čimprej naj bi vzpostavili dohodkovne odnose in tako ne bo več pritiskov na povišanje kategorij.

Neumesten je tudi predlog o spremembah kategorij in vrednotenju del, ki ga predlaga odbor za kadre pri delavskem svetu delovne skupnosti za ekonomiko, tehnično kontrolo in raziskave ter novogradnje, ker je zato odgovorna posebna strokovna služba. Delavski svet SEO, TKR in novogranje naj dosedanje predloge prekategorizacije ne obravnava. Od strokovne službe zahtevajo, da ponovno izdelajo vrednotenje vseh del in opravil v delovni skupnosti, predlog pa naj bo tudi strokovno utemeljen. Tak predlog naj obravnavajo SDS in šele zatem delavski svet in njegovi organi. Podpirajo tudi vse sklepe, ki jih je sprejel koordinacijski odbor na seji 28. 6. 1978.

Tovariš Košir je poročal o organiziranosti sindikalne organizacije v občini Jesenice in povedal, da so ustanovili še odbor za promet in zveze, odbor gradbenih delavcev, odbor za trgovino in odbor gostinstva in turizma.

Na sestanku so ugotovili, da je veliko dogodkov v delovni organizaciji in zunaj nje, ki jih sindikalna organizacija ne obravnava, predvsem zato, ker nima predstavnika v izvršnem odboru sindikata Železarne. Premajhna je tudi koordinacija na ravni Železarne in premajhno obveščenost. Na osnovi teh ugotovitev so na sestanku sprejeli sklep o zahtevi, da je treba za skoraj 500 članski kolektiv kooptirati vsaj enega člana delovne skupnosti v izvršni odbor sindikata. Ugotavljajo, da bi bilo prav, če bi izvršni odbor osnovne organizacije sindikata Železarne sestavljali predstavniki vseh TOZD in delovnih skupnosti.

Za opravljanje tajniških poslov so v izvršni odbor osnovne organizacije sindikata kooptirali Ksenijo Pavlovič – OPTIO in sprejeli sklep o povečanju števila članov v izvršnem odboru sindikata. V zvezi s tem, naj na sestanku delovne skupine ERC predlagajo enega člana v izvršni odbor sindikata.

Ker tovariš Lagoja prevzema funkcijo športnega referenta pri izvršnem odboru sindikata Železarne, bo do jeseni takšno funkcijo opravljal tudi v delovni skupnosti, nato pa ga bo nadomestil Jože Domevšček, o čemer pa bodo razpravljali še na prihodnji seji izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata.

Referent za šport predlaga, naj bi prispevali slehernemu članu sindikata polovico sredstev za nabavo permanentnih sezonskih in letnih kart za kopališče v Ukovi. Interesenti naj se prijavijo pri športnem referentu, z omenjeno akcijo pa bodo tudi pomagali pri organizaciji balkanskega prvenstva v skokih v vodo.

Iz sredstev osnovne organizacije sindikata naj bi nabavili žoge za nogomet in odbojko.

Tovariš Lešnik je poročal o delu komisije za oddihe in rekreacijo. Komisija dobro deluje, razdelili pa so mesta v počitniških domovih in ugodili večini prosilcev. Poleg tega so organizirali tri smučarske izlete na Vogel ter izlet v Čateške Toplice in piknik na Pristavi. Izvršni odbor osnovne organizacije sindikata posreduje skupni disciplinski komisiji Železarne mnenje za nekatere sodelavce. Seznanili so se z listo delegatov, ki naj bi se udeležili republiškega in zveznega kongresa sindikatov.

Izvršni odbor OO sindikata je razpravljal še o inventivni dejavnosti in sprejel sklep, s katerim sindikalna organizacija podpira to dejavnost. Od posameznih služb in komisij zahtevajo, naj bolj intenzivno rešujejo predloge inovacij ne glede na to, če je predlagatelj iz iste ali druge TOZD odnosno delovne skupnosti. Zahtevali so pojasnilo glede organizacije zobozdravstvene službe v Železarni. Predsednik Tone Košir bo do prihodnje seje pripravil ustrezno informacijo.

MLADI O SEBI, SVOJIH PROBLEMIH, NALOGAH IN PERSPEKTIVAH

TIHOMIR KOSTIĆ SEKRETAR KS ZSMS ŽELEZARNE

Ob prihodu na Jesenice, leta 1972, se je takoj vključil v ZSMS in v njej aktivno sodeloval. Prve rezultate pri svojem delu je dosegel v osnovni

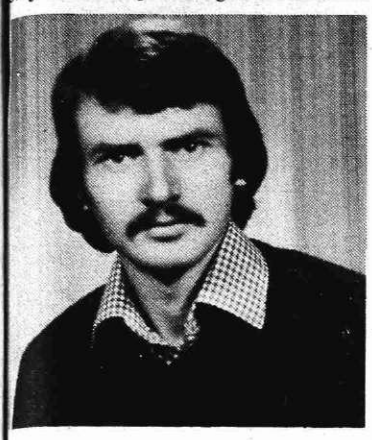

organizaciji ZSMS Žebljarna, kasneje pa je prevzel več drugih pomembnih funkcij v ZSMS v Železarni in OK ZSMS Jesenice. Bil je predsednik komisije za mladinske delovne brigade in član predsedstva OK ZSMS Jesenice. Za svoje aktivno delo je prejel več priznanj, med drugim priznanje meseca mladosti, priznanje za lokalne delovne akcije, kot brigadir pa je prejel zlati znak Posočja in bil štirikratni udarnik na zveznih delovnih akcijah.

Aprila letos je bil izvoljen za sekretarja koordinacijskega sveta ZSMS Železarne. Ker je od takrat preteklo že nekaj mesecev, smo ga zaprosili, da nam pove nekaj več o sedanji aktivnosti mladih železarjev in o nadaljnjih načrtih ter ga tako predstavljamo bralcem. Takole nam je odgovoril:

»Zadnje čase se kažejo po prizadevanjih KS ZSMS določeni premiki v delu OO ZSMS. Mladi kažejo zanimanje za delo v ZSMS, razen nekaterih izjem, katere pa bomo poskušali pridobiti v sedanjem obdobju, ko se že temeljito pripravljamo na X. kongres ZSMS. OO ZSMS v mnogih primerih ne dobijo ustrezne pomoči od sindikata in osnovne organizacije zveze komunistov, medtem ko dobro sodelujejo s KS ZSMS, dajejo razne pobude na akcije itd. K sodelovanju moramo pridobiti tudi tiste OO ZSMS, ki so neaktivne ali pa so iz neznanih vzrokov prenehale delovati.«

Kaj misliš o delu mladih v ostalih družbenopolitičnih organizacijah?

»Mladi delegati se ne zavedajo dovolj svoje vloge in so s sredino, ki jih je izvolila, premalo povezani. V Železarni je v delo ostalih družbenopolitičnih organizacij in v delo samoupravnih organov vključenih veliko mladih in nekateri nosijo tudi vodilne funkcije. Vendar pa se na tem ne smemo uspavati in moramo v tej smeri še nadalje delovati.«

Kako so organizirani mladi v samskih domovih?

»Pred kratkim smo v treh samskih domovih organizirali aktive mladih komunistov. Ti aktivi imajo nalogo, da skupaj s KS ZSMS ustanovijo še aktive ZSMS. Temu naj bi sledila še samoupravna organiziranost delavcev v samskih domovih. Evidentirali smo mlade za vostvo ZSMS v domovih. Eden izmed teh treh aktivov ima komisijo, ki skrbi za izobraževanje mladih, in je doslej izdala dva stenska časopisa. Eden je bil posvečen XI. kongresu ZKJ, drugi pa dnevu borcev.

Na KS ZSMS smo vložili vse sile, da delo mladih postane še bolj organizirano. Mlade iz domov bomo vključevali v delo naših komisij za kulturo, šport, idejnopolitično delo itd. Ker so to večinoma delavci iz drugih republik in pokrajin, smo se odločili, da čim bolj poskrbimo za aktivnosti, s katerimi si bodo izpopolnjevali svoj prosti čas, kajti ti mladi so v svojem prostem času preveč prepuščeni samemu sebi in posedanju po lokalih. Vasjo Hribar

BRIGADIRJI IZ ŽELEZARNE V POSOČJU

V Posočju je letos zopet živahno. Brigadirji na zvezni mladinski delovni akciji POSOČJE '78 nadaljujejo z deli pri odstranjevanju posledic potresa, ki je leta 1976 prizadejal ta del Slovenije. V drugi izmeni letošnje akcije, je delala tudi brigada Norbert Veber, ki so jo sestavljali mladi delavci iz vseh jugoslovanskih železarn. Med petdesetimi brigadirji so bili tudi trije iz železarne Jesenice, in sicer Jozo Tadić, Ilija Pejić in Rasim Numanović. Med nedavnim obiskom v Posočju smo poiskali naše brigadirje in jih zaprosili, da nam podrobneje predstavijo delo na akciji, hkrati pa povedo nekaj o svojih vtisih in doživetjih.

Brigada Jeseniško-bohinjski odred, ki dela na zvezni mladinski delovni akciji v pobrateni občini Valjevo, je že prvi teden dosegla zelo spodbudne rezultate. Na delovišču je brigada vsak dan med najboljšimi, brigadirji pa so aktivni tudi v prostem času. Redno pripravljajo stenske časopise in izdajajo biltene. Na sliki: Brigada Jeseniško-bohinjski odred pred odhodom v Valjevo (tekst in foto J. Rabič)

Brigadirji iz železarne Jesenice v Posočju z zastavo brigade Norbert Veber (foto J. Rabič)

JOZO TADIĆ:

»Najbolj sem vesel, da sem na akciji spoznal veliko novih prijateljev iz najrazličnejših krajev. Dobro se razumemo med seboj, to pa je zelo pomembno tudi za sam uspeh brigade na delovišču. Do sedaj je brigada mladih jugoslovanskih železarjev, Norbert Veber, dosegla zelo lepe rezultate. Delamo v vasi Logarišče nad Šentiško goro, in sicer kopljemo jarek za vodovod. Zastavili smo si cilj, da bomo izkopali 1500 metrov jarka. Vaščani nas vedno prisrčno sprejmejo, tako da v trenutku pozabimo na znoj in žulje.«

ILIJA PEJIĆ:

»V naselju mladinskih brigad imamo brigadirji zelo pestro življenje-tudi v prostem času. Doslej smo v naši brigadi izdelali že tri stenske časopise in izdali tri biltene. Poleg tega v popoldanskem času spremljamo predavanja o zaključkih XI. kongresa ZKJ, o neuvrščenosti ter o zaščiti pri delu. Pestre imamo tudi športne aktivnosti, saj nas je večina brigadirjev tudi navdušenih športnikov. Škoda je le v tem, da v Kobaridu ni več športnih igrišč, tako se moramo voziti v precej oddaljeni Tolmin.«

RASIM NUMANOVIĆ:

»Ljudje v Posočju so nas sprejeli zelo prijazno. Prvič sem na akciji in že sedaj sem prepričan, da bom z akcije odnesel najlepša doživetja. Z domačini smo postali veliki prijatelji, v njihovi sredini se odlično počutimo. Brigadirji smo zelo zadovoljni, da bodo ljudje končno v svoje domove dobili pitno vodo. Upam, da bomo vodovod izkopali prav do vasi, če pa bo ostalo še kaj časa, pa bomo opravili še druga dela.«

Ob koncu razgovora so nas brigadirji še zaprosili, da prenesemo njihove pozdrave vsem sodelavcem v temeljnih organizacijah, kjer so brigadirji zaposleni. Jozo Tadić pozdravlja sodelavce v TOZD Valjarna bluming-štekel, Ilija Pejić v strojni delavnici na Javorniku, Rasim Numanović pa v konstrukcijski delavnici na Jesenicah. J. R.

Pripravljenost je vedno boljša kakor golo pričakovanje . . .

Tito

11

VIZUALNE OPAZOVALNICE CZ

Poudariti je treba, da morda moti pri opazovanju zračnega prostora težišče na opazovanju majhnih višin, pri opazovanju zemljišča pa na opazovanju bližnjega in srednjega pasu opazovanja.

Če opazovalec odkrije cilj v zračnem prostoru, mora takoj vključiti radijsko postajo in javiti: naziv VOP, smer letenja odkritega cilja, velikost skupine in približno višino (na primer: »DONAVA – 3 – MAJHNA SKUPINA – NIZKO«, to pa pomeni, da je cilj odkrila VOP, ki ima naziv »Donava«, da leti cilj v smeri številke 3 na pokazovalcu smeri, da so v skupini do 4 letala, ki letijo na višini 100 do 1000 m). Potem ko opazovalec javi cilj, ga še naprej opazuje in mora v primeru, če ugotovi njegovo pripadnost, tudi to takoj javiti, in sicer centru OJOA. Če opaženi in napovedani cilj na daljavi opazovanja VOP pokaže tudi kakšno pomembnejšo aktivnost – bombardira, spušča desant, odmetava letake ipd. – mora opazovalec obvestiti center tudi o tej aktivnosti.

Smer letenja cilja ugotovi opazovalec s pomočjo pokazovalca smeri po številki, proti kateri pelje domnevana smer (kurz), ki je potegnjena skozi središče pokazovalca smeri, vzporedno z dejanskim kurzom letala v prostoru. Na risbi št. 9 je prikazanih nekaj položajev ciljev in način, kako se določijo njihove smeri.

Velikost skupine določi, oziroma ugotovi opazovalec na podlagi števila letal (helikopterjev), ki so v skupini, in odvisno od tega javlja:

- »majhna skupina« – do 4 letala (helikopterji),
- »srednja skupina« – 4 do 12 letal (helikopterjev)
- »velika skupina« – 12 do 30 letal (helikopterjev),
- »množični nalet« – več kot 30 letal (helikopterjev).

Višino, na kateri leti cilj, opazovalec oceni le približno, z golim očesom in jo uvrsti v eno izmed naslednjih štirih skupin:

- »zelo nizko« – manj kot 100 metrov,
- »nizko« – 100 do 1000 metrov,
- »visoko« – 1000 do 5000 metrov,
- »zelo visoko« – nad 5000 metrov.

Pripadnost ciljev se določi po označbah o nacionalni pripadnosti, ki so na trupu, krilih in repnih površinah letala (helikopterja), lahko pa jo določimo tudi takole:

- na podlagi napovedanih letov lastnih letal in helikopterjev,
- z razločevanjem silhuete letal,
- če lastna sredstva PZO, (LT, PLR, PLT) delujejo proti letalom,
- če letala (helikopterji) delujejo proti našim silam ali objektom na ozemlju,
- če letala (helikopterji) odmetavajo ali spuščajo zračni desant.

Položaj ciljev na zemlji opazovalec določa in javlja po kodirani karti, na podlagi katere je treba javljati tudi rajone spuščanja zračnih (helikopterskih) desantov.

Način javljanja, ki ga opravljajo VOP v službi OJOA o višini cilja, smeri letenja in velikostih formacij, se v določeni meri razlikuje od načina, kako o tem javljajo ustrezni organi v oboroženih silah. Te razlike pa naj bi premostili iz več razlogov, predvsem pa zato, ker bi različni načini javljanja povzročali težave pri izmenjavi podatkov vizualnega opazovanja. Poleg tega se radiofonisti, PL-opazovalci, urijo v JLA na en način, ko pridejo v sestav VOP službe OJOA, pa delajo na drug način. Ker je v teku delo za dopolnitve in spremembe navodil za delo organov je primeren čas, da tudi omenjena vprašanja bolje rešimo in uskladimo.

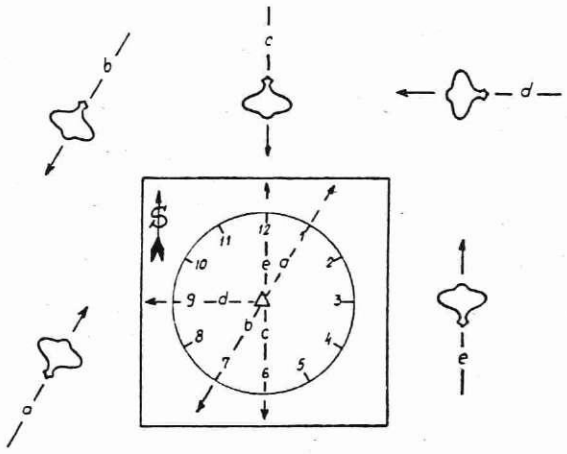

Na VOP je treba načeloma voditi le najnujnejše dokumente, da bi bilo moštvo čim manj obremenjeno z administriranjem. Izmed dokumentov naj bi tam vodili: delovni načrt radijske postaje, dnevnik VOP (dnevnik opazovanja), razgovornik in kodirano karto. Vse te liste je treba voditi na posebnih obrazcih ter na način, ki je že več ali manj znan in ustaljen.

TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI

3

ŽELEZOVA RUDA V SVETU

KANADA

Kanada je v zadnjih petnajstih letih postala pomemben proizvajalec in izvoznik železove rude. Njena glavna nahajališča so v provinci Quebec in na področju Labradorja. Značilnost kanadske železove rude je, da ni zelo bogata na železu in jo je zato potrebnno predhodno predelati v koncentrat ali pelete. Zato so leta 1975, ko so rudniki nakopali 46 milijonov ton te rude, prodali 26 milijonov ton kot pelete, 16 milijonov ton kot koncentrat in samo štiri milijone ton v nepredelanem stanju. V teku so projekti za nadaljne povečanje izkopa in proizvodnje koncentratov ter peletov. Skupne zaloge železove rude cenijo na 120 milijard ton.

Iz spodnje razpredelnice je razvidna proizvodnja, poraba in izvoz železove rude, proizvodnja in poraba jekla v letih 1965, 1970 in 1975 ter predvidevanje za leti 1985 ter 2000 (v milijonih ton):

Leto	1965	1970	1975	1985 predvidevanje	2000
Železova ruda					
Proizvodnja	38,1	46,9	46,1	100	
Poraba	4,0	9,5	9,3	20	
Izvoz	31,3	39,4	36,5	80	
Jeklo					
Proizvodnja	9,1	11,2	13,0	17	21–27
Poraba	10,5	11,1	13,5	20	26–31

ŠVEDSKA

V Evropi ima ta skandinavska država poleg Sovjetske zveze največje zaloge kvalitetne železove rude. Glavni proizvajalec in izvoznik je znana švedska rudarska družba LKAB, kupci pa zahodnoevropske železarne. Danes znane rezerve cenijo na 3,4 milijarde ton.

V razpredelnici je prikazana proizvodnja, poraba in izvoz železove rude, proizvodnja in poraba jekla v letih 1965, 1970 in 1975 ter predvidevanje za leto 1985 (v milijonih ton):

Leto	1965	1970	1975	1985 predvidevanje
Železova ruda				
Proizvodnja	29,4	31,8	32,6	55
Poraba		4,6		
Izvoz	24,5	27,9		
Jeklo				
Proizvodnja	4,7	5,5	5,6	8,5
Poraba	4,3	5,9	5,7	

SOVJETSKA ZVEZA

Ta država je po količini nakopane železove rude na prvem mestu v svetu. Ker je tudi s proizvodnjo surovega jekla že od leta 1971, z izjemo leta 1973, ko so jo ponovno prehitele ZDA, na prvem mestu, jo porabi večji del v svojih železarnah. Leta 1977 je proizvedla Sovjetska zveza 150 milijonov ton surovega jekla, ZDA pa 113 milijonov ton.

Izvoz železove rude iz sovjetskih rudnikov se giblje letno pod 20 % celotne nakopane količine. Največji del gre v vzhodnoevropske socialistične države in le manjši del v Zahodno Evropo in na Japonsko. Proizvodnja in izvoz v letih 1965, 1970 in 1975 sta razvidna iz spodnje razpredelnice (v milijonih ton):

Leto	1965	1970	1975
Proizvodnja	154	195	233
Izvoz	24,1	36,1	43,6
V vzhod. evr. soc. države	21,9	31,6	38,8
Zahodna Evropa	2,2	3,2	3,4
Japonska	–	1,3	1,4

Konec

KAKŠEN JE OSEBNI DOHODEK VZDRŽEVALCEV?

Večkratno preimenovanje delovnih mest, reorganizacija in novi dohodkovni odnosi ter nagrajevanje po delu in ne rezultatih dela, so faktorji, ki so vplivali na osebni dohodek vzdrževalcev, pa tudi ostalih delavcev v naši železarni. Toda, zaradi nekaterih objektivnih in subjektivnih dejstev, je vseeno vrednotenje dela in stimulacija vzdrževalcev le nekoliko drugačna od drugih. Zato ni naključje, da je to vprašanje nenehno prisotno povsod in vedno takrat, ko steče beseda o tem.

Znano je, da prvi referendum o novem načinu delitve osebnega dohodka in nagrajevanju po delu v TOZD Vzdrževanje ni uspel. Po mojem osebnem prepričanju gre to pripisati v veliki meri nepoznavanju pravilnika in pa bojazni, da s tem ne bomo pridobili ničesar. Tudi drugi referendum, na katerem smo glasovali 16. junija, je dal le za nianso boljši rezultat, saj smo pravilnik sprejeli le z nekaj več kot 52 %. Torej kar slaba polovica vseh vzdrževalcev ni sprejela tega pravilnika. Zakaj? Težko bi naštel in vedel za vse vzroke, zato bom izhajal bolj iz lastne presoje. Obvestilo, da je pravilnik na vpogled pri dninskem delovodji, je bilo izdano nekaj dni pred referendumom. Ko sem vprašal, če lahko dobim en izvod pravilnika, je delovodja ugotovil v prisotnosti vodje oddelka, da ima pravzaprav samo en izvod. Vseeno sem ga dobil za en dan. Kaj pa ostalih šestnajst sodelavcev? Če je bilo tudi v ostalih oddelkih vzdrževanja tako, potem ni čudno, da je referendum tako slabo uspel. Zato sem se osebno glasovanja na sestanku delovne skupine, kakor tudi na referendumu, vzdržal.

Poglavje zase je vzdrževanje v hladni valjarni — žičarni, in sicer pri ocenjevanju delovnega prispevka. Čeprav ne dvomim v objektivnost ocenjevalcev, se mi zdi razpon med 9,45 kot najnižjo, in 15,75 kot najvišjo oceno, premajhen. V tem območju smo torej zgoščeni vsi in ob vrednosti točke 1,05 ni težko izračunati, da je razlika le minimalna. Kljub temu, da smo tarifne postavke za vse plačilne kategorije že nekajkrat dvignili za osem odstotkov, je pri izplačilu osebnega dohodka vsota skoraj vedno enaka. Tudi vpliv proizvodnih obratov na osebni dohodek vzdrževalcev je nerealen. Da je to res, naj navedem, da že dolgo časa TOZD Hladna valjarna Jesenice dosega odlične proizvodne rezultate, kar pa se prav nič ne odraža na osebnem dohodku vzdrževalcev v tej temeljni organizaciji. Moram priznati, da že dolgo časa nad osebnim dohodkom nisem bil toliko razočaran, kot prav v zadnjem času. Nekateri vodje oddelkov v TOZD Vzdrževanje sicer trdijo, da je dohodek zadovoljiv, nihče pa ne upošteva števila opravljenih ur, oziroma nadurnega dela. Vedeti moramo, da smo vzdrževalci tisti, ki popravljamo stroje in delamo remonte največkrat ob prostih dneh in praznikih, kar nam nekateri, žal celo iz vzdrževanja, prikazujejo kot uslugo, oziroma prioriteto. Zanima me, kdo od tistih bi zaradi takih del puščal doma družino in prikrajšal svoje otroke za nedeljski izlet. Zavedati se moramo, da je nadurno delo opravljeno predvsem zaradi interesov kolektiva in ne po želji vzdrževalcev. Tudi družbeni prispevek v višini 35,65 %, katerega plačujemo od nadurnega dela, se mi zdi previsok. Omeniti velja tudi tiste sodelavce, ki so prav zaradi nadurnega dela izgubili pravico do otroškega dodatka, in so tako za razumevanje do interesov kolektiva po tej plati celo kaznovani.

Znano je, da smo prav železarji v občinskem merilu glede na višino povprečnega osebnega dohodka nekje pri dnu. Zato ni čudno, da nas zapuščajo tudi nekateri dolgoletni sodelavci. Poročila o tem, da v posameznih obratih, oziroma TOZD primanjkuje delavcev, lahko preberemo že kar v vsaki številki Železarja. Zato bom navedel primer prav iz svojega oddelka. V začetku leta nas je zapustil sodelavec, VK elektrikar. Zasedel je mesto skupinovodje. Kljub temu, da ne opravlja nočnega dela in dežurstva na proste dni, je njegov osebni dohodek boljši vsaj za 500 din. Zato bo potrebno začeti tudi z reševanjem tega problema v našem kolektivu, čeprav vem, da je to zelo zahtevna in težka naloga. Nenehno naraščanje nujnih življenjih stroškov, (brez luksuza) je tolikšno, da verjetno v prenekateri družini že premišljujejo o tem, kako plačati stanarino, elektriko in ostale stroške. Družinski dopust na morju je za prenekaterega železarja lahko samo vroča želja. Sam osebno se s takimi primeri nenehno srečujem. Ali je potem kaj čudnega, da se me občasno lotevata malodušje in nezainteresiranost do dela, katerega sicer rad opravljam, saj sem v Železarni zaposlen že 21 let.

Zaradi vseh teh in morda še drugih vzrokov, se vse več mladih vzdrževalcev izobražuje ob delu. To je sicer po eni strani razveseljivo, po drugi pa zaskrbljujoče, ker se v večini izobražujejo za druga področja dela in tako izgubljamo izkušene vzdrževalce. Ko sem vprašal enega od teh, zakaj se je odločil za študij ob delu, mi je odgovoril: »Zato, da ne bom vse življenje umazan pri delu, da ne bom delal tudi ob nedeljah, ampak sedel nekje v operativi.« Odgovor je sicer v redu, toda tudi tisti vzdrževalci, ki nosimo umazane delovne obleke in torbo z orodjem, bomo kolektivu **vedno** potrebni. To nam mora biti jasno. In prav teh vzdrževalcev je iz leta v leto manj, kar je pravzaprav zaskrbljujoča ugotovitev.

Janko Fon

DOPISUJTE V ŽELEZARJA

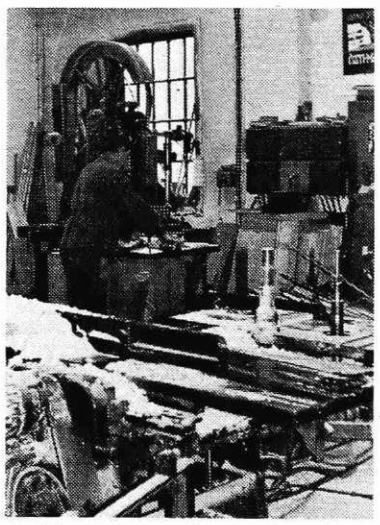

Sodelavec v gradbeni mizarni na Javorniku

ČESTITAMO

V mesecu juniju so s študijem ob delu diplomirali na srednji šoli naslednji naši sodelavci:

Na tehniški srednji šoli — strojni oddelek so diplomirali naslednji sodelavci: Čazim Babič — TOZD Remontne delavnice, Miro Brelih — TOZD Strojne delavnice, Marko Butinar — TOZD Remontne delavnice, Branko Cerkovnik — TOZD Vzdrževanje, Branko Jeršin — TOZD Vzdrževanje, Alojz Novak — TOZD Remontne delavnice, Emil Oblak — TOZD Remontne delavnice, Jože Rozman — TOZD Vzdrževanje, Boris Truhačev — TOZD Remontne delavnice, Ljubo Veljkovski — TOZD Strojne delavnice, Nikola Vukša — TOZD Remontne delavnice, Marija Zupan — TOZD Strojne delavnice;

Na tehnični srednji šoli — elektro oddelek: Anton Koren, Pavel Kokalj, oba iz TOZD Vzdrževanje;

Na ekonomski srednji šoli: Regina Berguš — računovodstvo OD;

Na politični sredni šoli: Andrejka Pavlič — kadrovski sektor;

Na poklicni administrativni šoli: Marija Preželj TOZD Žičarna.

Vsem sodelavcem iskreno čestitamo in jim želimo veliko delovnih uspehov in osebnega zadovoljstva.

V JUNIJU PRESEŽENA REALIZACIJA PRODAJE

(Nadaljevanje s 1. strani)

valjarna bluming prodala za 92,5 % več gredic in je linearno za 78 % presegla planirano prodajo. Pregled povprečnih prodajnih cen po TOZD kaže, da so bile planirane cene v večini primerov nižje od junijskih, razen pri livarni in HV Bela. Tako je tudi dosežena realizacija presegla planirano — največ na blumingu (140 %), v žebljarni (40 %) in jeklovleku (35 %), kar je zaradi podražitev še močneje poudarjeno v primerjavi z realizacijo v lanskoletnem juniju.

Kumulativni podatki o skupni prodaji od začetka leta do konca junija kažejo, da smo s količino 224.790 t dosegli 2.431.193 tisoč din zunanje realizacije. Ta rezultat je po količini za 6.505 ton slabši od planirane polletne prodaje, kljub temu pa je dosežena realizacija za 3,5 % višja od planirane. Povprečna prodajna cena prvega polletja (10.815 din/t) je le za 664 din, oziroma za 6,5 6,5 % boljša od planske. V primerjavi s prodajo, doseženo v lanskem prvem polletju smo letos prodali po količini za 15 % več in za to iztržili za 31 % višjo realizacijo.

Primerjava med TOZD kaže absolutno največ prodane debele pločevine (51.000 ton) iz TOZD Valjarna debele pločevine, iz valjarne štekel (33.000 ton) in nove hladne valjarne (38.000 ton), čeprav je HV Bela med TOZD, ki polletnega plana po količini niso dosegle. Zaostanek izkazujejo TOZD Valjarna žice in profilov (24 %), HV Bela (15 %) ter TOZD Vratni podboji (15 %).

Prvi dve TOZD nista dosegli tudi vrednostnega plana, medtem ko je bila realizacija v ostalih TOZD presežena, razen pri rondelah. v skladišču 38 in suhi masi.

V primerjavi z lanskoletno realizacijo je bila letošnja višja za 31 %, manj so iztržili le v TOZD Livarna (5 %) in TOZD Žebljarna (5 %), na to so vplivale za 15 % višje prodajne cene in za 15 % višja prodana količina.

IZVRŠEVANJE DRUŽBENEGA PLANA PRODAJE ZA JUNIJ

TOZD	IZVRŠENJE JUNIJ 1977			DRUŽBENI PLAN JUNIJ 1978			IZVRŠENJE JUNIJ 1978			INDEKSI					
	Količ. t	Cena din/t	Vrednost din	Količ. t	Cena din/t	Vrednost din	Količ. t	Cena din/t	Vrednost din	Količ. 8/2	Cena 9/3	Vrednost 10/4	Količ. 8/5	Cena 9/6	Vrednost 10/7
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Livarna	54.6	17.125	934.856	50	25.000	1,250.000	89.1	21.849	1,946.987	163.2	127.6	208.3	178.2	87.4	155.5
Valj. bluming-štekel	6.749.2	8.543	57,859.052	5.400	9.677	52,255.800	5.636.7	11.156	62,884.003	83.5	130.6	108.7	104.4	115.3	120.3
– bluming				180	7.897	1,421.460	346.5	9.802	3,396.519				192.5	124.1	238.9
– štekl				5.220	9.736	50,834.340	5.290.2	11.245	59,487.484				101.3	115.5	117.0
Valj. žice in prof.	1.250.4	5.882	7,353.878	4.030	6.824	27,502.440	3.284.0	7.367	24,194.370	262,6	125.2	329.0	81.5	108.0	88.0
Valj. debele ploč.	8.536.3	8.474	71,359.713	8.610	8.367	72,040.589	8.249.5	9.500	78.367.968	96.6	112.1	109.8	95.8	113.5	108.8
Hladna valj. Bela	4.944.6	8.406	41,705.763	7.800	13.685	106,741.291	7.046.6	12.603	88,810.428	142.5	149.9	212.9	90.3	92.1	83.2
Hladna valj. Jes.	2.610.7	9.617	25,106.811	2.350	10.385	24,404.750	2.504.3	11.654	29,183.767	95.9	121.2	116.2	106.6	112.2	119.6
Žičarna	4.230.0	10.222	43,239.277	4.450	11.286	50,222.500	4.304.3	13.529	58,231.972	101.8	132.4	134.7	96.7	119.9	115.9
Profilarna	1.672.6	8.806	14,904.046	2.100	8.547	18,006.265	2.098.9	9.915	20,809.143	125.5	112.6	139.6	99.9	116.0	115.6
– HOP				2.020	8.009	16,178.855	1.967.7	9.139	17,982.140				97.4	114.1	111.1
– rondele				20	26.935	538.700	16.8	29.461	495.768				84.0	109.4	92.0
– stebr. + distanč.				10	19.286	192.860	8.7	19.901	173.095				87.0	103.2	89.9
– diski				50	21.917	1,095.850	105.6	20.430	2.158.140				211.2	93.2	196.9
Skladišče 38				190	18.333	3,483.270	8.9	22.682	202.960				4.7	123.7	5.8
Vratni podboji	88.3	26.310	2,324.469	90	22.914	2,062.215	107.6	25.052	2,694.836	121.9	95.2	115.9	119.6	109.3	130.7
Jeklovlek	1.734.2	15.485	26,779.059	1.790	15.730	28,157.565	2.059.8	18.427	37,954.754	118.8	119.0	141.7	115.1	117.1	134.8
Elektrode	2.247.5	10.778	24,222.462	2.115	11.414	24,140.804	2.608.7	8.978	23,420.554	116.1	83.3	96.7	123.3	78.7	97.0
– elektr., var. žica, var. prašek				1.565	13.668	21,389.866	2.037.9	11.364	23,157.990				130.2	83.1	108.3
– suha elektr. masa				100	7.000	700.000									
– Emona iz Zgb.				250	7.564	1,890.938									
– ognjevzdrž. mat.				200	800	160.00	570.8	460	262.564				285.4	57.5	164.[illegible]
Žebljarna	1.034.2	7.703	9,497.050	940	7.153	6,724.288	987.6	9.502	9,383.192	95.5	123.4	98.8	105.1	132.8	139.3
OSNOVNA REALIZAC.	35.152.6	(9.225)	325,286.436	39.915	(10.447)	416,991.777	38.985.9	(11.287)	438,084.934	110.9	122.4	134.7	97.7	108.0	105.1
Realizac. energija						1,424.885			1,515.049						106.3
Ostala realizacija			5,361.518			4,212.006			6,616.480			123.4			157.1
SK. ZUNANJA REALIZAC.	35.152.6	(9.378)	330,647.954	39.915	(10.588)	422,628.668	38.985.9	(11.446)	446.216.463	110.9	122.1	135.0	97.7	108.1	105.6

IZVRŠEVANJE DRUŽBENEGA PLANA PRODAJE OD JANUARJA DO JUNIJA

	IZVRŠENJE I – VI 1977			DRUŽBENI PLAN I – VI 1978			IZVRŠENJE I – VI 1978			INDEKSI					
	Količ. t	Cena din/t	Vrednost din	Količ. t	Cena din/t	Vrednost din	Količ. t	Cena din/t	Vrednost din	Količ. 8/2	Cena 9/3	Vrednost 10/4	Količ. 8/5	Cena 9/6*	Vrednost 10/7
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Jeklarna							7.9	9.900	78.408						
Livarna	401.0	22.055	8.843.833	300	25.000	7.500.000	377.2	22.217	8.380.993	94.1	100.7	94.8	125.7	88.9	111.7
Valj. bluming-štekel	36.919.8	8.911	330.963.945	31.510	9.677	304.922.270	35.083.4	10.394	364.654.387	95.0	116.6	110.2	111.3	107.4	119.6
– bluming				1.000	7.897	7.897.000	1.735.9	9.412	16.338.552				173.6	119.2	206.9
– štekl				30.510	9.736	297.025.270	33.347.5	10.445	348.315.835				109.3	107.3	117.3
Valj. žice in prof.	9.090.2	6.426	58.227.412	24.060	6.824	164.195.720	18.421.8	7.302	134.517.870	202.7	113.6	231.0	76.6	107.0	81.9
Valj. debele ploč.	52.076.7	8.226	492.317.638	49.050	8.367	410.405.445	50.850.7	9.405	478.262.257	97.6	114.3	111.4	103.7	112.4	116.5
Hladna valj. Bela	18.956.4	8.147	154.589.183	45.300	11.449	518.655.676	38.310.5	10.859	415.997.139	202.1	133.3	269.1	84.6	94.8	80.2
Hladna valj. Jes.	15.012.5	9.801	147.132.536	14.130	10.385	146.740.050	14.338.1	10.973	157.335.336	95.5	112.0	106.9	101.5	105.7	107.2
Žičarna	23.907.9	10.306	246.386.555	25.410	11.286	286.776.132	24.660.7	12.491	308.033.641	103.1	121.2	125.0	97.1	110.7	107.0
Profilarna	12.138.6	8.608	106.164.968	11.920	8.547	101.987.195	12.319.6	9.425	116.117.496	101.5	109.5	109.4	103.4	110.3	113.9
– HOP				11.480	8.009	91.947.155	11.712.0	8.815	103.243.379				102.0	110.1	112.3
– rondele				100	26.935	2.693.500	51.7	29.017	1.499.167				51.7	107.7	55.7
– stebr. + distanč.				40	19.286	771.440	104.2	19.372	2.018.798				260.5	100.4	261.7
– diski				300	21.917	6.575.100	451.7	20.715	9.356.152				150.6	94.5	142.3
Skladišče 38				990	18.333	18.149.670	667.4	17.282	11.534.996				67.4	94.3	63.6
Vratni podboji	377.5	25.659	9.685.330	500	22.914	11.456.770	425.8	24.637	10.490.589	112.8	96.0	108.3	85.2	107.5	91.9
Jeklovlek	9.296.6	15.736	146.182.538	10.240	15.730	161.080.145	10.576.4	17.644	186.614.241	113.8	112.1	127.7	103.3	112.2	115.9
Elektrode	11.416.9	11.374	129.851.810	12.165	11.426	139.002.839	13.095.3	10.727	140.479.464	114.7	94.3	108.2	107.6	93.9	101.[illegible]
– elektr., var. žica, var. prašek				9.065	13.668	123.897.214	10.353.0		137.996.429				114.2		111.4
– suha elektr. masa				400	7.000	2.800.000	136.8	7.000	957.600				34.2	100.0	34.2
– Emona iz Zgb.				1.500	7.564	11.345.625									
– ognjevzdrž. mat.				1.200	800	960.000	2.605.5	585	1.525.435				217.2	73.1	158.9
Žebljarna	5.825.6	8.212	53.069.411	5.720	7.153	40.918.008	5.655.2	8.399	47.496.005	97.1	102.3	94.5	98.9	117.4	116.[illegible]
OSNOVNA REALIZAC.	195.419.7	(9.251)	1.820.415.159	231.295	(9.995)	2.311.789.920	224.790.0	10.588)	2.379.992.822	115.0	114.5	130.7	97.2	105.9	103.0
Realizac. energija						12.211.975			13.054.559						106.9
Ostala realizacija			35.715.208			23.990.119			38.145.294			106.8			159.0
SK. ZUNANJA REALIZAC.	195.419.7	(9.434)	1.856.130.367	231.295	(10.151)	2.347.992.014	224.790.0	10.815)	2.431.192.675	115.0	114.6	131.0	97.2	106.5	103.5

POLLETNI PREGLED IZPLAČANIH OSEBNIH DOHODKOV

(Nadaljevanje s 1. strani)

Elementi strukture OD	plan 78	rebal. pl.	izplač.	ind. 5:2	ind. 5:3
1	2	3	4	5	6
izplačani OD za ef. delo	373.980	389.663	176.376	47,2	45,3
plačana odsotnost	48.647	50.690	20.732	42,6	40,9
bol. odsotnost do 30 dni	12.131	12.638	6.812	56,2	53,9
ostali dod. v breme DO	—	—	115	—	—
neto OD v breme DO	434.758	452.991	204.035	46,9	45,0

Delež osnovnega osebnega dohodka v izplačani masi OD, ki bremeni delovno organizacijo, znaša le 50,6 %, ostalo pa so stimulacije, pribitki, dodatki, plačana odsotnost, nadomestila, bolovanje itd. Celotno strukturo OD nam prikazuje naslednja razpredelnica:

Postavke osebnega dohodka	Znesek v 000 din	Struktura I	Struktura II
izplačano v breme DO	204.035	100,0	197,6
osnovni osebni dohodek	103.264	50,6	100,0
norma — premija	36.073	17,7	34,9
stimulacija za proizvodnjo	6.548	3,2	6,3
ocena delov. prispevka	9.620	4,7	9,3
stimulacija, dod. za strok.	360	0,2	0,3
nadur., nedel. in praz. prib.	4.967	2,4	4,8
dodatek za nočno delo	5.500	2,7	5,4
otežkočeni dodatek	1.916	0,9	1,9
dod. za delovno dobo	8.128	4,0	7,9
dopusti	15.286	7,5	14,8
nadomestilo za praznik	5.446	2,7	5,3
bolovanje do 30 dni	6.812	3,3	6,6
ostali dodatki	115	0,1	0,1

Za širšo uporabo je zanimivejša »struktura II«, kjer predstavlja osnovni osebni dohodek 100 %, od katerega se računa večina ostalih sestavin osebnega dohodka. V prvem polletju smo izplačali na osnovo 97,6 % osebnega dohodka. Če k masi osebnega dohodka dodamo še bolezensko odsotnost nad 30 dni in ostale osebne dohodke, ki ne gredo v breme DO, tedaj povprečna obračunska postavka ne doseže 50 % izplačane mase osebnega dohodka.

Od vseh postavk je potrebno izdvojiti štiri:

1. Stimulacija za proizvodnjo (stimulacija za doseganje programirane mesečne storilnosti). Prva dva meseca se je ta stimulacija obračunavala po lestvici 5—11 %. V letu 1977 je znašalo povprečje te stimulacije 8,4 %, v letošnjih uspešnih prvih dveh mesecih pa celo 8,5 % od osnovne obračunske postavke. Kljub temu pa je delež stimulacije za proizvodnjo v prvih šestih mesecih 1978 le 6,3 %, ker je v prvih dveh mesecih delovne skupnosti skupnih služb in TOZD Družbena prehrana še niso uvedle.

2. Ocena delovnega prispevka je bila uvedena s 1. 3. 1978, zato je njen delež 9,3 % v prvem polletju nižji kot je dejanski mesečni odstotek (okrog 13 %).

3. Osebna ocena in dodatek na strokovnost sta bila z uvedbo ocene delovne uspešnosti ukinjena, zato predstavlja njuna dvomesečna vsota le 0,3 % od višine osnovnega OD celega polletja.

4. Dopustniška sezona se je šele prav začela, zato je delež dopustov v strukturi znatno nižji kot ga lahko pričakujemo v drugem polletju.

V deležu ostalih sestavin osebnega dohodka ni pričakovati večjih sprememb.

Posamezne TOZD so se dokaj različno približevale višini planiranega osebnega dohodka. Višino osebnega dohodka po prvotnem planu je preseglo že devet TOZD. Višino rebalansiranega plana je doslej presegla le TOZD Plavž, kar izvira v največji meri iz visokega učinka in večjega števila plačanih ur, kot je bilo predvideno v planu. TOZD Livarna so v začetku leta pestile težave zaradi drobnih naročil in nikakor ni mogla doseči planiranega učinka, znatno pod planom pa je tudi število plačanih ur. Nobena od delovnih skupnosti še ni dosegla višine osebnega dohodka po prvotnem pla u. Število plačanih ur na osebo je manjše od planiranega, kar kaže, da je nadurno delo v delovnih skupnostih zmanjšano na minimum.

Primerjavo prvega polletja s planom 78 in višino OD v letu 1977 nam za vse organizacijske enote železarne prikazuje spodnja razpredelnica:

Organizac. enota	Plan 78 osnov.	Plan 78 rebal.	Izplačano leto 1977	Izplačano I—VI 1978	Indeksi 5:2	Indeksi 5:3	Indeksi 5:4	Plač. ure Plan 1978	Plač. ure I—VI 1978
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Plavž	5.030	5.241	4.637	5.255	104,5	100,3	113,3	187	188,3
Jeklarna	5.425	5.652	4.958	5.436	100,2	96,2	109,6	185	185,4
Livarna	5.912	6.160	5.091	5.318	90,0	86,3	104,5	198	194,0
V. Blum.-št.	5.118	5.332	4.744	5.115	99,9	95,9	107,8	186	185,9
V. žice in pr.	5.242	5.462	4.791	5.217	99,5	95,5	108,9	185	184,1
V. deb. ploč.	5.145	5.361	4.758	5.170	100,5	96,4	108,7	190	189,7
H V B	5.443	5.671	4.711	5.290	97,2	93,3	112,3	188	189,5
H V J	5.291	5.513	4.953	5.301	100,2	96,2	107,0	192	193,2
Žičarna	5.065	5.277	4.651	5.056	99,8	95,8	108,7	188	187,2
Profilarna	4.894	5.099	4.532	5.030	102,8	98,6	111,0	186	186,6
Vratni podb.	4.574	4.766	4.197	4.654	101,8	97,7	110,9	186	182,5
Jeklovlek	4.913	5.119	4.497	4.825	98,2	94,3	107,3	186	185,0
Elektrode	4.472	4.659	4.072	4.448	99,5	95,5	109,2	186	186,2
Žebljarna	4.642	4.836	4.291	4.723	101,7	97,7	110,1	185	185,9
Stroj. del.	5.258	5.478	4.825	5.382	102,4	98,2	111,5	190	188,4
Remont. del.	5.700	5.939	5.224	5.581	97,9	94,0	106,8	194	193,1
Vzdrževanje	6.052	6.306	5.532	6.034	99,7	95,7	109,1	193	192,0
Energetika	5.813	6.057	5.336	5.617	96,6	92,7	105,3	186	184,7
Transport	5.251	5.471	4.823	5.154	98,2	94,2	106,9	188	185,5
Fin.-kom.	5.750	5.991	5.263	5.700	99,1	95,1	108,3	185	184,3
Kadr.-spl.	5.007	5.217	4.545	4.926	98,4	94,4	108,4	187	184,6
SEO, TKR, NGr.	6.147	6.404	5.588	6.083	99,0	95,0	108,9	185	184,7
Družb. prehr.	4.248	4.426	3.913	4.262	100,3	96,3	108,9	186	188,3
ŽELEZARNA	5.365	5.590	4.904	5.330	99,3	95,3	108,7	188	187,3

Razpon med najvišje in najnižje vrednoteno kvalifikacijo je bil v letu 1977 1:2,5 in je v letošnjem polletju ostal isti, kar kaže na približno enako rast osebnega dohodka za obe mejni kvalifikaciji. Ostala razmerja na ravni Železarne vidimo v naslednji razpredelnici:

Kvalifikacija	Višina osebnega dohodka leto 1977	Višina osebnega dohodka I—VI 1978	indeks	OD v din na uro leto 1977	OD v din na uro I—VI 1978	indeks
1	2	3	4	5	6	7
D-1	3.037	3.205	106	16,33	17,34	106
D-2	3.736	4.047	108	20,33	22,26	110
D-3	4.563	4.944	108	24,09	26,29	109
D-4	5.420	5.888	109	28,11	30,85	110
D-5	6.726	7.222	107	34,98	37,92	108
D Skupaj	4.712	5.122	109	24,87	27,25	110
U-2	3.787	4.107	108	20,40	22,14	109
U-3	4.964	5.410	109	26,71	29,26	110
U-4	6.337	6.880	109	33,91	37,21	110
U-5	7.614	8.165	107	40,94	44,16	108
U Skupaj	5.738	6.223	109	30,84	33,62	109
D + U Skupaj	4.904	5.330	109	25,97	28,45	110

Odstopanja v porastu OD so med posameznimi kvalifikacijami sorazmerno majhna, gledano z vidika izplačanega osebnega dohodka na osebo in z vidika osebnega dohodka na uro. Najmanjšo stopnjo rasti kažejo osebni dohodki kvalifikacije D-1, največjo pa kvalifikacija D-2, D-4, U-3 in U-4. Večji porast osebnega dohodka lahko v večji meri pripišemo večjemu številu plačanih ur, ki s pribitkom za nadure povečuje tudi osebni dohodek na uro. Najnižja rast osebnega dohodka kvalifikacije D-1 pa je predvsem posledica fluktuacije in visokega odstotka bolezenske odsotnosti. Fluktuacija v D-1 kvalifikaciji pomeni v večini primerov znižanje osebnega dohodka za to skupino delavcev, saj običajno odhajajo delavci z daljšo delovno dobo, ki jih nadomestijo novinci, katerim pa pripada nižji dodatek za delovno dobo. V prvem polletju je imela ista kvalifikacija od vseh plačanih ur kar 17,5 % ur bolezenske odsotnosti, medtem ko je povprečje Železarne 7,7 %. Ob dejstvu, da so bile bolezenske ure za D-1 kvalifikacijo plačane za 18,7 % slabše od ostalih ur, nam je nižji porast OD razumljiv.

Razmerje med posameznimi obračunskimi postavkami je v letošnjem letu isto kot lani, ker se je vrednost vseh postavk dvigala za enak odstotek. Zaradi uveljavitve novih meril in zaradi razlik v številu plačanih ur, nadur in bolezenske odsotnosti, se je osebni dohodek posameznim kategorijam delavcev različno povečeval, kar kaže razpredelnica:

Kategorija	Izplačani OD leto 1977	Izplačani OD I—VI 1978	indeks	Štev. plač. ur leto 1977	Štev. plač. ur I—VI 1978	indeks	OD na uro leto 1977	OD na uro I—VI 1978	indeks
1	2.769	2.868	103,6	184,8	181,6	98,3	14,99	15,79	105,3
2	2.996	3.193	106,6	186,2	184,7	99,2	16,09	17,29	107,5
3	3.495	3.634	104,0	186,1	179,1	96,2	18,78	20,29	108,0
4	3.711	3.951	106,5	185,9	181,8	97,8	19,96	21,73	108,9
5	3.904	4.239	108,6	187,3	184,8	98,7	20,85	22,93	110,0
6	4.195	4.544	108,3	188,9	185,7	98,3	22,20	24,47	110,2
7	4.555	4.888	107,3	191,0	188,4	98,6	23,85	25,95	108,8
8	4.907	5.286	107,7	191,0	189,0	99,0	25,69	27,97	108,9
9	5.148	5.579	108,4	191,4	189,4	99,0	26,90	29,46	109,5
10	5.494	5.916	107,7	191,6	189,2	98,7	28,67	31,27	109,1
11	5.947	6.429	108,1	193,8	191,0	98,6	30,68	33,65	109,7
12	5.795	6.358	109,7	189,2	188,5	99,6	30,63	33,73	110,1
13	6.117	6.558	107,2	189,4	187,0	98,7	32,30	35,07	108,6
14	6.596	7.061	107,0	191,1	190,4	99,6	34,52	37,09	107,4
15	6.570	7.081	107,8	186,8	185,0	99,0	35,16	38,28	108,9
16	6.590	7.183	109,0	187,5	185,9	99,1	35,14	38,64	110,0
17	7.026	7.444	105,9	187,3	185,2	98,9	37,52	40,19	107,1
18	7.690	8.182	106,4	186,7	188,0	100,7	41,18	43,52	105,7
19	8.321	8.546	102,7	184,8	183,7	99,4	45,02	46,51	103,3
20	8.861	9.202	103,8	185,0	184,7	99,8	47,89	49,83	104,1
21	11.359	11.366	100,1	182,5	181,5	99,5	62,23	62,63	100,6

Opomba: Podatki za višje kategorije od 21 do bili evidentirani za leto 1977 združeni, zato jih lahko enakovredno primerjamo le z združenimi podatki za te kategorije za leto 1978.

Osebni dohodek za uro se je v vseh kategorijah, razen 18. dvignil za večji odstotek kot povprečni OD na delavca. To je posledica manjšega števila plačanih ur v letošnjem prvem polletju. Neenakomernost dviga osebnega dohodka posameznih kategorij gre le v manjši meri pripisati vplivu števila plačanih ur. Izjemi sta kategoriji 3 in 18. Porast OD na uro pri tretji kategoriji je povprečen, medtem ko je porast OD na osebo precej pod povprečjem, zaradi omenjenega vpliva časa. Kategorija 18 pa ima v povprečju več plačanih ur in je zato OD na osebo bolj porasel kot OD na uro.

Pri večini kategorij ugotavljamo, da povečanje na lansko leto ne odstopa mnogo od povprečnih 8,7 %. Znatnejša odstopanja so le pri najnižjih in najvišjih kategorijah. Vzroki za takšno rast pri nižjih kategorijah so navedeni pri obravnavi kvalifikacije D-1, kamor spadata prvi dve kategoriji. Pri višjih kategorijah pa opažamo relativno počasnejšo rast predvsem zaradi uvedbe novih meril delitve OD (ocene delovne uspešnosti in stimulacije za proizvodnjo tudi v DS) in ukinitve nekaterih starih meril, na katerih so bili delavci višjih kategorij v večji meri udeleženi kot delavci z nižjimi kategorijami.

Ocenjujemo lahko, da v prvem polletju pri delitvi osebnih dohodkov nismo bili niti skromni (povprečje OD leta 1977 je bilo 4.904 din, junija 1978 pa 5.739 din na osebo), še manj pa smo bili razsipni, če se primerjamo z gibanjem osebnih dohodkov izven naše delovne organizacije. Polletni obračun bo pokazal, če je bilo gibanje osebnega dohodka preveč strmo ali pa nam poslovni uspehi nudijo mogoče še kaj rezerve.

P. R.

JUGOSLOVANSKA ŽELEZARSKA INDUSTRIJA V OBDOBJU 1973—1977

Iz diagramov je razvidno gibanje proizvodnje koksa, železove rude, grodlja, surovega jekla in toplo valjanih proizvodov jugoslovanskih železarn v obdobju 1973—1977. Proizvodnja na diagramih je navedena v milijonih ton.

KOKS

Pri proizvodnji koksa sta koksarni v Lukovcu in v železarni Zenica od leta 1973 do vključno leta 1975 le malenkostno povečali proizvodnjo. Leta 1976 in 1977 pa je proizvodnja močno narasla zaradi pričetka obratovanja nove koksarniške baterije v koksarni Lukovac. Pred pričetkom obratovanja nove baterije v koksarni Lukovac je proizvajala koksarna v železarni Zenica okoli 55 % vsega koksa, po letu 1976 pa je njen delež padel na približno 40 %.

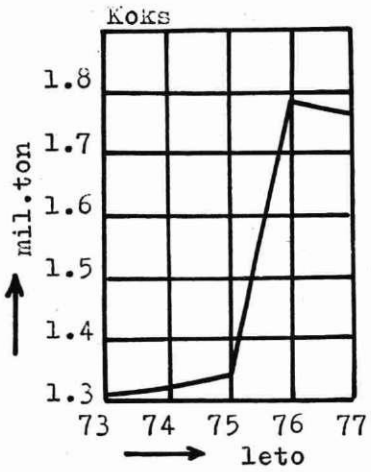

ŽELEZOVA RUDA

Do vključno leta 1975 je proizvodnja železove rude naraščala, v letu 1976 in 1977 pa je močno padla. Delno gre to na račun nekoliko nižje proizvodnje grodlja, delno pa na uporabo visoko-kvalitetne uvožene železove rude. Glavna proizvajalca železove rude v teh letih sta bila rudnika Ljubija in Vareš, ki obratujeta v sklopu RMK Zenica in se je njuna količina gibala okoli 75 %. Ostala količina odpade predvsem na rudnike železarne Skopje. Za kvaliteto naših železovih rud je tudi značilen podatek, da je bilo v celotni količini nakopane rude okoli 43 % takšne, ki je vsebovala nad 42 % železa in 57 % z največ 42 % železa.

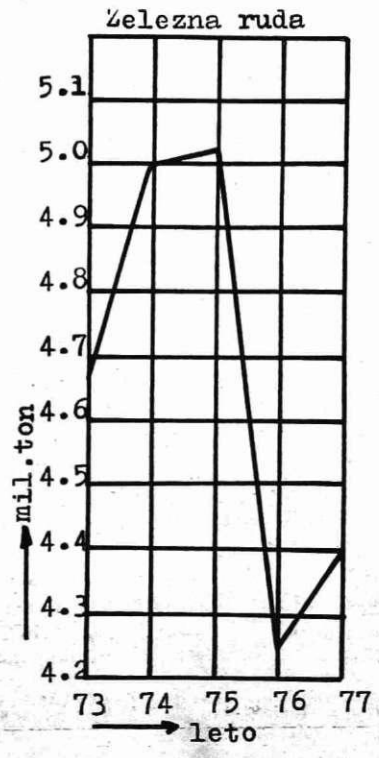

GRODELJ

Proizvodnja grodlja se je v obdobju od 1973. do 1977. leta gibala okoli dva milijona ton in velikih razlik med posameznimi leti ni bilo.

Najvišja proizvodnja je bila dosežena leta 1974 z 2.126 milij. ton. Delež sivega grodlja v tej skupni količini se je gibal med 191.000 tonami leta 1973 in 234.000 tonami leta 1976. Proizvajale so ga železarne Štore in Ilijaš v nizkojaškastih električnih pečeh in Vareš v plavžu. Največji proizvajalec belega grodlja je železarna Zenica z letno proizvodnjo med 797.000 in 861.000 tonami in za njo železarna Smederevo s 316.000 do 426.000 ton.

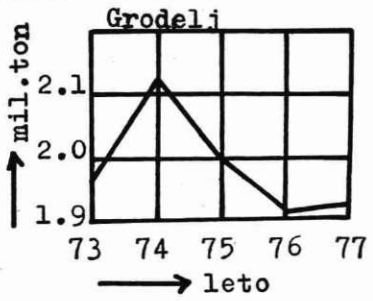

SUROVO JEKLO

Skupna proizvodnja surovega jekla je v preteklih petih letih le počasi naraščala, v letu 1976 pa je zaradi znane gospodarske situacije celo nekoliko padla. Šele v letu 1977 je presegla tri milij. ton. Največjo letno proizvodnjo preko milijon ton je dosegla železarna Zenica, medtem, ko je bila železarna Jesenice na drugem mestu z okoli 500.000 tonami.

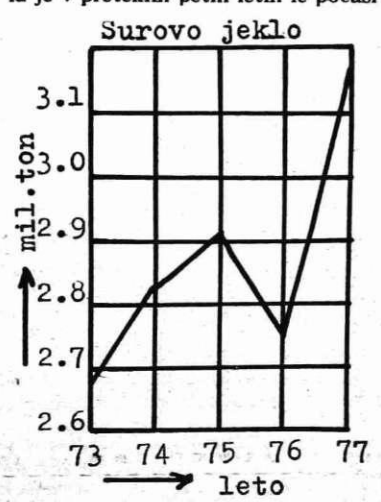

SM JEKLO

Proizvodnja SM jekla je v tem obdobju postopno padala. Vzrok je bil predvsem v tem, da sta železarni Nikšič in Smederevo proizvodnjo v SM pečeh postopno zniževali, prva na račun elektro, druga pa LD jekla. Leta 1977 je tudi železarna Zenica zaradi pričetka obratovanja LD jeklarne znižala proizvodnjo SM jekla v primerjavi z letom 1976 za 108.000 ton. Največjo proizvodnjo SM jekla je imela leta 1977 železarna Zenica in sicer 867.000 ton, za njo pa železarna Jesenice s 304.000 tonami.

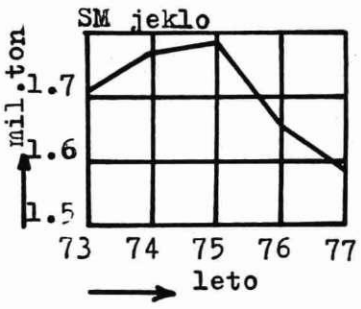

ELEKTRO JEKLO

Medtem, ko je proizvodnja SM jekla padala, je vzporedno naraščala proizvodnja elektro jekla. K temu povečanju so pripomogle nove obločne električne peči, ki so pričele obratovati v železarnah Štore, Skopje in Nikšić. Največjo proizvodnjo elektro jekla je imela leta 1977 železarna Ravne, in sicer 184.000 ton, sledi pa ji železarna Jesenice s 174.000 tonami.

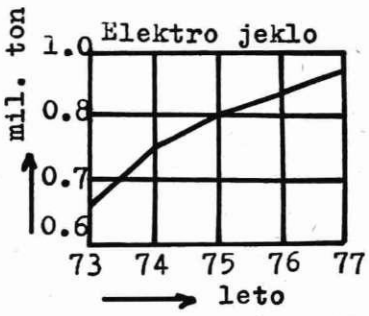

LD JEKLO

V letih 1973 in 1974 je proizvajala surovo jeklo v kisikovih konvertorjih samo železarna Skopje. Leta 1975 se ji je pridružila železarna Smederevo in ob koncu leta 1976 še železarna Zenica. Leta 1977 je proizvedla železarna Zenica 317.000 ton LD jekla, železarna Skopje 263.000 ton in železarna Smederevo 143.000 ton. Skupno torej 723.000 ton. Iz

(Nadaljevanje na 8. strani)

ABECEDA GOSPODARJENJA

(Nadaljevanje s 1. strani)

pomeni samo odskočno mesto za drugo zaposlitev nima interesa za drugega kot za plačo. Seveda pa to ne more veljati za vse.) Vsaka malo težja informacija mu postane pretežka. Hoče konkretno odločitev. Ob alternativah, če so, se ne zna odločati (no, ponekod so opozarjali prav na pomanjkanje alternativ). Zato se običajno odloča kot mu kdo prišepne. Delavec po duši ostaja mezdni delavec. Družba se bolj na papirju kot dejansko trudi, da bi ga spremenila. (V TOZD Jeklarna se še ni zgodilo, da bi delegati v delavskem svetu zavrnili predlog odbora za gospodarstvo.)

V razgovorih v TOZD je bila običajno izražena tudi misel, da je informiranje kar zadovoljivo. Delavci imajo možnost, da so informirani praktično o vsem (razen o zadevah, ki spadajo pod poslovno tajnost), če le imajo interes. Po zakonu in dejansko jim je zagotovljen vpogled v delo samoupravnih in poslovodnih organov, v njihove spise, listine in poročila. Toda vodje TOZD poznajo le primere, da so delavci prišli na vodstvo, ker so želeli imeti vpogled v osebne dohodke.

Toda zabeležili smo tudi vrsto pripomb (tudi — TOZD Jeklarna) na račun informiranja, ki nezainteresiranost delavcev osvetljujejo v drugačni luči. Razlagalci, na primer, niso vedno zadosti usposobljeni. Roki so včasih prenapeti in marsikatero stvar je potrebno sprejeti na hitro roko. Informacije so večkrat preobširne. Samoupravni akti in sporazumi so pisani za pravnike, ne za delavce. Delavci se v številkah ne znajdejo. Informacije bi morale biti krajše, jedrnate in jasne.

Kazalo bi razmisliti tudi o tem, kako čas in oblika sklicevanja sestanka samoupravne delovne skupine vpliva na zainteresiranost za širše probleme reprodukcije. SDS se običajno sklicuje med remontom, ob začetku ali koncu dnine, ali med in po malici. Ob tem se ugotavlja, da ob koncu dnine ni takšne diskusije kot je po malici, ker se delavcem mudi domov. Tudi na zborih delavcev (za zbor je lažje zagotoviti ustreznega razlagalca kot za posamezne delovne skupine) ni takšne diskusije kot na delovni skupini. Poleg tega pa se zbore in sestanke ne sklicuje, kot predvideva pravilnik o informiranju iz leta 1975, preko oglasnih desk (tri dni prej, če je govora o zadevah TOZD, sedem dni prej, če je govora o širših problemih) temveč ustno. Povratno informiranje se zagotavlja (s sej samoupravnih organov) s pomočjo oglasnih desk kot za objavljanje v Železarju marsikje ni najbolje poskrbljeno). Sicer pa delegatsko informiranje poteka v glavnem po neformalni plati (če delavec osebno popraša delegata) in ne tako kot je zapisano v samoupravnih aktih (v roku sedmih dni po seji samoupravnega organa ali na prvem sestanku delovne skupine). O delu delegacij, ki jih v TOZD, kjer delajo na več izmen, pesti že ta težava, da se (podobno kot delavski sveti) težko sestanejo, pa, kot smo slišali v razgovorih niti samoupravni organi največkrat niso seznanjeni (nekaj več stikov z njimi ima sindikat). In, čeprav je v pravilniku o informiranju zapisano, da naj bi organ samoupravne delavske kontrole dvakrat letno obravnaval izvajanje pravilnika se to določilo ne izvaja (razen dveh, treh svetlih izjem).

V TOZD je relativno dobro poskrbljeno za informiranje o proizvodnih rezultatih (ponekod posebej obveščajo tudi o bolezenskem staležu in o prodaji oziroma zalogah) in planu. Toda ali to pomeni že tudi izpolnjevanje zakona o združenem delu, ki pravi, da »morajo organi TOZD zagotoviti redno, pravočasno, resnično, popolno ter po vsebini in obliki dostopno obveščanje delavcev o celotnem poslovanju, o njenem materialno-finančnem stanju, pridobivanju in delitvi dohodka, uporabi sredstev, o rezultatih doseženih z združevanjem sredstev iz minulega dela v vseh oblikah združevanja dela in sredstev, pripravah na SLO in DS in o drugih vprašanjih, ki so pomembna za upravljanje, odločanje in uresničevanje samoupravne delavske kontrole« itd.?

Najbrž lahko ocenimo, da te informacije niso takšne, ki bi same po sebi silile k prebijanju »začaranega« kroga ozkega mezdnega mišljenja.

Pot k prebijanju ozkosti mezdnega mišljenja pa nakazuje zakon o združenem delu s sistemom kazalcev, s katerimi se na podlagi podatkov po periodičnem obračunu in zaključnem računu obvezno izkazujejo rezultati dela delavcev in poslovanja TOZD.

Edvard Kardelj temu vprašanju v knjigi »Svobodno združeno delo« posveča posebno poglavje. Med drugim pravi takole: »Brez dvoma je sistem kazalcev bistvenega vsebinskega pomena ne samo glede garantiranja ustavnih pravic delavcev marveč predvsem glede spremljanja učinkovitosti našega celotnega gospodarskega sistema. Ta sistem mora biti predvsem baza pri odločanju o sredstvih in o gospodarjenju z njimi; dalje na podlagi sistema kazalcev delavcev v TOZD odloča ali se mu izplača združiti v neko sestavljeno organizacijo, ali se mu je izplačalo, da je združeval dohodek za določene namene, ali je bil skupni gospodarski plan, ki ga je sprejel v svoji TOZD ali v delovni organizaciji učinkovit, ali je plan dober ali ne, ali ga je treba spremeniti ali ne itd. Zato zakon o združenem delu definira vse nujne kazalce, na podlagi katerih lahko delavec zavestno odloča, to je, odloča kakor odloča direktor ali kakor v kapitalističnem sistemu odloča kapitalist, kaj mora nadalje delati, kaj se mu je na podlagi določenih doseženih rezultatov izplačalo in kaj ne« (stran 153 in 154 slovenske izdaje).

Kardelj navaja naslednjih osem kazalcev (predpisuje jih tudi zakon o združenem delu): dohodek na delavca (ob tem se v knjigi posebej zaustavlja češ, da »podrobna obdelava bruto dohodka na delavca dejansko vsebuje vse druge kazalce in daje jasno sliko o stanju v vsaki TOZD in vsaki drugi organizaciji združenega dela«), dohodek v primerjavi s poprečno uporabljenimi sredstvi, čisti dohodek na delavca, akumulacija v primerjavi s čistim dohodkom, akumulacija v primerjavi s poprečno uporabljenimi sredstvi, osebni dohodek in sredstva skupne porabe na delavca in čisti osebni dohodek na delavca. Zvezni izvršni svet pa je z odlokom februarja letos predpisal že nadaljnjih devet kazalcev s katerimi morajo računovodske službe v delovnih organizacijah tekoče spremljati rezultate dela in poslovanja TOZD.

Na prvi pogled so ti kazalci dokaj komplicirani. (Tudi črke — pisava so komplicirane, dokler se ne naučimo brati. In, mar ni težko razumljivo tudi finančno poročilo s kupom številk, ker je treba razvozlavati medsebojne odnose številnih postavk?) Toda politična ekonomija delavcem v tovarnah ne sme ostati tuja. Čas je, da to Kidričevo stališče z enega prvih povojnih kongresov ZK vzamemo resno.

Ob tem ne smemo pozabljati, da prav ti kazalci omogočajo izdelavo kratke, jedrnate, jasne, vzročno-primerjalne informacije o gospodarskem položaju in delitvenih razmerjih med TOZD, ki jo delavci zahtevajo in potrebujejo, ko se je treba odločati o prispevkih, cenah itd., za usmerjanje dela strokovnih služb, za usmerjanje delegatov, za racionalno delitev dohodka TOZD (o tej odločajo ob sprejemanju periodičnih in zaključnega računa na zborih; delavski svet delitev le ugotavlja). Skratka, izdelavo informacije, ki omogoča smotrno odločanje in racionalno trošenje ustvarjenje vrednosti.

Vir takšne informacije je zagotovljen. Računovodska služba je po zakonu dolžna tekoče spremljati poslovno dogajanje in ga periodično spreminjati v omenjene kazalce (o pomembnosti knjigovodskih informacij za odločanje delavcev v TOZD je bilo že veliko napisanega). Teže pa se jo bo naučiti brati. Zato bo najbrž potrebno za razlagalce — za vodje delovnih skupin — pripraviti posebne seminarje (v več TOZD je bila dana pobuda, oziroma nakazana potreba, po usposabljanju vodij SDS; v Komentarju zakona o združenem delu, str. 482 pa je zapisano dobesedno tole: »Izkazovanje in redno proučevanje dela in poslovanja se šteje za obveznost . . . V zvezi s tem je treba predvideti tudi določeno izobraževanje delavcev, zato da bi lahko vsi delavci sodelovali pri sprejemanju sklepov.«) Ti pa naj bi to znanje prenašali naprej na delaca. O tem bi kazalo spregovoriti v klubu samoupravljalcev, saj so usposabljanju namenjena znatna sredstva.

Naj po komentarju zakona o združenem delu povzamemo še par besed o kazalcih.

DOHODEK NA DELAVCA izkazuje na enega delavca načrtovani okvir za zadovoljevanje osebnih, skupnih in splošnih družbenih potreb in potrebe po razširjeni reprodukciji v TOZD in zunaj nje. Z ugotavljanjem dohodka na delavca glede na predhodno obdobje ali s primerjanjem z drugimi TOZD s katerimi je TOZD združila delo in sredstva ali s primerjanjem s planiranim dohodkom, je mogoče priti zlasti do spoznanja o uspešnosti poslovanja. Ustvarjeni dohodek na delavca mora služiti kot osnova za samoupravne sporazume in družbene dogovore v zvezi z urejanjem cen, za izločitev iz dohodka za splošne in družbene potrebe, kakor tudi za sklepanje samoupravnih sporazumov v okviru samoupravnih interesnih skupnosti ipd.

DOHODEK V PRIMERJAVI S POVPREČNO UPORABLJENIMI SREDSTVI izraža zlasti učinkovitost gospodarjenja s sredstvi v družbeni lastnini, ki so jih delavci uporabljali z uporabo svojega živega dela. Ta kazalec vsebuje povezanost med aktiviranim minulim delom z živim delom novoustvarjene vrednosti dosežene z racionalnim upravljanjem in gospodarjenjem z družbenimi sredstvi.

Navedena kazalca nudita delavcem predvsem temeljne elemente za popolnejši vpogled v organiziranje poslovanja in v odnos do živega dela in družbenih sredstev kot minulim delom delavcev. Kazalca sta osnova za analizo pogojev pridobivanja dohodka na področju primarne delitve kot podlaga za združevanje sredstev in za druge bistvene elemente za celotno učinkovitost dela in gospodarjenja.

ČISTI DOHODEK NA DELAVCA je predvsem izraz rezultatov dela delavca v TOZD, njegovega neposrednega prispevka pri ustvarjanju poslovnega rezultata TOZD. Zaradi tega ima ta kazalec poseben pomen pri primerjavi med TOZD kot končen rezultat dela v materialni proizvodnji po izločitvi iz dohodka tistega dela, ki je rezultat vpliva drugih dejavnikov. Čisti dohodek na delavca je tisti svobodni okvir dohodka, ki po izločitvi za splošne družbene potrebe, za zadovoljevanje skupnih potreb družbe in za druge z zakonom določene obveznosti ostane kot čisti dohodek na delavca in ki omogoča, da se ugotovi uspeh pri delu in poslovanju TOZD, potem ko je poravnala vse obveznosti iz celotnega dohodka. Ta kazalec omogoča vpogled v razpoložljivi svobodni prostor za sprejetje sklepa o ključnem razmerju znotraj čistega dohodka, namreč za razmerje akumulacije in rezerv nasproti osebni in skupni porabi.

AKUMULACIJA V PRIMERJAVI Z DOHODKOM je razmerje med sredstvi izločenimi za izboljševanje in razširjanje materialne osnove dela in za ustvarjanje in obnavljanje rezerv in dohodkom. Kazalec izraža akumulativno sposobnost, izraženo na delavca in glede na skupno ustvarjeni dohodek.

AKUMULACIJA V PRIMERJAVI S ČISTIM DOHODKOM omogoča vpogled v dejanske razvojne možnosti, kakor tudi v usmerjevalce razvoja. Povečanje sredstev, tako osnovnih kot obratnih, je osnova družbenoekonomskega razvoja.

AKUMULACIJA V PRIMERJAVI S POVPREČNO UPORABLJENIMI SREDSTVI omogoča vpogled v razširjanje materialne osnove iz sredstev TOZD.

Kazalca OSEBNI DOHODEK IN SREDSTVA ZA SKUPNO PORABO NA DELAVCA in ČISTI OSEBNI DOHODEK NA DELAVCA služita predvsem za spremljanje gibanj osebnih dohodkov in sredstev za skupno porabo v TOZD, s primerjavo teh kazalcev z ustreznimi kazalci v drugih TOZD, da bi ocenili, če se delitev na osebne dohodke delavcev in za skupno porabo uresničuje v skladu s samoupravnim sporazumom in družbenim dogovorom o razporeditvi sredstev za osebne dohodke, h katerima je TOZD pristopila.

Izkazovanje in redno proučevanje rezultatov dela in poslovanja se šteje za obveznost. Delavec na podlagi teh informacij spozna in ocenjuje svoj položaj glede na druge delavce v svoji organizaciji in dobi predstavo o svojem položaju v odnosih družbene reprodukcije. Zlasti so pomembne tiste informacije iz kazalcev, s katerimi delavec spozna položaj TOZD glede na druge organizacije znotraj sestavljenih oblik združenega dela, v katerih sodeluje njegova organizacija in sicer: o rezultatih poslovanja, o odnosih v delitvi skupno ustvarjenega dohodka, o razpolaganju z združenimi sredstvi, o izpolnitvi razvojnih načrtov itd. Na podlagi teh informacij delavec spoznava in ocenjuje vlogo in odnose v združenem delu in povezanost procesa družbene reprodukcije od proizvodnje prek izmenjave in delitve do porabe.

Zakon o združenem delu posebej opredeljuje, kdaj se zlasti obravnavajo in ocenjujejo rezultati dela delavcev in poslovanja TOZD, ki se izkazujejo z določenimi kazalci (144. člen). V komentarju zakona je posebej poudarjeno tudi, da delavci obravnavajo in ocenijo rezultate svojega dela kakor tudi rezultate poslovanja TOZD, preden ugotovi periodični obračun in zaključni račun delavski svet. To storijo na zboru delavcev (ki se skliče bodisi za TOZD kot celoto ali po enotah) na podlagi informacij in poročil, ki jih predloži poslovodni organ TOZD. Navedeno je tudi, da je informacija širša popolnejša oblika obdelave podatkov, ocenitev alternativnih možnosti in predlogov, medtem ko naj bi poročilo vsebovalo le najbolj bistvene ocene pozitivnih učinkov in pomanjkljivosti pri delu in poslovanju ter predloge za delitev ustvarjenega dohodka ter v zvezi s tem tudi aktivnost za naslednje obdobje — ter, kar je še zlasti pomembno: da morata biti sestavljena pismeno in dostavljena vsakemu delavcu v TOZD (Komentar ZZD, stran 494).

Informiranja, vključno z dvigom informativne kulture, kot ga predvideva zakon o združenem delu seveda ni mogoče uresničiti čez noč in ne brez določenih materialnih stroškov. Potrebno bo torej razmišljati o programu in izvedbi nalog, ki nas še čakajo.

BOŽIDAR LAKOTA

JUGOSLOVANSKA ŽELEZARSKA INDUSTRIJA V OBDOBJU 1973–1977

(Nadaljevanje s 7. strani)

raznih vzrokov je v tem obdobju močno nihala proizvodnja LD jekla v železarni Skopje. Leta 1974 je dosegla največjo proizvodnjo 320.000 ton in leta 1975 najmanjšo, to je 185.000 ton.

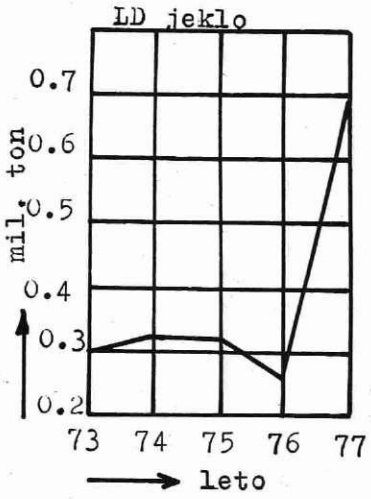

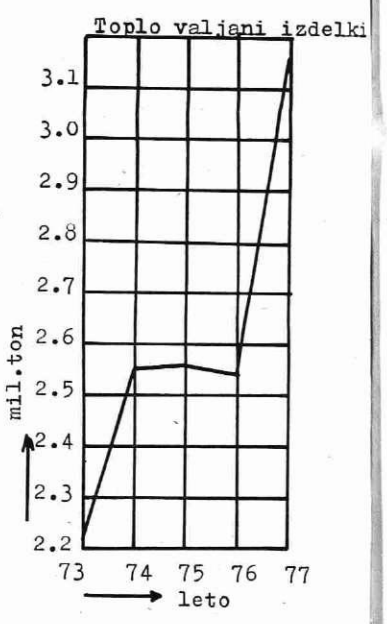

TOPLO VALJANI IZDELKI

2 Proizvodnja toplo valjanih izdelkov se je v letu 1974 močno povečala, nato je do leta 1976 stagnirala in je dosegla ponovno velik skok do 3,15 milij. ton. Stagnacija v letih 1975 in 1976 je povezana z znanimi gospodarskimi težavami v svetu in tudi pri nas. Izredno povečanje proizvodnje v letu 1977 je bilo mogoče le z nabavo ustreznih polproizvodov iz tujih virov, ker je bila količina surovega jekla iz jugoslovanskih jeklarn premajhna. Podobna, čeprav manj izrazita, je bila tudi situacija v predhodnih letih.

TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI

ŽELEZARSKA INDUSTRIJA DRŽAV V RAZVOJU V BODOČNOSTI

V državah v razvoju živi 70 % svetovnega prebivalstva, ki pa proizvede manj kot sedem odstotkov celotne industrijske proizvodnje. Zato si v teh državah zelo prizadevajo, da bi dvignili svojo industrijsko proizvodnjo. Tako računajo, da bi leta 2000 v teh državah lahko naredili 25 % svetovne industrijske proizvodnje. Da pa bodo to lahko dosegli, bi morala industrijska proizvodnja letno naraščati za 8 %.

V letu 1976 so države v razvoju (sedaj jih je več kot 100) proizvedle 65 milij. ton surovega jekla. Leta 1985 bodo po predvidevanjih te države same potrebovale 150 milij. ton surovega jekla. V letu 1976 je le osem držav v razvoju proizvedlo več kot milijon ton surovega jekla, 25 pa manj. Zato bo potrebno v državah v razvoju veliko naporov, da bodo leta 1985 proizvedle toliko surovega jekla, da bodo lahko krile lastne potrebe.

Zaenkrat se strokovnjaki v svetu še niso sporazumeli, kakšna naj bi bila svetovna proizvodnja surovega jekla leta 2000. Nekateri računajo na 1,4 milijarde ton, drugi pa predvidevajo kar 1,75 milijarde ton. Države v razvoju bi torej morale proizvesti od 300 do 440 milij. ton, da bi dosegle četrtino svetovne proizvodnje, kar je zaenkrat tudi njihov cilj. Tega ne bo lahko doseči, posebno če upoštevamo finančne in tehnične težave, ki bodo pri tem nastale. Pri realizaciji te naloge je potrebno upoštevati:

— povpraševanje po jeklu v svetu v letih 1985—2000,
— proizvodnjo jekla na posameznih zemljepisnih področjih,
— število in značilnosti novih železarn, zgrajenih v obdobju 1978—2000,
— investicijske stoške novozgrajenih železarn,
— različne možnosti financiranja železarske industrije,
— potrebna delovna sila,
— situacija na energetskem področju.

Ker pa je leto 2000 zaenkrat še precej daleč, je mogoče bolje analizirati stanje v železarski industriji držav v razvoju za leto 1985, oziroma 1990.

SVETOVNE POTREBE PO JEKLU

Mednarodni inštitut za železo in jeklo (IISI) je pripravil študijo o porabi jekla v svetu leta 1990. Strokovnjaki tega inštituta menijo, da bo proizvodnja surovega jekla in železarskih izdelkov v svetu naraščala hitreje kot, na primer, do leta 1974, ko je bilo v svetu proizvedeno nekaj več kot 710 milij. ton surovega jekla.

Že leta 1980 bo svet potreboval 900 milij. ton surovega jekla, čeprav sedanja situacija kaže, da ga bo mogoče proizvesti le okrog 850 milij. ton. Leta 1985 pa naj bi ta številka narasla na 1,1 milijarde ton. Leta 1985 pa naj bi ta številka narasla na 1,1 milijarde ton. Potrebno je dodati, da je v tej številki vključeno tudi povečano število naprav za kontinuirano vlivanje jekla, ki bodo takrat obratovale. Le-te namreč omogočajo hitrejšo predelavo železove rude do končnega železarskega proizvoda in zaradi boljšega izplena manjšo proizvodnjo surovega jekla za isto količino končnih proizvodov.

V tem obdobju se bo povečala tudi proizvodnja v državah v razvoju. To nam kaže tudi primer Indije in nekaterih južnoameriških držav, ki so leta 1975 zelo povečale proizvodnjo svoje železarske industrije, v primerjavi z letom 1974. V istem času pa je večina visoko razvitih držav zahodnega sveta zaradi gospodarske recesije znižala proizvodnjo surovega jekla.

Več kot 100 držav v razvoju je leta 1974 uvozilo 45 milij. ton železarskih izdelkov. Ob velikih prizadevanjih, da bi same krile svoje potrebe po železarskih proizvodih, povpraševanje iz dneva v dan narašča. Leta 1985 bodo te države potrebovale okoli 85 milij. ton železarskih izdelkov. Sedaj v državah v razvoju proizvedejo 65 milij. ton surovega jekla, če pa bodo hoteli kriti lastne potrebe v letu 1985, ga bo treba proizvesti 150 milij. ton.

Na drugi strani si visoko razvite države Zahodne Evrope in Japonska prizadevajo, da bi še naprej izvažale svoje izdelke v države v razvoju. Samo Japonska je leta 1976 izvozila 40 %

CENEJŠA ENERGIJA Z OPTIMIZACIJO IN AVTOMATIZACIJO PORABE

NADALJEVANJE IN KONEC

V računalniškem sistemu upoštevamo tehnološke posebnosti procesa, ki jih okupator vpiše oziroma nastavi kot podatke: predvideni maksimalni odjem (tarča), moč posameznih skupin bremen, ki jih lahko izklopimo, dopusten čas izklopa, najmanjši dopusten čas med dvema zaporednima izklopoma, prioritete izklopov, zadrževanje vklopov itd.).

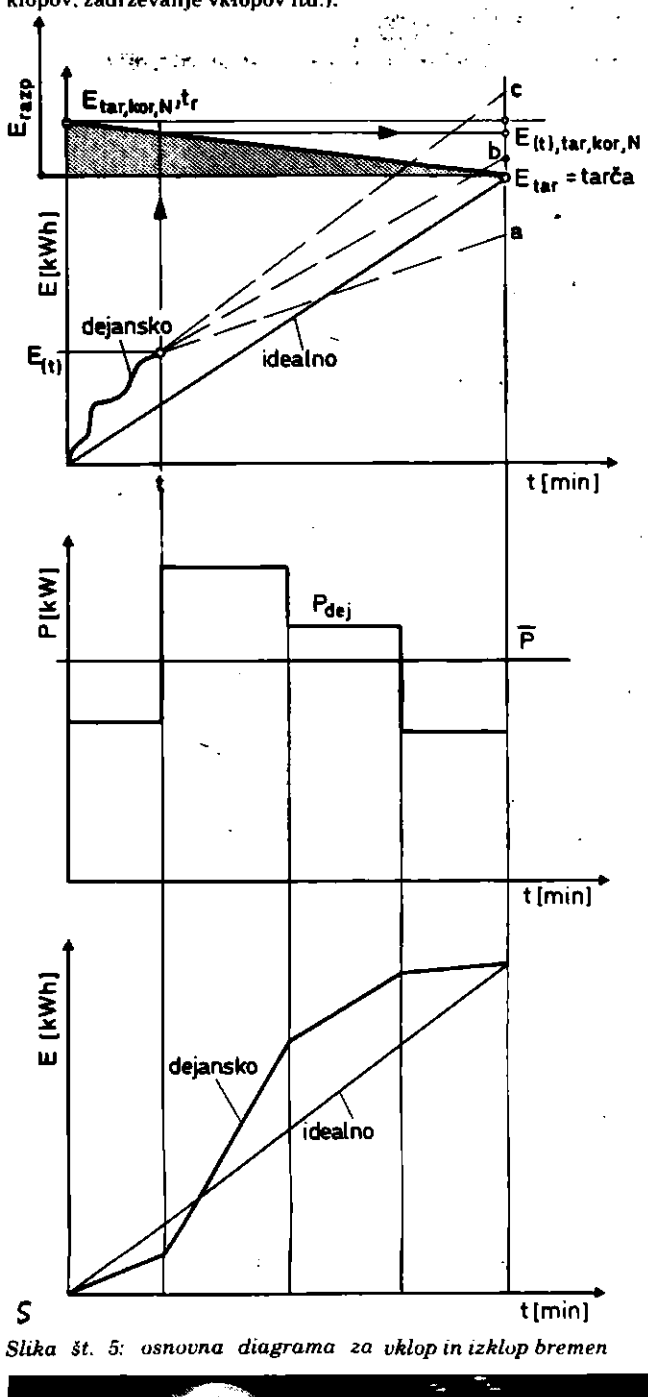

Slika št. 5: osnovna diagrama za vklop in izklop bremen

V osnovi se avtomatizacija procesov deli v dve skupini:

— programi za porabnike električne energije z lastnim virom (HE, TE), v tem primeru je potrebna regulacija lastne turbine.

— programi za porabnike, ki so v celoti odvisni od distribucijskega omrežja. Za enega od takih primerov na sliki št. 5 navajam možen režim ukrepanja v nekem trenutku meritve (t) in predvidenem trendu naraščanja dokončnega 15-minutnega intervala. (slika 5)

Pri enakem trendu naraščanja porabe, kot je izračunan v trenutku meritve (t), je doseženo stanje na koncu 15-minutnega intervala (a). $E_{(t)}$ je manjša od željene (tarče). Procesor izračuna razliko in omogoči avtomatski, oz. obvesti o možnem ročnem vklopu izbranega bremena, ki je bilo pred tem izklopljeno.

a) $E_{(t),k} < E_{tar}$

Izračun: $\Delta P_{(t)} = P_{(t),k} - P_{tar}$

izbira bremen po moči: $\Delta P_{(t)} > P_{br,v}$

oziroma bremen po prioritetni tabeli: M, ... N + 1, N, N − 1, ... 1

VKLOP!

in ponovno primerjanje

$P_{tar} = \overline{P}$ . . . priključna moč, ki jo operator predvidoma nastavi enkrat mesečno.

$E_{tar} = P_{tar} \cdot 15/60$ (kWh) . . . energija tarče

$E_{(t),k}$ . . . končno stanje porabe energije v 15-minutnem intervalu pri enakem trendu naraščanja kot je v trenutku meritve »t«.

$E_{(t),k} = P_{(t),k} \cdot 15/60$ (kWh)

$P_{br,v}$ . . . moč bremena, ki je na razpolago za vklop

Na koncu 15-minutnega intervala pri enaki porabi kot je v trenutku meritve (t) dosežemo stanje (b). Obremenitev bo presegla načrtovano.

b) $E_{(t),k} > E_{tar}$

Izračun $\Delta P_{(t)} = P_{(t),k} - P_{tar}$

Izbira bremena po moči: $\Delta P_{(t)} < P_{br,i}$

oziroma bremena po prioriteti: 1, . . . , N − 1, N, N + 1, . . . , M

Vzemimo, da je na razpolago breme »N« za izklop. Procesor izvrši ponovno primerjanje:

$$E_{(t),tar,kar,N} > E_{(t),k}$$

bremena ne izklopi takoj, temveč čaka z izklopom, dokler je temu pogoju še zadoščeno. Vidimo, da na koncu 15-minutnega intervala pri tem pogoju idealno zadenemo tarčo. Tako izbran način omogoča sledenje procesa, preprečevanje nepotrebnih vklopov in izklopov in dopušča s trenutnimi močmi preseči P_{tar} oz. $\overline{P}$, saj vsak trenutek računamo s povprečjem.

$$E_{(t),tar,kar,N} = E_{tar} + t_r \cdot P_{br,N} \text{ (kWh)}$$

t . . . 0 do 15 . . . čas v 15-minutnem intervalu (slika 5)

$P_{br,N}$ . . . moč bremena »N« iz prioritetne tabele, ki je na razpolago za avtomatski izklop.

$t_r = 15 - t$

Predvideno končno stanje tudi po izklopu bremena »N« ne doseže željenega (c). Program se zavrti v zanki in izbere po prioriteti oz. moži naslednje breme, ki ga je moč avtomatsko izklopiti (N + 1).

c) $E_{(t),k} > E_{(t),tar,kar,N}$

IZKLOP bremena N

izračun: $\Delta P_{(t)} = P_{(t),k} - P_{tar}$

Izbira bremena po moči: $\Delta P_{(t)} < P_{br,i}$

oziroma po prioriteti: 1, . . . N-1, N, N + 1, . . . , M

Iz prioritetne tabele izbere breme N + 1 in izvrši ponovno primerjanje

$E_{(t),tar,kar,N+1} : E_{(t),k}$

če je:

— $E_{(t),tar,kar,N+1} = E_{(t),k}$ . . . izklopi breme N + 1 in izvrši ponovno primerjavo

— $E_{(t),tar,kar,N+1} > E_{(t),k}$ . . . izračunana $P_{(t)}$ in iz prioritetne tabele izbira breme

— $E_{(t),tar,kar,N+1} < E_{(t),k}$ . . . M, . . . N-1, N, N + 1,

. . . 1 za vklop izklopi breme N + 1, se zavrti v programski zanki in izbere breme N + 2 ter vrši ponovno primerjavo.

To je le grob opis algoritma izkapljanja, ki vsebuje še celo vrsto specifičnosti, ki so pogojene s tehnološkimi značilnostmi avtomatiziranih procesov. Izvedba procesnega avtomata je prikazana na sliki 6. Upoštevane so zahteve posameznih bremen: minimalni čas izklopa, število izklopov, nujen čas obratovanja, minimalni čas med dvema zaporednima izklopoma, oziroma prepoved avtomatskega izklopa itd.

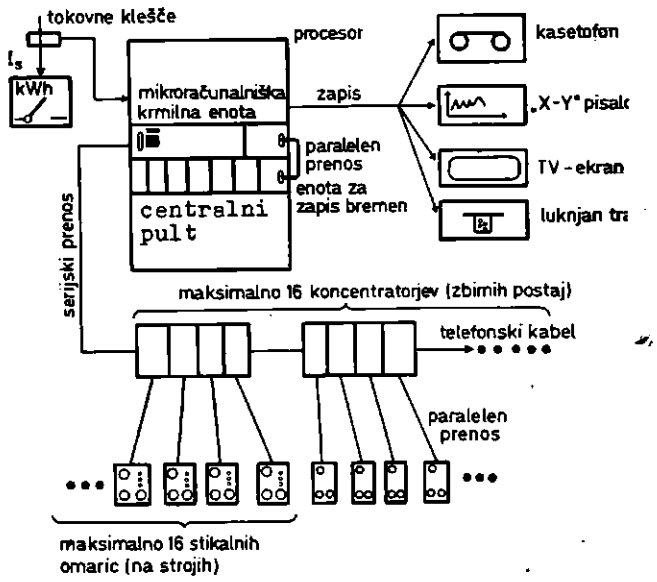

Razvita naprava je vzbudila precej zanimanja pri industrijskih energetikih, saj obeta znatne prihranke, investicija pa se povrne v manj kot dveh letih.

Reference:

1. B. S. Clark, Raymond P. Wenig: Energy management and control systems, Massachusetts 1976
2. M. Tomšič, M. Pegan, M. Skumavc, R. Tavzes: Racionalizacija porabe energije z avtomatizacijo. Delovno poročilo IJS, Ljubljana 1978
3. M. Skumavc: I. podiplomski seminar: Racionalizacija porabe energije z avtomatizacijo. Fakulteta za strojništvo, Ljubljana 1978

MIHA SKUMAVC

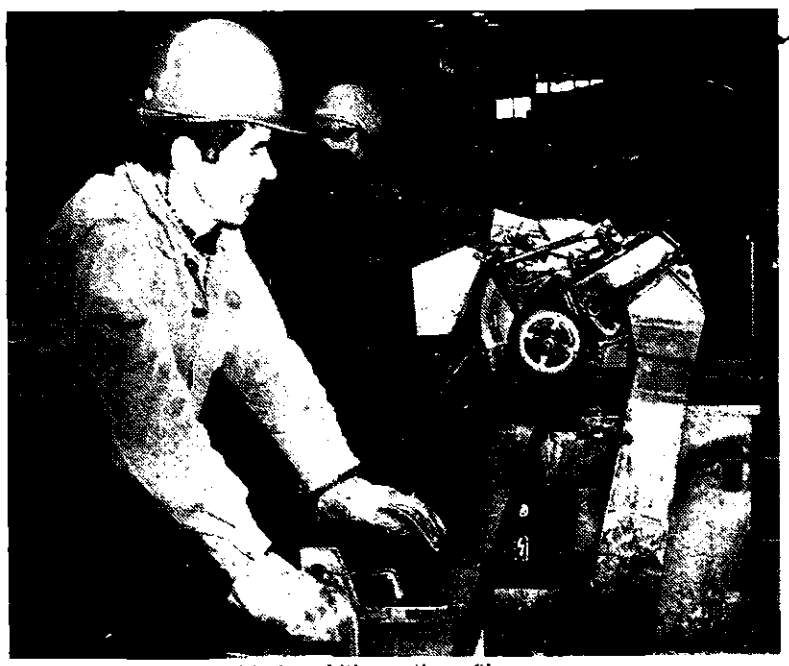

Sodelavca pri razrezu hladno oblikovanih profilov

Železarski globus

LR KITAJSKA

V prihodnjih desetih letih bodo postale avstralske železarne poleg japonskih najmočnejši izvoznik železarskih izdelkov v to državo. V kratkem se bodo pričeli ustrezni razgovori med predstavniki LR Kitajske in avstralske vlade ter železarske industrije. V letu 1977 so avstralske železarne izvozile v LR Kitajsko 296.000 ton svojih izdelkov.

ZVEZNA REPUBLIKA NEMČIJA

V zahodnonemški železarni Stahlwerke Südwestfalen je pred kratkim pričela obratovati 100 tonska obločna električna peč z veliko močjo transformatorja (UHP). Dobavilo jo je podjetje Fried. Krupp in bo s svojo proizvodnjo nadomestila štiri obstoječe SM peči, ki jih bodo postopno ustavili.

BRAZILIJA

Ameriška železarska družba U.S. Steel Co. je skupno z brazilskima rudarskima družbama Amazonia Mineracao S. A. in Companhia Vale do Rio Doce odprla nov rudnik manganove rude. To je rudnik Carajas v Severni Braziliji. Njegove zaloge cenijo na šest milij. ton manganove rude. Letno bodo v tem rudniku nakopali 200.000 ton te rude.

SOVJETSKA ZVEZA

Podjetje Lurgi Chemie und Hüttentechnik GmbH iz Zvezne republike Nemčije bo zgradilo nov obrat za proizvodnjo peletov v Sovjetski zvezi. Obratoval bo v okviru nove železarne v mestu Starij-Oskol v bližini mesta Kursk. V tem obratu bodo iz posebnega magnetnega koncentrata proizvajali pelete. Proizvodna zmogljivost novega obrata 2,5 milij. ton peletov letno.

V okviru iste železarne bodo zgradili tudi nov obrat za proizvodnjo železove gobe po Midrex postopku direktne redukcije. Ta obrat bosta gradili dve podjetji iz Zvezne republike Nemčije in sicer Lurgi Chemie und Hüttentechnik GmbH in Korf Stahl AG. Proizvodna zmogljivost obrata bo 1,67 milij. ton železove gobe. Oba obrata bosta začela z redno proizvodno v letu 1980.

PERU

Perujska železarska družba je sklenila dolgoročno pogodbo z japonskimi železarskimi družbami Nippon Kokan in Sumitomo o dobavi železove rude. Po tej pogodbi bo prva družba kupovala šest let po 300.000—500.000 ton in druga po 500.000 ton železove rude letno.

TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI

svoje proizvodnje železarske industrije (37 milij. ton) v države v razvoju. Podobno so tudi Zvezna republika Nemčija, Belgija, Luksemburg in Francija precejšen del železarske proizvodnje izvozile v te države.

SVETOVNA PRESKRBA Z JEKLOM

Današnje zmogljivosti svetovne železarske industrije cenijo na 810 milij. ton proizvedenega surovega jekla letno. V razpredelnici so podane razmere v svetu leta 1974 za določena zemljepisna področja (v milij. tonah):

Zahodna Evropa	186,644
Vzhodna Evropa (brez Sovjetske zveze)	48,855
Sovjetska zveza	136,200
Severna Amerika	145,598
Južna Amerika	17,715
Afrika	6,764
Srednji vzhod	1,240
Azija (brez držav srednjega vzhoda)	158,905
Oceanija	8,007
Skupna svetovna proizvodnja	709,928

V letu 1974 je bila svetovna proizvodnja surovega jekla največja do sedaj, in sicer 709,9 milij. ton. Kaže, da bo potrebno do leta 1980 zgraditi nove obrate, katerih proizvodna zmogljivost bo okrog 190 milij. ton surovega jekla. Le tako bo svetovna železarska industrija lahko proizvedla leta 1980 predvidenih 900 milij. ton surovega jekla.

V tem obdobju bodo države Dalnjega vzhoda, ob upoštevanju Japonske, povečale proizvodnjo surovega jekla za približno 35 milij. ton. Tudi zahodnoevropske države bodo povečale svoje proizvodne zmogljivosti. Zgradili bodo novo integralno železarno na Švedskem in drugo fazo francoske železarne Fos.

Povečanje proizvodnih zmogljivosti se bo seveda nadaljevalo tudi v letih 1980—1985. Pri tem pa bo imela pomembno vlogo svetovna gospodarska konjuktura.

RAZMERE V DRŽAVAH V RAZVOJU

Stanje železarskih industrij držav v razvoju je razvidno iz spodnje razpredelnice, v kateri so navedene države, ki so v letu 1974 proizvedle več kot milijon ton surovega jekla (v milij. tonah):

LR Kitajska	26,0
Indija	9,4
Brazilija	9,2
Mehika	5,3
Južna Koreja	3,5
LR Koreja	3,0
Argentina	2,4

Vse te države pa načrtujejo tudi veliko povečanje proizvodnih zmogljivosti železarske industrije do leta 1985.

V Braziliji računajo, da bodo leta 1985 proizvedli 25 milij. ton surovega jekla. To bodo dosegli z izgradnjo nekaterih novih obratov in z modernizacijo že obstoječih.

Letos bo v Venezueli pričela obratovati nova železarna s proizvodno zmogljivostjo štiri milijone ton surovega jekla letno.

Leta 1980 bodo v Argentini lahko proizvedli tri milijone ton surovega jekla letno. Do takrat bodo namreč končali izgradnjo nekaterih novih obratov.

Mehiška železarna Las Truchas, ki je pričela obratovati lani, ima letno proizvodno zmogljivost milijon ton surovega jekla. Ko bo končana tudi druga faza, se bo proizvodnja surovega jekla letno podvojila.

Skupno bodo države Južne in Srednje Amerike leta 1985 proizvedle 37,2 milij. ton surovega jekla več kot v letu 1974.

Ko bo začela obratovati nova indijska železarna Bokaro, se bo tudi proizvodnja surovega jekla v Indiji na leto bistveno povečala. V Južni Koreji so lani končali povečanje proizvodnih zmogljivosti integralne železarne Pohang, katere letna proizvodnja znaša sedaj 2,6 milij. ton surovega jekla. Že leta 1979 bo ta država lahko proizvedla 5,5 milij. ton surovega jekla.

Na Filipinih predvidevajo gradnjo nove integralne železarne, katere letna proizvodna zmogljivost bo milijon do dva milijona ton surovega jekla.

Države Bližnjega vzhoda pa načrtujejo, da bodo do leta 1985 lahko povečale letno proizvodno zmogljivost za nadaljnjih devet milij. ton surovega jekla.

Nadaljevanje

SLOVENSKA NARODNOSTNA SKUPNOST V AVSTRIJI SKOZI STOLETJE

3 MIHA KLINAR

Na konferenci so poudarili, da »konferenca odklanja tako nemško prevlado nad drugimi narodi, kakor tudi v češki in jugoslovanski deklaraciji izraženo namero, da bi češka in jugoslovanska večina vladali in — kar bi (po mnenju konference) nujno iz tega sledilo — zatirati nemško manjšino«, zahtevala pa je »POPOLNO PRAVICO SAMOODLOČBE ZA SLEHERNI NAROD V AVSTRIJI«, »pogoj za ozdravljenje Avstrije« pa je konferenca videla v federativni preureditvi države, »v zvezno državo svobodnih in enakopravnih narodov«, pri čemer je posebej poudarjala« naj se tudi jugoslovansko vprašanje reši v tem smislu in da naj tudi italijansko prebivalstvo uživa znotraj državne skupnosti svojo narodno samovlado«. Mimo tega so zahtevali »NAJ SE ODSTRANIJO KRONOVINSKE MEJE, USTVARIJO NARODNOSTNO ENOTNA OKROŽJA, kolikor je to mogoče, uvedejo naj se zakoni za varstvo preostalih narodnih manjšin, narodne državnosti pa naj se zvežejo v popolno gospodarsko in prometno skupnost«.

Tako je avstrijsko-nemška socialna demokracija pojmovala narodnostno vprašanje samo kot ustavno in upravno vprašanje, namesto da bi sprožila revolucionarno akcijo in tako preprečila »reševanje« tega vprašanja nacionalnim buržuazijam, ki so ob razsulu habsburške monarhije svojim narodom s snetjem habsburškega jarma nadele svoj jarem vladanja in izrabljanja. Poleg tega je bilo v prej omenjenih načelih konference v Zell am See nekaj nejasnosti, dvomljiv je bil tudi pristavek k ustvarjanju narodnostnih okrožij, ki naj bi se ustanovila, »KOLIKOR JE TO MOGOČE«. Ta pristavek ali vrinek pa je dobil svoj konkretni pomen 12. septembra 1918 v »Arbeiter — Zeitung«, ki je nameravala objaviti uvodnik »O jugoslovanskem vprašanju«. Tega pa je predcenzura v celoti črtala. Nekaj dni kasneje ga je z izpustitvijo nekaterih delov vendarle smela objaviti, v prevodu pa ga je ponatisnil slovenski socialnodemokratski časnik »Naprej« v št. 216, z dne 21. septembra 1918. Članek izhaja iz položaja Avstro-Ogrske v vojni, s katero hočejo nasprotniki (antanta) to državo razdeliti, »da bodo njeni narodi svobodni in Evropa rešena neprestanega ogrožanja miru«. Toda:

»Jugoslovansko vprašanje se obravnava kot nekakšno preporno vprašanje med Dunajem in Budimpešto. Namesto da bi iskali rešitev, ki bi zadovoljila jugoslovanski narod (moralo bi pisati jugoslovanske narode, vendar se je JSDS še vedno držala »troimenega jugoslovanskega naroda« iz svoje Tivolske resolucije iz leta 1909, ki jo je ostro kritiziral prav zaradi take formulacije slovenski socialist in pisatelj Ivan Cankar), pa iščejo ono, kar bi pomnožilo moč te ali one državne polovice (Avstro-Ogrske)«.

Tako je pisal »Naprej«, sama »Arbeiter — Zeitung« pa je zavzela naslednje stališče:

»Jugoslovanski narod zahteva zedinjenje Slovencev, Hrvatov in Srbov v demokratično državo. IZPOLNITEV TE ZAHTEVE JE ZAENKRAT ŠE VEDNO NEMOGOČA, zakaj taka država BI LOČILA TAKO AVSTRIJO KAKOR OGRSKO OD MORJA in bi zrušila vso dualistično ustavo monarhije . . .«

Morje je torej bilo za avstrijsko socialno demokracijo pomembnejše, kakor nacionalno zatirano nenemško ljudstvo med Dravo in Adrijo. Tako stališče pa ni bilo socialistično stališče, marveč nemško liberalno, ki si je že desetletja prizadevalo za »zgraditev nemškega mostu« do Jadrana s pomočjo »Schulvereina«, »Südmarke« in podobnih nacionalistično šovinističnih germanizatorskih ustanov, ki jih je podpiral nemški kapital tudi pri nas (na primer na Jesenicah Kranjska industrijska družba, ki je bila tudi kasneje leglo Hitlerjeve pete kolone). Da smo bili pri taki graditvi »mostu na Adrijo«, pri uresničevanju tega imperialističnega naklepa, s katerim se je okužila tudi avstrijska socialna demokracija, prizadeti najbolj Slovenci, ni treba podčrtavati. Toda naj nadaljujem s citiranjem prej omenjenega članka v »Arbeiter — Zaitung«:

»Združenje treh članov jugoslovanskega naroda v državno enoto bi bilo mogoče le ob popolni opustitvi dualizma, ob popolni preustrojitvi razmer med narodi . . . Takšne rešitve pa NE DOPUŠČAJO SEDANJE SILOVITE RAZMERE. Računati moramo tedaj s tem, da JE ŽELJA SLOVENCEV PO NJIHOVI ZDRUŽITVI S SVOJIMI HRVATSKIMI IN SRBSKIMI BRATI ZAENKRAT ŠE NEIZVEDLJIVA. Vendar, če jugoslovansko vprašanje še ni popolnoma godno za rešitev, nas ne odveže dolžnosti, da ga rešimo toliko, kolikor se da rešiti že sedaj. Zaenkrat je možno združenje vsaj srbsko-hrvatskega ozemlja v državi v samovladajočo enoto . . . Tudi združitev teh srbsko-hrvatskih dežel (Dalmacije, dela Istre, Banata, Hrvatske in Slavonije ter Bosne in Hercegovine) v samovladajočo enoto v okviru države bi gotovo ne bila popolna rešitev jugoslovanskega vprašanja; vendar bi srbohrvatskemu narodu ustvarila vsaj strpljive življenjske razmere. Svetu pa bi pokazala, da hoče Avstro-Ogrska vsaj DELOMA (!) pustiti svojim narodom svobodo . . .«

Ne bom navajal v celoti, ker bi rad pokazal samo odnos avstrijske socialne demokracije do Slovencev. Ta pa se ni razlikoval od odnosa nemških meščanskih strank, ki so si prizadevale za »zgraditev nemškega mostu do Adrije« in nameravele za ta most predelati Slovence v Nemce na način, kakor so to že desetletje in pol počele na Koroškem z ukinitvijo slovenščine v javnem življenju.

In res se je po razsulu habsburške monarhije avstrijska socialna demokracija še bolj približala stališčem avstrijskih meščanskih strank. Če je doslej še obsojala in opozarjala na fevdalni anahronizem, kakršne so bile kronovine, katerih meje se niso ozirale na narodnostne meje, je po letu 1918 prav glede Koroške začela razglašati »nedeljivost« te kronovine. Tu ne bom govoril ne o slovenskem boju za svoje severne meje, ne o nemškem »Abwehrkampfu«, čeprav je med njima velika razlika. Slovenci so se borili za svoje narodnostno ozemlje, »abwehrkämpferji« za nemštvo in nedeljivost Koroške, čeprav ta dežela ni bila narodnostno samo nemška, marveč je z delom svojega ozemlja takrat še vedno tvorila strnjeno slovensko narodnostno ozemlje Tudi koroškega plebiscita ne smatram za obliko »samoodločbe«, ker bi morali po zdravi človeški pameti smatrati za samoodločbo naroda celotno narodnostno ozemlje nekega naroda, ne pa samo del, in po vrhu vsega še samo tisti del, ki je bil izpostavljen različnim pritiskom in obljubam, med katerimi se mi zdi posebno vabljiva tista, ki je govorila, da v avstrijski republiki ne bo treba nikomur več služiti vojske in ki je privabila v glavnem vojake, site imperialistične vojne in trpljenja na bojiščih.

Sicer pa je bil naš slovenski narod leta 1918 samo drobiž za poravnavo medvojnih računov zahodnih »demokratičnih« zaveznikov do Italije. Našega ljudstva na Primorskem ti ljudje, ki imajo polna usta demokracije, niso vprašali, če se želi odtrgati od svojega naroda in se priključiti Italiji, marveč so ga Italiji izročili kot plačilo za italijansko udeležbo v vojni na strani antante, podobno kakor avstrijske Nemce na Južnem Tirolskem, do katere bi imela Avstrija vso pravico, brez dvoma pa mnogo večjo, kakor do slovenskega ozemlja na Koroškem, ki takrat ni bila še tako narodnostno »mešano«, kakor je danes po zaslugi germanizatorske politike v minulih petdesetih letih.

Nas Slovence kot celote za samoodločbo ni nihče nikoli vprašal in smo jo po težkih zgodovinskih izkušnjah po prvi svetovni vojni in v času versajske Jugoslavije dosegli šele v narodnoosvobodilni vojni v letih 1941 – 1945, ko so se nam pridružili tudi koroški Slovenci in z njimi tudi tisti neslovenski koroški protifašisti in protinacisti, danes obojni zopet državljani republike Avstrije, brez katerih bi bil avstrijski protihitlerjevski odpor mnogo bolj siromašen, da bi se Avstrija lahko sklicevala na »svoj protinacistični boj« in se pred svetom po vojni imenovala po nacizmu okupirano državo.

Ko bi se Avstrija čutila tako tudi v resnici, bi prav gotovo mnogo bolj spoštovala resnične borce proti Hitlerju in nacizmu, kakor jih spoštuje, po drugi strani pa bi ne dovoljevala paradirati zvestim Führerjevim bojevnikom, okitenim z odlikovanji v boju proti vojskam protihitlerjevske koalicije, med katerimi je bila kot pomembna sila tudi narodnoosvobodilna vojska Jugoslavije. To je bila edina realna sila, ki je lahko organizirala oboroženi boj proti Hitlerju ne samo v mejah nekdanje Jugoslavije, marveč tudi izven svojih meja, predvsem na ozemlju Julijske krajine in Furlanije v takratni Italiji ter na Koroškem, skoraj istočasno, kakor v svojih državnih pokrajinah. In to ne šele leta 1945, kakor se je pred nekaj leti nesramno (da, z vso pravico lahko zapišemo ta izraz) izrazil takratni avstrijski minister za zunanje zadeve dr. Kirchschläger in s to izjavo povzročil ogorčenje ne samo pri jugoslovanskih partizanih, ki smo se med vojno borili na Koroškem, marveč še mnogo večjo pri naših soborcih v Avstriji.

Po vsem navedenem, kar sem že zapisal o avstrijski socialni demokraciji s citiranjem njenih dokumentov o njenem odnosu do slovenskega vprašanja nasploh in na Koroškem še posebej, me, če sem odkrit, ta izjava niti ni preveč presenetila, saj avstrijska socialna demokracija ni prvič v svoji zgodovini koketirala s šovinističnimi silami v svoji državi ali poklekala pred meščanskimi strankami ter tako postajala privesek buržoazije.

To je njena stvar in se vanjo ne bom vmešaval. Tudi jugoslovanska socialna demokracija ni bila drugačna, pa tudi jugoslovanske meščanske stranke se s svojo »demokracijo« niso razlikovale od podobnih avstrijskih »demokratičnih« strank.

(SE NADALJUJE)

mine

6 VINKO TRINKAUS

V rezkih, udušenih krikih je bil pritajen strah, strah, ki se je polotil ubežnikov.

Ko so stali že precej dolgo in niso slišali nič izjemno strašljivega je Bergant šepnil, naj stopi Žerjal naprej.

»Vodi, kaj se opletaš,« je neučakan zamrmral Žerjal.

»Nemce čutim. Slišal sem njihovo govorico. Zdaj so utihnili in nas ob meji čakajo,« je šepetal Bergant.

Se je Bergantu zmešalo, je pomislil Žerjal. Natanko sta vedela, kje imajo obmejni stražarji zasede. V bližini uhojenih poti, kajti večina ljudi raje hodi po poteh, kot bi poskušali sami ubrati varnejšo smer. Ubežnike sta vendar peljala na mine, kjer ni bilo niti starih poti. Le ta stezica, ki pa je v gozdu izginila.

»Je nevarno?« je s strahom vprašal gospod.

»Kar precej. Najbolje, da se vrnemo,« je odvrnil Bernard. »Zdaj jih še lahko premotimo. Če pa nas dobi pes v nos, bodo drli za nami.«

»Pa se vrnimo in poskusimo jutri, drugje,« je trepetaje rekel gospod.

Bernard, saj si znorel, je v togoti spreletelo Žerjala. Uničil boš opravek, ki prinaša tako veliko korist. Pokvaril, kar si je tako zvito izmislil in spretno izpeljal. Ubežniki so se že obračali in pritiskali nanj. Zgrabila ga je divja jeza.

»Kaj bledeš, Bernard. Nikogar ni ob meji,« je zavpil Žerjal in planil ob ubežnikih naprej, do sina. »Kakšni stražarji? Nikogar ni!«

»Slišal sem, nemško so govorili. Naši ne govorijo nemško,« je trmasto vztrajal Bernard.

Ni imel vrvi, nič lažjega, pa je zato mahnil z gorjačo. Čakal je na prestrašeni vzklik, ki ga je bil vajen. Bernard pa je molčal. To je Žerjala še huje zbesnelo. Udarjal je, vpil in čakal, da bo Bernard zastokal in poprosil, naj odneha. Namesto sina se je vmešala gospodična. Obesila se mu je na roko, ga z drugo uprasnila po obrazu in vreščala.

»Saj ga boste ubili, vi, norec. Kako morete tako biti lastnega sina? Ste vi sploh človek?«

Niso ga prizadele besede. Prav malo mu je bilo mar, kaj si mislijo ljudje o njem. Tudi sam si ni skušal dopovedati, da je dober. Osupnilo ga je, da se to mlečno, krhko dekle, tako bojevito zavzema za Bernarda. Jo ni strah, da bi še njo z gorjačo? Manj mu pomeni kot sin. Zbegalo ga je, da ga je uprasnila. Od svojega petnajstega leta je bil le dvakrat tepen. Od fantov iz vasi, ko si je predrznil nadlegovati dekle, za katero so menili, da pripada enemu izmed njih.

Šele zdaj je opazil, da je tudi gospod prišel bliže. Z roko je držal hčer in jo miril.

»Se bomo zdaj vrnili?« je užaljen vprašal gospod.

»Trap sliši strahove, kjer jih ni. Primeri se tako, če si večkrat prav blizu smrti in te zgrabi strah. Bom jaz vodil. Zanesljivo! Če bi kaj bilo, po meni bo najprej padlo. Vi pa, ravnajte naglo, kot bom ukazal.«

Poti tudi sam ni prav natanko poznal. Morda je dvakrat v življenju hodil po tej stezici. Vseeno je privajeno ubiral korake proti meji, ki je bila le še nekaj sto metrov oddaljena.

Zavil je v desno, kjer je bil gozd porasel z mladimi bukvami. Bile so goste in je moral Žerjal tipati pred sabo. Privajeno, z gorjačo, kot slepec, je iskal smer, šepetaje sikal, da je ubežnike opozarjal, kje hodi.

Med drevjem se je že risala medla svetloba poseke ob meji. Zdaj je moral Žerjal zaigrati in speljati poglavitni del načrta. Od tega, če bo dovolj prestrašil ubežnike, je odvisno, če bo tudi tokrat uspel.

Zastal je in čakal, da so se ubežniki nabili blizu njega. Nekaj hipov je molčal, da je napetost porasla.

»Bergant se je premotil, Nemci niso pri meji. Za nami. Najbrž so po naključju križali našo pot in sta nas psa, volčjaka, zasledila. Nazaj ne kaže, edino naprej. Tu sva mine odkopala deset metrov široko. Žic nisva smela odstraniti, ker bi stražarji to pri obhodu opazili. Mogoče se bo zato kdo malo poprasnil, vendar naj vas to ne moti. Široke poti preko meje ni. Previdno in hitro.«

Stopil je naprej. Ni se mu bilo treba ozirati. Zdaj se nihče ne bo vrnil. Meja je preblizu. In zadaj so Nemci. Ob robu gozda je Žerjal zastal in z roko pokazal smer. Tam, kjer je zemlja najbolj posedla, skozi majhno dolinico naj bi držala varna pot.

»Joj, Nemci. Psa slišim. Dva. Volčjaka. Ljudje bežimo, preko meje,« je zavpil in stekel. »Za mano. Brez strahu preko.«

Počasi je tekel, krilil z rokami, vpil. Pred majhno globeljo se je spotaknil, padel in kriknil.

»Gleženj. Nogo sem si zlomil. Joj, pes me bo. Ljudje, naprej!«

Ubežniki so vreščaje tekli mimo njega. Nekaj časa je gledal za njimi, potem se je spustil na zemljo. K njemu je legel Bergant. S smrkavim glasom je jokal:

»Ata, zakaj tudi nje? Tako sem vas prosil, hotel sem jih rešiti . . .«

Močan pok, takoj drugi, sta pretrgala ozračje. Še sta ležala in čakala, da morda kdo sproži tretjo mino. Dolgo ni bilo treba ždeti na zemlji. Slišati bi morala glasove, a je bilo vse tiho. Žerjal je vstal, za njim še Bergant.

Med žicami so nastale vrzeli in tako sta lahko natanko ugotovila, kje so ubežniki sprožili mine. Do meje sta hodila varno, pred trupli pa sta obstala. Bernard se je nenadno pognal proti dekletu.

(Se nadaljuje)

ANICA AŽMAN

V NAJVEČJEM SNEŽNEM METEŽU NA VELIKO POTOVANJE V DEŽELE OB EKVATORJU 15

Večkrat se sliši na Tajskem ime stupa. To so templji, v katerih hranijo kake relikvije. Često so zgrajeni na samem, včasih pa tudi v sklopu ostalih objektov templja. Zgradba je zvončaste oblike, podobna kupoli, ki se takoj od tal stopničasto krogli proti vrhu in se konča v zelo koničastem stolpu. Ta šilasti pozlačeni vrh se blešči kot zlata puščica, uperjena v nebo. Okrog te zgradbe se v določeni razdalji vleče zid s štirimi nižjimi stupami.

94 % prebivalcev je budhistov. Verujejo v nirvano. Nirvana pomeni v sanskrtu, jeziku staroindijske književnosti, ki je mrtev že od šestega stoletja pred našim štetjem, utrnitev, prenehanje želje po obstajanju, kar onemogoči po smrti ponovno rojstvo.

En dan smo porabili za ogled starodavne prestolnice Ayudhije. Odpeljali smo se po moderni asfaltirani cesti. Ob vsaki strani ceste je bil jarek, poln vode. Na vsakem koraku naletiš na vodo. Prostrana dolina okrog Bangkoka in reke Menam leži pod morsko gladino. Zato voda rek in potokov leno in počasi odteka proti morju, pronica na vse strani v zemljo in namaka tla.

Ayudhija je podobna ostalim siamskim mestecem in sledovi njene minule slave se odkrivajo le v ruševinah veličastnih templjev, deloma že poraščenih z džunglo. Džungla golta in prekriva vse, kar človek od nje s silo ne jemlje: sleherno ped zemlje, sleherno zgradbo, sleherno naselje. Na strmih strehah starih templjev rastejo visoke trave in praproti ter poganjajo svoje korenine med opeko in kamenje te drobijo in podirajo vse. Za njimi pride grmovje in drevje, ki naposled uniči zidove do temeljev.

Stali smo pred templjem Mangala Popit. Nasilne korenine tropskih rastlin so zdrobile in podrle streho. Zidovi stoje. Verniki so notranjščino očistili, vendar pa sedaj 18 metrov visoki Buda sedi med golimi stenami pod vedrim nebom.

Odšli smo proti pristanišču, ki je tukaj še vedno, kot nekoč, živec življenja. Reka Menam spaja Ayudhijo z Bangkokom, toda v svojem teku dela take ovinke, da so obe mesti že v srednjem veku povezali z ravnim prekopom, po katerem se še dandanes razvija izredno živahen promet.

Blizu pristanišča je trgovska četrt z neštetimi trgovinicami, spredaj podobnimi odprtim škatlam. Tu smo videli lepe, iz slonove kosti ali ebenovine izrezljane kipce slonov, drobcene figurice raznih živali in Bude iz ebenovine ali kovine. Vsaka skledica in lonec je pravcata umetnina skladnih in lepih oblik.

Po ogledu Ayudhije smo se odpeljali v pristanišče reke Chao Prava in se odpeljali z ladjo Oriental Quenn po reki do Bangkoka. Tam smo imeli tudi kosilo. Vožnja je trajala štiri ure.

Kot povsod so nas tudi na ladji zelo dobro postregli. Za marsikoga ni bila važna hrana, pač pa prečudovita panorama od kraljevskih palač in izrezljanih pozlačenih čolnov do čolnov, natovorjenih s tikovim lesom. Mene je pa poleg blišča zanimala tudi druga stran, stavbe na kolih ter džunke, zasidrane na reki Chao Phrava — Menam.

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

Izvršni svet OS Radovljica je na 12. seji, 14. julija obravnaval smernice za prostorski plan občine Radovljica in osnutek odloka o pripravi prostorskega plana, programski del zazidalnega načrta Center Lesce, osnutek odloka o merilih za razvrstitev objektov, zgrajenih brez dovoljenj ter navodilo o postopku izdelave in srejemanje urbanističnih dokumentov. Na seji so soglašali s predlogom odloka o razveljavitvi odlokov in drugih aktov občinske skupščine in njenih organov od 1965. leta dalje, ki niso več v veljavi. Soglasje je izrečeno tudi s predlogom odloka o reji, registraciji in označevanju psov ter reji drugih domačih živali v radovljiški občini. Obravnavali so tudi poročilo kadrovske službe o štipendiranju, poročilo o realizaciji proračunskih dohodkov in izdatkov od januarja do junija 1978 ter predlog pogodbe o izdelavi pregledne geodetske karte za občini Jesenice in Radovljica. Izvršni svet je po obravnavi in nekaterih pripombah izrekel soglasje k statutom Gorenjske lekarne Kranj, Zdravstveni dom z TOZD Radovljica, TOZD Bled in TOZD Bohinj.

— — —

Na 5. seji OK ZK Radovljica, v začetku julija so delegati obravnavali poročilo o izvolitvi članov občinske konference in komiteja ZK, ki so jih opravile vse OO ZK na osnovi statutarnega sklepa o oblikovanju in delovanju organov ZK v občini, sprejetega na zadnjem zasedanju OK. Po razpravi je konferenca soglasno potrdila novo sestavo vseh svojih organov. V nadaljevanju so razpravljali o analizi razvoja turizma v radovljiški občini, ki jo je pripravila komisija za družbenoekonomske odnose in ekonomsko politiko s posebnim poudarkom na težave pri načrtovanih turističnih investicijah na Bledu in v Bohinju. Na osnovi sprejetih izhodišč OK ZK o razvoju turizma in gostinstva bo jeseni sklicana problemska konferenca o turizmu v občini. Delegati so na seji izrekli tudi soglasje, da se za sekretarja medobčinskega sveta ZKS za Gorenjsko kandidira Zdravko Krvina iz Škofje Loke.

— — —

Na 6. seji komiteja OK ZK Radovljica, 19. julija, so najprej ocenili delovanje družbene samozaščite in narodne zaščite v občini ter izvedbo spomladanske vaje SLO »Dobrava 78«. Sledila je razprava in potrditev sklepov in stališč s posvetovanja o družbenoekonomskih odnosih v stanovanjskem gospodarstvu, ki je bilo v juniju organizirano na pobudo predsedstva CK ZKS. Na seji so sprejeli operativni plan dela komiteja za II. polletje 1978 in se seznanili s pripravami o ureditvi spominskega muzeja v hiši Tomaža Godca v Bohinju. Kot na vseh drugih organih občinskih DPO so tudi na komiteju izrekli svoja stališča o predloženem osnutku novega statuta občine Radovljica.

— — —

Na predzadnji seji izvršnega sveta OS Radovljica so obravnavali in izrekli soglasje k predlogu o ureditvi nekaterih vprašanj s področja zakona o blagovnem prometu in ga predložili v potrditev vsem zborom občinske skupščine na skupno sejo 26. julija. Ponovno so pretresali predlog odredbe o pristojbinah za veterinarske preglede, ki ga je predlagatelj inšpekcijskih služb posredoval z naknadnimi dopolnili. Prav tako je izvršni svet sprejel predlog dopolnil statuta skupnosti slovenskih občin in predlog dogovora o financiranju dejavnosti skupnosti.

— — —

Na 59. razširjeni seji izvršnega odbora predsedstva OK SZDL Radovljica 14. julija so najprej seznanili navzoče s potekom junijskih seminarjev za vodje delegacij SIS in družbenih skupnosti ter o problemih izplačevanja obratovalne električne moči za objekte v kulturnih in telesnokulturnih objektih v občini, ki znatno presegajo zmogljivosti prizadetih društev. V nadaljevanju so spregovorili o oblikovanju akcijskega programa OK SZDL pri preobrazbi pravosodnega sistema v katerem so zajete naloge KK SZDL in osnovnih sindikalnih organizacij, ki bodo morale predložiti za sodnike porotnike v temeljnem sodišču Gorenjske 74 kandidatov.

— — —

Razen na mladinski delovni akciji Šamac—Sarajevo, kjer je sodelovalo 30 brigadirjev iz radovljiške občine v brigadi Stane Žagar, ta se je vrnila konec maja petkrat udarna, bo v avgustu 50 radovljiških mladincev in mladink sodelovalo tudi v sestavi svoje brigade na akciji Podrinje—Kolubara 78.

— — —

Na posvetu podpisnikov družbenega dogovora o financiranju programa zveze organizacij za tehnično kulturo občine Radovljica, ki ga je 19. julija sklical predsednik koordinacijskega odbora za družbene organizacije in društva pri OK SZDL Janez Varl, so ocenili, da se ne držijo svojih obvez vsi podpisniki, zato so se dogovorili o doslednejšem uresničevanju dogovora o plačilu dejavnosti. Pripravili so tudi finančni načrt in program do konca srednjeročnega obdobja. Programe financirajo razen OK SZDL, oddelka za ljudsko obrambo in izvršnega sveta tudi SIS za izobraževanje, kulturo, telesno kulturo in raziskovalna skupnost.

— — —

Svet za ljudsko obrambo, varnost in družbeno samozaščito pri OS Radovljica je na 3. seji, 20. julija obravnaval gradivo o uresničevanju zasnove splošne ljudske obrambe in poročilo o stanju civilne zaščite v SRS ter ocenil obrambne priprave na področju zdravstva in lekarništva v radovljiški občini. Razpravljal je tudi po poteku obrambne vzgoje za odraslo prebivalstvo in o poročilu o izvajanju učnega programa s pripadniki teritorialne obrambe. Na seji je bilo potrjeno tudi več kadrovskih imenovanj za ljudsko obrambo v občinskih upravnih organih.

— — —

Koordinacijski odbor za razvijanje revolucionarnih tradicij in proslave pri OK SZDL Radovljica je na seji prejšnji teden oblikoval okvirni program političnih, kulturnih in športnih prireditev, ki se bodo v počastitev občinskega praznika 5. avgusta zvrstile na območju celotne občine v času od 28. julija do 9. avgusta. Namesto pokojnega Antona Dežmana-Tončka, so za novega predsednika tega odbora izvolili podpredsednika OK ZZB NOV Radovljica Mirka Zlatnarja iz Lesc.

— — —

Ob 35-letnici ustanovitve 7. SNOUB France Prešeren je bila 12. julija v vojašnici heroja Andreja Žvana-Borisa na Bohinjski Beli svečanost, ki so se je razen vojakov in starešin te enote, ki nadaljuje borbene tradicije brigade, udeležili tudi številni borci, predstavniki DPO in delovnih organizacij iz jeseniške in radovljiške občine. Na proslavi so najbolj zaslužnim vojakom in starešinam podelili priznanja in nagrade, nakar je bilo v vojašnici tovariško srečanje.

— — —

V spomin na veliko napisno akcijo, ki so jo blejski mladinci 17. julija 1941 izvedli proti nemškemu okupatorju slavijo na Bledu tega dne svoj krajevni praznik. Praznovanje so letos začeli že 15. julija s kulturnimi in športnimi prireditvami, 16. julija je bilo vsakoletno srečanje borcev NOB in koncert godbe na pihala iz Lesc, 17. julija pa slavnostna seja skupščine KS Bled, v festivalni dvorani pa so odprli razstavo akademskega slikarja Jožeta Ciuhe in planinsko foto razstavo Jaka Čopa. Prireditve se bodo nadaljevale do konca tedna, v petek, 21. julija zvečer pa bo z blejskega gradu vsakoletni ognjemet.

— — —

Koordinacijski odbor za urejanje odnosov med samoupravno družbo in cerkvijo je na 2. letošnji seji, 20. julija ocenil dosedanje delo in tekoča vprašanja teh odnosov, ki so v radovljiški občini dokaj zadovoljivi. Obravnavali so tudi predloge za podeljevanje občinskih priznavalnin zaslužnim duhovnikom.

— — —

Izredno slabo vreme v prvi polovici julija je močno zmanjšalo obetavne načrte in upe turističnih delavcev na Bledu, ki so računali na velik turistični promet. Medtem, ko so v maju zabeležili že 10.000 in v juniju 5.000 nočitev več kot lani v tem času, je v začetku julija ostalo le na lanskoletni ravni. Poprečje na dan ni preseglo niti 2.100 nočitev. Precej bolj optimistični pa so podatki po 12. juliju, ko se je vreme delno zboljšalo, kar se je takoj pokazalo po naglem porastu števila gostov v vseh krajih občine bodisi v hotelih in zasebnih sobah ali pa v kampih.

— — —

Junija so zaključili z asfaltiranjem občinske ceste v dolžini 4,5 km med vasjo Hlebce in Begunjami, ki je bila po letošnji dolgotrajni zimi že povsem onesposobljena za promet. Samoupravna interesna komunalna skupnost občine Radovljica je za to naložbo namenila 1,310.000 din.

— — —

Cene za oddajo nezazidanih stavbnih zemljišč v občini Radovljica, bodo po sklepu izvršnega odbora letos povečane za 10 % in bodo znašale za Radovljico. Predtrg in Lesce od 55 do 66 din, za Bled od 77 do 88 din, za Rečico, Zasip, Gorje in ožjo okolico Bleda 50 do 66 din, za Bohinjsko Bistrico od 45 do 55 din, za Ribčev laz in Ukanc od 55 do 66 din ter za druge kraje v občini od 33 do 55 din. Za vikende so bile že prej določene cene od 80 do 100 din, vendar se bodo tudi v prihodnje določale od primera do primera glede na lokacijo.

— — —

V okviru lani začetega sodelovanja z italijanskim pevskim zborom La Montanara iz toskanske občine Fivizzano, je v nedeljo, 16. julija pevski zbor Stane Žagar iz Krope priredil koncertni nastop tega zbora v sindikalnem domu v Kropi. Do navezave stikov z italijanskimi kulturniki je prišlo na željo slovenskega kulturnega društva iz Doline pri Trstu, ki je bilo deležno prvega priznanja v Italiji prav s strani tega toskanskega mesta, kjer vodijo občinsko upravo komunistični in socialistični odborniki. Italijanski gostje so si med dvodnevnim bivanjem ogledali muzeje in druge zgodovinske in turistične zanimivosti v Kropi, Radovljici, v Begunjah in na Bledu.

RAZGOVOR O MOREBITNEM PREOBLIKOVANJU KS JAVORNIK—KOROŠKA BELA

Predsednik krajevne konference SZDL Javornik — Koroška Bela, Stanko Podobnik, je minuli torek povabil na razgovor člane izvršnega odbora SZDL, predsedstva OO ZSMS, krajevnega odbora ZB NOV Javornik—Koroška Bela, člane sekretariatov obeh OO ZK ter člane sveta KS. Razgovor je bil namenjen sprejetju predlogov in stališč v zvezi z morebitnim preoblikovanjem krajevne skupnosti. Razgovora se je udeležil tudi sekretar občinske konference SZDL Slavko Humerca.

Predlog morebitnega preoblikovanja krajevnih skupnosti na mestnem območju sta obrazložila Zdravko Smolej, član izvršnega sveta skupščine občine Jesenice, in Slavko Humerca. Gradivo, s katerim naj bi si pomagali pri izdelavi predlogov in stališč, je pripravila posebna delovna skupina. Iz predloga povzamemo, da naj bi na območju sedanje krajevne skupnosti ustanovili dve manjši krajevni skupnosti ločeno, za Javornik in Koroško Belo z nekaj več kot 4.500 prebivalci. Predlog je izdelan v dveh možnih variantah, obe predlagani varianti pa predvidevata priključitev Tomšičeve in Stražišarjeve ceste h krajevni skupnosti Sava.

Razprava o obeh predlaganih variantah je trajala več kot eno uro. Bilo je precej pripomb, razpravljalci pa so povedali, da so podobno organizacijsko obliko, kot jo sedaj predlaga delovna skupina na Javorniku in Koroški Beli, imeli že v prvih povojnih letih. Takrat so imeli ločene organizacije OF, ZB NOV ter AFŽ. Ugotovili so, da takšna organizacijska oblika ni ustrezala in se zatem dogovorili za skupno sodelovanje. Med razpravo so omenjali tudi tretjo možno varianto, ki pa jo delovna skupina ni predvidevala. Po tej varianti delitev sedanje krajevne skupnosti ne bi bila potrebna, pač pa naj bi z nekaterimi kadrovskimi spremembami omogočili večjo aktivnost področnih odborov SZDL, ki jih imajo ustanovljene v vseh petih naseljih in prav tako tudi delegacijo naselij v skupščini delegatov krajevne skupnosti. Da bi krajevno samoupravo še bolj približali občanom in tako tudi odločanje o pomembnih vprašanjih, naj bi ustanovili še ulične odbore ter v večji meri zainteresirali za tesnejša sodelovanja 65 hišnih svetov, kolikor jih je na območju sedanje krajevne skupnosti.

O celotni problematiki naj bi se še pogovorili ločeno na sejah izvršnih odborov naštetih družbenopolitičnih organizacij. Potrebne bodo opredelitve za eno od predlaganih variant na omenjenih sestankih pa naj bi povedali svoje mnenje, predloge in stališča tudi glede oblikovanja skupnih služb. Z opredelitvami, stališči in mnenji družbenopolitičnih organizacij pa naj bodo nato seznanili širši krog občanov in se odločili za morebitno preoblikovanje krajevne skupnosti.

OCENA DELOVANJA TURISTIČNE ORGANIZACIJE GORENJSKE

Pred kratkim je bila v Kranju četrta seja tajnikov turističnih društev Gorenjske. Na njej so se dogovorili o pripravi stališč za delovanje turistične organizacije na Gorenjskem. Pripravili jih bodo na osnovi poročil turističnih društev in skupno z drugo problematiko podali na letni konferenci gorenjske turistične zveze, ki bo v jeseni.

Pri pregledu dela komisije za varstvo okolja so poročali, da se po pregledu posameznih področij pripravlja s slikami in podatki dokumentirano poročilo, na osnovi katerega bo treba v interesu nadaljnjega razvoja turizma na Gorenjskem ustrezno ukrepati.

Komisija za turistični podmladek je vsem osnovnim šolam razposlala program dela, na osnovi katerega so po številnih šolah že pričeli delovati in v zvezi s tem opravili več očiščevalnih akcij.

V zvezi z delovanjem komisije so sprejeli priporočilo, da naj pri vseh turističnih društvih ustanovijo še komisijo za vzgojo in izobraževanje, ki bo skrbela za turistično vzgojo prebivalcev.

Na seji so ugotovili, da priprave za izdajo turističnega vodiča po Gorenjski v redu potekajo. Društva, ki pripomb še niso poslala, bodo zaprosili, naj to čimprej store, da bi se vodič izdal še letos. Zanj obstoji veliko zanimanje in povpraševanje ne samo pri gostih, pač pa tudi po šolah, kjer ga bodo rabili za delovanje turističnih podmladkov in sploh za seznanjanje s turističnimi kraji, njihovimi lepotami in zanimivostmi. Ne nazadnje ga bodo potrebovali tudi za pripravo na turistično kviz tekmovanje, ki ga bodo izvedli v jeseni v okviru programa srečanja turističnih delavcev Gorenjske.

S SEJE TURISTIČNEGA DRUŠTVA JESENICE

V četrtek, 13. julija, so na seji Turističnega društva Jesenice razširili komisijo za turistični podmladek še za turistično izobraževanje. V okviru akcije »Lepe rože in okolica« so osvojili štiri predloge za posebna priznanja. V zvezi s tem so sklenili, da bodo zbirali predloge še vse dokler bodo cvetele rože.

Glede na to, da so šola za zdravstvene delavce in vse osnovne šole zelo uspešno opravile akcije čiščenja površin, so sklenili, da se vsem podeli posebna pismena priznanja. O nagradah bodo sklepali in odločili pri oddelku za gradbene zadeve skupščine občine. Sklenili so, da se člane upravnega odbora, ki pogosto izostajajo od sej, opozori na redno udeležbo.

Komisija za podmladek in izobraževanje se bo konstituirala septembra in poskrbela, da bodo ocenili pisne naloge s turistično vsebino in da bo vsaka šola poslala najboljšo v oceno gorenjski turistični zvezi. Dogovorili so se, da bodo ponovno opravili obhod po Jesenicah in javno pohvalili vse izboljšave okolja in izgleda, prav tako, bodo javnost seznanili s pomanjkljivostmi. Pritožbe so bile izrečene nad nekaterimi pomanjkljivostmi, ki kvarijo okolje, kot je razstava razbitih avtomobilov ob cesti v bližini Kosove graščine, da nekdo ponoči dovaža in stresa smeti pred hotelom Pošta, da se Razgledna pot še ni popravila, prav tako ne klopi, kot je bilo obljubljeno, da je pred hotelom Korotan prepovedano zavijati v levo in da je s tem onemogočeno vračajočim tujcem in drugim parkiranje in s tem koristenje gostinsko-turističnih uslug. Na seji so sklenili, da bodo prihodnje leto ponovno organizirali prireditve ob mesecu narcis v Planini pod Golico. B.

Delavci cestnega podjetja Kranj grade približno od Zelencev do poslovalnice Kompas ob državni meji obvoznico mimo Rateč. S tem bo odpadlo ozko grlo za tista vozila, ki gredo čez mejo na tem prehodu. Doslej so po večjem delu trase opravili zemeljska dela in navozili rečni gramoz za podlago. Obvoznica bo nared v jeseni (tekst in foto B. Blenkuš)

Občinska gasilska zveza je v soboto, 1. julija, kljub deževnemu vremenu, uspešno izvedla občinsko tekmovanje mladih gasilcev pionirjev A in B skupine ter mladincev. Udeležilo se ga je približno 200 mladih gasilcev, ki so bili razporejeni v 18 desetinah. Pri mladincih in pionirjih B skupine so prvo mesto osvojili mladi gasilci GD Smokuč, pri pionirjih A skupine pa je zmagala desetina iz Kranjske gore. Vodja tekmovanja je bil domačin Janez Kosmač, član GD Dovje, tekmovalnemu odboru pa je predsedoval Anton Arh. Na sliki: pionirji in mladinci GD Jesenice — mesto (tekst in foto B. Blenkuš)

ČETRTE SEJE ...

(Nadaljevanje s 1. strani)

be pravosodja. Vsi sprejeti zakoni posegajo v sedanji ustavni ustroj pravosodja, posebno sodišč s tem, da se ob rednem sodstvu hitro in učinkovito razvija samoupravno sodstvo kot sestavni del enotne sodne oblasti in samoupravljanja in dejanski interes delovnih ljudi in občanov. Po zakonu o rednih sodiščih bo občinsko sodišče na Jesenicah delovalo kot organizacijska enota temeljnega sodišča Kranj, ki bo imelo enote še v Radovljici, Škofji Loki in Kranju. Bistvo ustavne preobrazbe sodišč je v tem, da bodo sodišča bližja občanom zaradi lažjega izvrševanja njihovih pravic, večji pa bo poudarek tudi na specializaciji pravosodnih delavcev. Vsi spori s področja tega sodišča se bodo v bodoče reševali na tem sodišču in vse kazenske zadeve s področja te občine, tudi tiste, ki jih je sedaj na prvi stopnji reševalo okrožno sodišče v Kranju, bo obravnavala ta organizacijska enota temeljnega sodišča v Kranju. Jeseniško sodišče bo tako po 1. januarju, ko bo pričelo z delom v spremenjeni obliki, oziroma organizaciji, obravnavalo vse kazenske zadeve (tudi uboje, prometne delikte s smrtnim izidom, rope, velike tatvine idr.), s civilno pravnega področja pa vse spore ne glede na vrednost spornega predmeta (doslej so obravnavali le do vrednosti 50.000 din), poleg tega pa še statusne spore (razveze, ugotovitve očetovstva) in druge spore. Glede na večji poudarek na specializaciji pa bo za območje celotnega temeljnega sodišča na enoti v Kranju centralno vodena preiskava, mladoletniško in gospodarsko sodstvo, ki po novi organizaciji v celoti preide na temeljno sodišče. Tudi javno tožilstvo bo organizirano analogno rednim sodiščem.

Čeprav, pravijo v poročilu, je od hitrega in učinkovitega dela sodišč pri zatiranju kriminala odvisen uspeh prizadevanj celotne družbe v boju zoper negativne in škodljive pojave, je to le skrajno sredstvo v boju proti kriminaliteti, kajti z novo funkcijo, ki jo daje ustava, se vse to podružblja in postavlja v okvir družbene samozaščite. Kazensko pravo naj bi postopno odstopalo svoj prostor razraščanju in utrjevanju sistema samozaščitnih ukrepov, kot so — preventiva, prevzgoja in vzgoja. S pomočjo kazenskega prava tudi ni mogoče reševati gospodarskih težav pa tudi ne doseči večje učinkovitosti na področju varnosti prometa. V obeh primerih je potrebna predvsem vzgoja in večja zavest vseh delovnih ljudi.

V okviru celotne ureditve pravosodja zakoni dajejo pomembno mesto poravnalnim svetom, ki doslej, razen redkih izjem, niso uspešno delovali. S prvim julijem letos pa so sodišča dolžna družbeno manj pomembne zadeve — vsa kazniva dejanja za zasebno tožbo in premoženjsko pravni spori do vrednosti 1.000 din — predhodno odstopiti poravnalnemu svetu, zaradi eventualne poravnave in mirne rešitve spora med strankami in šele, če le-ti ne uspejo, po preteku določenega časa s postopkom nadaljevati. S tem poravnalni sveti prevzemajo veliko nalogo pri razvijanju dobrih sosedskih in tovariških odnosov v krajevnih skupnostih, delovnih organizacijah, oziroma interesnih skupnostih in v drugih organizacijah, kjer se predvideva ustanovitev poravnalnih svetov.

V strukturi kaznivih dejanj prevladujejo kazniva dejanja, ki so naperjena zoper zasebno in družbeno premoženje, to so tatvine, majhne tatvine, goljufije, poškodovanje tuje stvari, odvzemi motornih vozil itd. in jih je bilo v lanskem letu 104 (1975 — 107, 1976 — 79). Tem sledijo kazniva dejanja ogrožanja javnega prometa, ki jih je bilo leta 1977 — 52 (28; 61) in kazniva dejanja zoper življenje in telo — 52 (54; 60). Kaznivih dejanj z elementom nasilja je bilo lani osem (7; 11), politični kriminal v enem primeru (1; 2), ostalih kaznivih dejanj je bilo v letu 1977 27 (79; 39), kaznivih dejanj na zasebno tožbo pa 63 (98; 47). Občinsko sodišče je imelo v lanskem letu v delu skupno 7.658 zadev (leta 1975 — 6.875, 1976 — 6.881) od tega je bilo rešenih 6.934 (1975 — 5.654, 1976 — 5.837), nerešenih pa je ostalo 524 (1975 — 1.201, 1976 — 1.044).

Gornji podatki potrjujejo večjo učinkovitost sodišča, stranke hitreje pridejo do svojih pravic in zahtev, kazenski postopki pa so primerno hitri. Podrobnejša analiza pa kaže, da je v dolgoletnem poprečju dokaj ustaljen dotok novih važnejših zadev.

POROČILO O DELU SODIŠČA ZDRUŽENEGA DELA V KRANJU ZA LETO 1977

V letu 1977 je bilo sodišču predloženih 353 predlogov za reševanje sporov v združenem delu (leta 1975 — 61, 1976 — 152) in sicer 55 iz jeseniške občine, 186 iz kranjske, 41 iz radovljiške, 49 in škofjeloške in 22 iz tržiške. Med predloženimi spori, se je eden nanašal na pravice organizacije, oziroma TOZD; 117 na delovna razmerja, med katerimi so na prvem mestu kršitve delovnih obveznosti; nadalje 136 na denarne zahtevke delavcev med katerimi prednjačijo spori zaradi odškodnine za nesrečo pri delu in osebnih dohodkov; 31 na denarne zahtevke TOZD — in to v večini spori, ki izhajajo iz štipendiranja; 66 pa je bilo drugih sporov, v zvezi s stanovanjem, zdravstvenim varstvom, otroškim varstvom in drugo.

Za opravljanje teh nalog na sodišču združuje delo šest oseb, sodeluje pa še 50 sodnikov, ki niso v delovnem razmerju s sodiščem združenega dela v Kranju. V lanskem letu je sodišče rešilo 283 sporov, v 78 primerih pa so iz različnih razlogov zahteve zavrnili, in sicer je bilo največ primerov zavrnitve zaradi pretečenega roka za začetek spora. V poročilu navajajo, da bi v TOZD morali v samoupravnem sporazumu opredeliti rok rešitve delavčeve zahteve za varstvo pravic. V nasprotnem primeru pa gre za kršitev samoupravnega akta s strani TOZD.

Iz poročila je razvidno, da se pred sodiščem združenega dela spori rešujejo sorazmerno hitro. V dveh mesecih je bilo rešenih 169 sporov, od dveh do treh mesecev 63 sporov, od treh do šest mesecev 28 sporov, nad šest mesecev pa je bilo rešenih 23 sporov. Na hitrost reševanja sporov vpliva več faktorjev. Niso redki primeri, da TOZD zahtevanih podatkov in aktov ne pošljejo. Očitno je, da s takšnim ravnanjem želijo zavlačevati reševanje spora.

Pri svojem delu so pri reševanju sporov ugotovili vrsto nepravilnosti v TOZD in nekaj primerov predlagali v reševanje tudi ustavnemu sodišču.

POROČILO OBČINSKEGA JAVNEGA TOŽILSTVA V RADOVLJICI ZA LETO 1977

Glavna pravica in dolžnost javnega tožilca je pregon storilcev kaznivih dejanj na osnovi ovadb postaj milice, uprave javne varnosti, občanov in organizacij združenega dela. Na podlagi ovadb vlaga obtožnice, obtožne predloge, pritožbe in druga pravna sredstva pred sodišči splošne pristojnosti. Javno tožilstvo pa se vse bolj uspešno vključuje v celoten sistem družbene samozaščite in se ne omejuje samo na funkcijo pregona storilcev kaznivih dejanj. Preventivno deluje v tem smislu, da iz negativnih pojavov, ki jih odkrijejo v konkretnih kazenskih postopkih, izluščijo podatke o vzrokih in pogojih, ki so omogočili izvršitev kaznivega dejanja ali gospodarskega prestopka in o svojih zapažanjih sporočajo delovnim in drugih organizacijam ter podajajo svoje mnenje o tem, kako take pojave odpraviti.

V lanskem letu so poslali posameznim delovnim organizacijam pet takih opozoril, v katerih so opozorili na premajhno delovno disciplino, slabo organiziranost dela in slabo kontrolo, kar je pogojevalo možnost nastanka kaznivih dejanj.

Sicer pa so tudi v letu 1977 prevladovala kazniva dejanja zoper družbeno in zasebno premoženje in sicer tatvine, goljufije, poneverbe, neupravičene uporabe, zlorabe uradnega položaja iz koristoljubja. Sledijo kazniva dejanja ogrožanja javnega prometa in kazniva dejanja zoper življenje in telo. Nekaj več je še kaznivih dejanj ponarejanja listin, nasilniških obnašanj in kaznivih dejanj neplačevanja preživnine, medtem, ko se druga kazniva dejanja, na primer, podkupnine, davčne zatajitve, krivolov; javljajo le posamično. Tudi kazniva dejanja iz področja politične kriminalitete so v zadnjem času izredno redka in so v lanskem letu prejeli za to kaznivo dejanje le eno ovadbo, vendar je tudi v tem primeru šlo le za prekršek zoper javni red in mir.

Javno tožilstvo je po naštetih kaznivih dejanjih obtožilo 428 storilcev kaznivih dejanj. Zaostrena je bila kaznovalna politika za kazniva dejanja iz področja gospodarskega kriminala, za kazniva dejanja z elementi nasilja ter pri prometnih kaznivih dejanjih, kjer so bili storilci vinjeni.

Na področju mladoletniškega prestopništva so obravnavali le petindvajset mladoletnih storilcev kaznivih dejanj, ki so se nanašala na lažje oblike kaznivih dejanj tatvine, odvzemov motornega vozila in poškodovanje tuje stvari. V triindvajsetih primerih so predlagali izrek vzgojnega ukrepa, v večini primerov so bili izrečeni ukori, nekaj ukrepov strožjega nadzorstva skrbstvenega organa, zavodski ukrep pa ni bil izrečen v nobenem primeru.

POROČILO O DELU JAVNEGA PRAVOBRANILSTVA GORENJSKE ZA LETO 1977

V letu 1977 je javno pravobranilstvo obravnavalo 2.937 zadev, kar je manj kot v prejšnjem letu, ko so obravnavali 3.151 zadev, vendar 38 zadev več kot v letu 1976. Ob koncu leta je ostalo le 174 zadev nerešenih. Delo pravobranilstva opravljajo javni pravobranilec, namestnica, računovodja — vodja pisarne in administrativna delavka.

Glavni del pravdnih zadev se v letu 1977 nanaša na tožbe zoper občane, ki ne izpolnjujejo s pogodbami prevzetih obveznosti do družbene skupnosti in to bodisi tožbe občin zoper občane za prispevek za komunalno urejanje zemljišč in tožbe krajevnih skupnosti zoper občane za prispevke za asfaltiranje cest. V letu 1977 je naraslo število tožb, ki so jih morali vložiti zoper občane zaradi nezakonite vselitve v družbena stanovanja. V poročilu ugotavljajo, da so občani začeli bolj spoštovati predkupno pravico občin ob prodaji stavbnih zemljišč in je bila v letu 1977 v tej zvezi vložena le ena tožba.

Poročilo poudarja, da po republiškem zakonu o prometu z nepremičninami, morajo vse družbeno pravne osebe predložiti javnemu pravobranilcu pogodbe, ki jih sklenejo z občani ali civilnimi pravnimi osebami za nepremičnine. Družbene pravne osebe so začele ta predpis bolj spoštovati, saj je bilo javnemu pravobranilstvu predloženo v letu 1977 po tem zakonu kar 348 pogodb, leto poprej pa le 47. Kljub temu pa še vedno, tako kot prejšnja leta, iz zemljiškoknjižnih sklepov opažajo, da niso predložene vse pogodbe, ki bi pravobranilstvu morale biti po zakonu. V zvezi s predložitvijo pogodb s strani družbeno pravnih oseb ugotavljajo več pomanjkljivosti — pogodbe sklenjene z občani že pred leti, niso predložena vsa dokazila, neupoštevanje določila o javnem natečaju in to da mora biti promet nepremičnine opravljen v skladu s prometno vrednostjo. Zakon namreč ne dovoljuje nobenega odstopanja pogodbene cene od prometne vrednosti nepremičnine, opažajo pa, da so družbeno pravne osebe navadno pripravljene plačati višjo ceno in se zato cenitve včasih prilagajajo željam naročnikov. Cenilci nimajo enotnih meril pri ugotavljanju prometne vrednosti nepremičnin in ne uporabljajo iste metodologije. V letu 1977 je pravobranilstvo v treh primerih ugotovilo, da je bila v cenilnem zapisniku ugotovljena prometna vrednost nepremičnin, ki so jo kupovale družbeno pravne osebe ocenjena previsoko in po dogovoru s strankami doseglo, da so le-te sporazumno znižale dogovorjeno pogodbeno ceno in to v enem primeru za 45.977,35 din, v drugem za 31.115,00 din, v tretjem primeru pa za 248.977,00 din. Tako je pravobranilstvo družbeni skupnosti prihranilo 356.069,35 din. Ugotavljajo pa tudi nasprotno, da družbeno pravne osebe občanom večkrat skušajo prodati nepremičnine po nižji ceni kot je prometna vrednost. To so opazili pri prodaji kmetijskih zemljišč in stavb.

Javno pravobranilstvo opravlja še ogromno preventivno delo pri varovanju družbene lastnine in svetovanja občanom, krajevnim skupnostim in drugim.

POROČILO O DELU OBČINSKEGA SODNIKA ZA PREKRŠKE V LETU 1977

Občinski sodnik za prekrške na Jesenicah je imel v letu 1977 v reševanju 3.734 zadev, od tega iz zaostanka v letu 1976 — 949 zadev in 2.785 novo sprejetih zadev v letu 1977. V lanskem letu je bilo rešenih 3.113 zadev, nerešenih pa je ostalo 621 zadev.

Največ predlogov za postopek so v lanskem letu vložile postaje milice in službe javne varnosti (87,2 %), sledijo upravni organi za notranje zadeve (7,1 %), inšpekcijski organi (3,2 %), javni tožilec (0,9 %), drugi organi občinskih skupščin (0,6 %) in drugi.

Lani je bilo v postopku pri sodniku za prekrške 2.873 polnoletnih in 37 mladoletnih fizičnih oseb, 32 odgovornih oseb in 35 pravnih oseb. Pri mladoletnih kršiteljih so najpogostejši prekrški zaradi vožnje brez vozniškega dovoljenja. Pri obravnavi mladoletnih kršitev poudarjajo v poročilu pomembnost sodelovanja s službo skupnosti socialnega skrbstva, predvsem pa preventivno dejavnost v krajevnih skupnostih in hišnih svetih. V postopku so prekrških je bilo lani 136 tujih državljanov.

Med posameznimi vrstami prekrškov so pri obravnavanih in pravnomočno rešenih tudi v lanskem letu prevladovali prekrški zaradi kršitev javne varnosti (44,3 %), sledijo prekrški prometne varnosti (34,4 %), kršitve javnega reda in miru (14,9 %), prekrški s področja gospodarstva (2,6 %), prekrški obveznosti do dejavnosti organov oblasti in uprave (2,7 %), prekrški s področja zdravstva (0,5 %), prekrški s področja dela (0,4 %), prekrški s področja prosvete in kulture (0,1 %), finančni prekrški (0,1 %) in prekrški s področja socialnega varstva in socialnega zavarovanja (en primer).

Z zaporno kaznijo je bilo kaznovanih 134 obdolžencev v skupnem trajanju 1.738 dni zapora ali poprečno posameznik 12 dni. Fizične, odgovorne in pravne osebe so plačale 1.062.809,55 din denarnih kazni, od česar za prekrške iz prometa odpade 419.730,00 dinarjev. Razen 42 primerov izrečene kazni ukora in 1.008 izrečenih denarnih kazni za kršitelje prometnih predpisov, je bil v 158 primerih izrečen varstveni ukrep odvzema vozniškega dovoljenja od treh do šestih mesecev, v 96 primerih pa varstveni ukrep prepovedi izdaje vozniškega dovoljenja od enega do več let.

Iz poročila in primerjalnih tabel je razvidno, da prekrški v letu 1977 v primerjavi z letom 1975 in 1976 po njihovi klasifikaciji niso v bistvenem porastu, po prejetih kaznovalnih predlogih predlagateljev pa so celo v upadanju. Razlogi so v večji preventivni dejavnosti organov pregona in v pravilnosti kaznovalne politike.

POROČILO DRUŽBENEGA PRAVOBRANILCA SAMOUPRAVLJANJA OBČINE JESENICE ZA LETO 1977

V svojem poročilu družbeni pravobranilec za leto 1977, to je za drugo leto delovanja, v uvodu navaja vzroke za težave pri urejanju, spreminjanju in dopolnjevanju samoupravnih aktov organizacij združenega dela — temeljnih organizacij združenega dela, delovnih organizacij in delovnih skupnosti — ki so predvsem:

— pomanjkanje potrebnih sposobnih kadrov,

— pomanjkanje sistema, da bi samoupravljalci najprej določili orientacijo in vsebino aktov, nakar bi strokovne službe izoblikovale besedilo aktov,

— časovne stiske ob pripravljanju, usklajevanju in sprejemanju samoupravnih aktov,

— problemi prenašanja in prevajanja sistemskih rešitev družbenoekonomskih odnosov v praktične in uporabne določbe internih samoupravnih aktov za konkretne potrebe;

Vzroki za negativne pojave in spore v samoupravni praksi so predvsem:

— nevednost posameznih delavcev ali organov o določbah svojih samoupravnih aktov,

— pomanjkljive ali ne dovolj konkretne določbe v samoupravnih aktih,

— reševanje zadev in odločanje »na pamet« brez uporabe in vpogleda v samoupravne akte,

— nedisciplinirano posameznih delavcev v proizvodnem procesu in v poslovanju,

— ugovarjanje predpostavljenim in neizpolnjevanje delovnih obveznosti, ki jih le-ti upravičeno odredijo,

— neizpolnjevanje samoupravljalskih obveznosti in izmikanje velikega števila delavcev od sodelovanja in odločanja,

— pomanjkanje optimalnih oblik organiziranja delavcev za popolno obveščenost pri odločanju (delni zbori, zbori enot, samoupravne delovne skupine ipd.).

Družbeni pravobranilec občine je v lanskem letu obravnaval 124 zadev (1976 — 101 zadevo), od tega so 103 zadeve rešene, za 21 zadev pa je postopek še v teku, obenem pa je bilo lani rešenih še 23 zadev iz prejšnjega leta. Največ obravnavanih zadev so v lanskem letu sprožili posamezni delavci (60), nadalje poslovodni organi (27), družbeni pravobranilec sam (18), drugi organi in SIS (9), organi samoupravne delavske kontrole (3), organi samoupravljanja in sindikalne organizacije (po dve), druge politične organizacije (1) in drugi predlagatelji (2).

Še enkrat toliko, koliko je rednih zadev v postopku, pa je primerov, da delavci ali poslovodni organi zaprosijo družbenega pravobranilca za razna pojasnila, mnenja in stališča.

Največ obravnavanih zadev v lanskem letu se je nanašalo na razne denarne dajatve iz naslova medsebojnih razmerij delavcev (34), nadalje na druge pravice in obveznosti (33), na samoupravno organiziranost delavcev v združenem delu (12), sklade skupne porabe in stanovanjska razmerja (11), varstvo družbene lastnine (9), statute in druge samoupravne splošne akte (8), spore o prenehanju lastnosti delavca v združenem delu (6), samoupravne sporazume o medsebojnih razmerjih v združenem delu (5), spore o pridobitvi lastnosti delavca v združenem delu (4) in samoupravno sporazumevanje o združevanju (2).

Družbeni pravobranilec je v obravnavanih zadevah deloval v 62 primerih s pravno pomočjo, nasveti in informacijo, v 52 primerih s predlogi in pobudami udeležencem, v 44 primerih z razgovori v organizacijah združenega dela, v 16 primerih z udeležbo v prostopku pri sodišču združenega dela, v petih primerih s predlogom organov družbenopolitične skupnosti, po dvakrat pa s predlogom sodišču združenega dela, s postopkom za razveljavitev sklepov in aktov in ukrepom za začasno zadržanje izvršitve sklepov.

PREDLOG SPORAZUMA O RAZMERJIH OBČIN ZA ORGANIZACIJO IN FINANCIRANJE TEMELJNEGA SODIŠČA IN TEMELJNEGA JAVNEGA TOŽILSTVA V KRANJU

Zakon o rednih sodiščih in zakon o javnem tožilstvu v svojih določilih postavljata zahtevo po spremenjeni organiziranosti rednih sodišč in javnega tožilstva, ki se mora uveljaviti s 1. januarjem 1979. S tem sporazumom se ustanavljata temeljno sodišče v Kranju in temeljno javno tožilstvo v Kranju, hkrati pa določajo tudi razmerja gorenjskih občin kot ustanoviteljic teh dveh pravosodnih institucij. Poleg temeljnega sodišča v Kranju, bodo enote sodišča na Jesenicah, v Kranju, v Radovljici in v Škofji Loki. Poleg temeljnega javnega tožilstva v Kranju, bosta enoti temeljnega javnega tožilstva v Kranju za območje občine Kranj, Škofja Loka in Tržič in v Radovljici za občino Jesenice in Radoljico. S sporazumom se določa tudi način financiranja, število sodnikov porotnikov iz vsake občine, pristojnosti in podobno.

PREDLOG O DOLOČITVI IN ORGANIZACIJI ENOT TEMELJNEGA JAVNEGA TOŽILSTVA V KRANJU

V naslovnem predlogu, ki ga predlaga javno tožilstvo SR Slovenije sta predvideni dve enoti temeljnega javnega tožilstva v Kranju, in sicer v Kranju in v Radovljici. Prva deluje za enoti temeljnega sodišča v Kranju in Škofji Loki, druga pa za enoti temeljnega sodišča v Radovljici in na Jesenicah. Za opravljanje nalog s tega področja je predlagan en javni tožilec in deset namestnikov javnega tožilca in sicer sedem za enoto Kranj in trije za enoto Radovljica.

RAZVELJAVITEV ODLOKA O PODELJEVANJU ČUFARJEVIH IN GREGORČIČEVIH PLAKET

Od leta 1969 dalje je skupščina občine vsako leto ob občinskem prazniku podeljevala Čufarjeve in Gregorčičeve plakete posameznikom in organizacijam za uspehe dosežene na kulturnem in telesnokulturnem področju. S sprejetjem odloka o priznanju občine »1. avgust« pa bo skupščina občine podeljevala posebna priznanja za izredne uspehe, ki so širšega družbenega pomena, najzaslužnejšim posameznikom in organizacijam na kateremkoli področju dela. V skladu s stališčem občinske konference SZDL Jesenice sta skupščina kulturne skupnosti Jesenice na seji dne 17. julija in skupščina telesnokulturne skupnosti Jesenice na seji 29. junija že sprejeli sklep, da bosta podeljevali Čufarjevo, oziroma Gregorčičevo plaketo. Ker ni več potrebno, kakor tudi ne pravne osnove, se delegatom vseh treh zborov predlaga, da sprejmejo odlok o razveljavitvi odloka o podeljevanju teh priznanj.

PREDLOG ZA PODELITEV OBČINSKIH PRIZNANJ

Posebna komisija, ki so jo imenovali delegati vseh treh zborov skupščine občine, bo na osnovi razpisa in izbora predlagala na seji prve kandidate za prejem največjega občinskega priznanja.

ZBOR ZDRUŽENEGA DELA IN ZBOR KRAJEVNIH SKUPNOSTI, BOSTA NA LOČENIH SEJAH OBRAVNAVALA ŠE:

Poročilo o delovanju gradbenega odbora za izgradnjo šolskega centra na Plavžu do 30. junija letos (o tem smo v Železarju poročali 22. junija).

Predlog odloka o potrditvi zazidalnega načrta stanovanjskega območja »Hrušica — zahod«: Predlog zazidave zajema območje na zahodnem robu strnjene zazidave naselja Hrušica na površini dva hektara. Območje omejuje na zahodni strani hudournik Dobršnik, na južni magistralna cesta I/1a, na vzhodni plato ob domu družbenih organizacij, na severni pa obstoječa stanovanjska zazidava, oziroma pobočje, ki je zaradi geoloških razmer neprimerno za gradnjo. Predvidena je izgradnja štirietažnega stanovanjskega stolpiča, dveh stanovanjskih devetorčkov, to je 45 stanovanj s skupno stanovanjsko površino 2050 kv.m. V zazidalni program je vključena tudi izgradnja vzgojno varstvene ustanove za 120 otrok.

ZBOR KRAJEVNIH SKUPNOSTI IN DRUŽBENOPOLITIČNI ZBOR PA BOSTA NA LOČENIH SEJAH OBRAVNAVALA ŠE:

Predlog preimenovanja osnovne šole Koroška Bela: Svet šole TOZD Osnovna šola Koroška Bela predlaga, da šola dobi novo ime in sicer TOZD OSNOVNA ŠOLA KARAVANŠKIH KURIRJEV NOB.

ZBOR ZDRUŽENEGA DELA PA BO OBRAVNAVAL ŠE:

Predlog za izdajo soglasja k statutu TOZD Zdravstvena enota Jesenice in k statutu TOZD Obratna ambulanta Železarne Jesenice ter predlog sklepa o uporabi likvidnih sredstev iz anuitet posojila Bosanske krajine za odpravo posledic potresa v občini Tolmin.

BOLEZENSKI STALEŽ V OBČINI IN PREKOMERNA PORABA SREDSTEV

Ob čedalje večjih stroških zdravstvenega varstva, povečanju bolezenske odsotnosti in občutnem povečanju stroškov za bolnišnično zdravljenje, je potrebno javno in odkritosrčno spregovoriti, ali smo občani – zavarovanci v občinski zdravstveni skupnosti Jesenice, resnično tako bolni, kot kažejo kupi računov, ki jih obravnava strokovna služba pred izplačili zdravstvenim delovnim organizacijam.

Težko bi namreč verjeli, da vsa krivda za porast bolezenskega staleža leži samo na delavcih, ki nočejo delati, ali ne tudi pri vseh tistih, ki vse te izostanke zdravstveno opravičujejo. Ob tem se seveda postavlja tudi vprašanje ali so OZD in TOZD dovolj resno razmišljale o tem, da tak obseg bolezenskega izostajanja hromi delovno disciplino in proizvodnjo in ali so naredile analizo in javno razpravo o tem, če so v bolezenskem staležu res delavci, ki morajo in bi morali biti deležni zdravstvenih ugodnosti in ki so jih zares potrebni?

V resoluciji VIII. kongresa ZK Slovenije je med drugim zapisano: »krepitev zdravja vsega prebivalstva in ohranitev delovne sposobnosti aktivne generacije mora biti v središču samoupravnega dogovarjanja in odločanja delovnih ljudi o pravicah, obveznostih in programih zdravstvenega varstva.«

To bomo dosegli le, če se bodo delovni ljudje vse bolj zavedali odgovornosti za lastno zdravje, in če bodo kot združeni delavci to tudi izrazili v samoupravnih odnosih po svobodni menjavi dela med temeljnimi organizacijami združenega dela materialne proizvodnje ter drugih dejavnosti kot porabniki zdravstvene dejavnosti kot izvajalcev neposredno v zdravstveni skupnosti. S samoupravnimi odločitvami bo potrebno izboljšati delovne in življenjske pogoje in razmere, izvajati preventivno zdravstveno delo ter zagotavljati večjo varnost pri delu, v prometu in pri rekreaciji. Temeljne organizacije združenega dela pa bodo morale ukrepati za zmanjšanje izostajanja z dela zaradi bolezni delavcev in njihovih družinskih članov ter za zmanjšanje invalidnosti.

V tem razmišljanju pa ne smemo mimo dejstva, da ugotovljeno stanje bolezenskega staleža, postavimo nasproti finančnemu obračunu občinske zdravstvene skupnosti, ki zdaj intenzivno išče rešitve iz te denarne zagate. Kajti že trimesečni obračun je pokazal 680.000 dinarjev izgube – ali več porabljenega, kakor smo bili upravičeni.

Stabilizacija občinske zdravstvene skupnosti Jesenice, ki je nujna, bo preko delegatskih odločitev morala napraviti konec gotovo pretirani in neracionalni porabi. Izdatke za zdravstveno varstvo bomo morali in moramo spraviti v prave meje razpoložljivih finančnih sredstev. To pa mora pomeniti manj specialističnih ambulantnih pregledov, manj dni zdravljenja v bolnišnicah, manj bolezenskih izostankov z dela.

K tem ukrepom bodo morali prispevati prav vsi – od delavcev v OZD do zdravstvenih delavcev. Če se v tem ne bomo enotno sporazumeli, potem tudi ni mogoče pričakovati uspehov in bodo morali delegati skupščine sklepati o zmanjšanju naložb v razvoj zdravstvene službe, omejiti obseg zdravstvenega varstva kot: prevozi, bolnišnično zdravljenje, ali se odločati o dodatnih sredstvih iz OZD za pokrivanje manjka sredstev v skladu. Menim in prepričan sem, da se slednjemu lahko izognemo če bomo izdatke za zdravstveno varstvo, to je bolniško zdravljenje, nadomestila za bolezensko odsotnost, specialistično zdravljenje, nadomestila za nezgode – znižali na regijsko povprečje. To pa pomeni, da se moramo z vso resnostjo vključiti v preverjanje bolezenskega staleža, o njem javno razpravljali na delovnih skupinah v OZD in prek samoupravnih organov sprejeli učinkovite ukrepe.

Pri tem ne smemo mimo dejstva, da bodo tudi v zdravstvenih delovnih organizacijah morali poiskati notranje rezerve, ki nedvomno so. Če bomo vsi hoteli in za to smo tudi odgovorni pred celotno družbo, da se bodo s finančnim planom za leto 1978 predvidena sredstva po računih izšla, potem bo vsekakor treba več sistemskega dela na obeh straneh. S tesnim sodelovanjem in medsebojno pomočjo bomo dosegli, da bo manj nepotrebnih pregledov, da bo bolezenski stalež na nivoju regije, da bo manj dni ležanja v bolnišnicah, ki trdijo, da je za ležalno dobo kriva osnovna zdravstvena služba itd.

Katere so glavne slabosti, ki jih moramo čimpreje odpraviti:

– pogosto izkoriščanje bolezenskega staleža za podaljšani letni dopust (sezonski delavci), pri čemer tudi zdravniške komisije niso dovolj učinkovite;

– pogosti administrativni stalež pri delavcih, ki so v invalidskem postopku;

– nedoslednost pošiljanja bolnikov na zdravniške preglede uradno priznane zdravniške komisije, katere dela mora biti timsko;

– primere, da bolniki niso bili poslani pravočasno na zdravniško komisijo (tudi šele po enem letu) kajti stalež bi bil v takih primerih lahko mnogo krajši, ker bi bili bolniki že preje invalidsko upokojeni;

– ob ustreznejši terapiji bi bil delavec že mnogo preje delazmožen brez predhodnega pošiljanja na zdravniško komisijo;

– OZD, kjer so zavarovanci – bolniki zaposleni, večkrat ne kažejo pripravljenosti za reševanje problema in delavec ostane v staležu, ker zanj ni ustreznega delovnega mesta;

– izrek zdravniške komisije se tudi ni upošteval in lečeči zdravniki niso zaključili staleža, čeprav je to odredila zdravniška komisija;

– pogosto se tudi dogaja, da se delanezmožnost podaljšuje, ker zdravnik in zdravniška komisija ne moreta podati mnenja, ker pacient ne pride do pregleda pri specialistu (dolge dobe čakanja pri ortopedu itd.);

– bolniki se večkrat ne držijo navodil izbranega zdravnika, glede terapije, načina življenja in prihajanja na odrejene kontrole;

– OZD – TOZD in druge delovne organizacije in ustanove niso preko samoupravnih organov in družbenopolitičnih dejavnikov analizirale povečanje staleža in vzroke za to, na katerih delovnih mestih in pri katerem lečečem zdravniku, oziroma ambulanti je to še posebno prisotno. Niti niso analizirali kolikšna sredstva se uporabijo za plačilo bolezenske odsotnosti, poleg vidika gospodarnosti in izpolnjevanja planskih nalog;

– samokontrola delavcev do sodelavcev, nima pravega učinka.

Vsi ti in še mnogi vzporedni problemi povzročajo povečevanje števila izgubljenih delovnih dni. Tako je v občini Jesenice v petih mesecih letos zaradi bolezni izgubljenih 113.907 dni, ki odpadejo na 10.040 oseb, ki so bile v tem času bolezensko odsotne.

V železarni Jesenice, so do objave novega predpisa o delu zdravniške komisije imeli svojo komisijo za pošiljanje na preglede in priznanje staleža, za katero je v celoti nosila stroške delovna organizacija. Kakšen je bil učinek interne komisije naj poleg strokovnega mnenja predstojnika OA Železarne, pokažejo podatki povprečnega bolezenskega staleža po mesecih:

julij 1977	6,15 %
december 1977	7,13 %
januar 1978	6,76 %
februar 1978	9,18 %
marec 1978	8,34 %
april 1978	7,98 %
maj 1978	6,87 %

Predlog ukrepov:

1. Zdravstvene delovne organizacije – ambulante. morajo dosledno spoštovati predpis, ki določa roke in načine pošiljanja na uradno priznano zdravniško komisijo, ki so jo potrdile občinske zdravstvene skupnosti v regionalni zdravstveni skupnosti Kranj.

2. V samoupravnih sporazumih o svobodni menjavi dela je potrebno obvezno vnesti in precizirati določbo o sankcijah, kadar zdravniki ne ravnajo po navodilih, pa tudi določbo o stimulaciji zdravstvene delovne organizacije, ki pripomore k zniževanju delanezmožnih. Hkrati s stimulacijo je v samoupravnem sporazumu treba določiti tudi penalizacijo za preseganje sredstev zaradi bolezenskega staleža, vključno tudi OZD kot uporabnika zdravstvenih storitev.

3. OZD – TOZD morajo strokovno poročila o bolezenski odsotnosti redno in javno obravnavati na samoupravnih delovnih skupinah, kakor tudi na sejah delavskih svetov in o prejetih ukrepih, ki morajo biti usklajeni z zdravstveno delovno organizacijo, obveščali delegate, ki prihajajo na seje skupščine in izvršilnega odbora občinske zdravstvene skupnosti. Pri taki analizi naj jim bodo tudi v pomoč razpredelnice objavljene v nadaljevanju.

4. Občinska zdravstvena skupnost mora takoj stopiti v stik z skupnostjo otroškega varstva zaradi ureditve varstva otrok zaposlenih žena, ker se zaradi neurejenega varstva povečujejo izdatki iz zdravstvenega sklada za varstvo obolelega svojca.

5. Zdravstvene delovne organizacije bodo preko svojih strokovnih teles organizirale postopke zdravnikov tako, da bodo imeli v svoji zaupani populaciji vedno več zdravih in vedno manj bolnih varovancev s težnjo, po zmanšanju kurativnih pregledov in nenehnega zvišanja in širijenja preventivnih pregledov. Preventiva je cenejša in tudi lahko mnogo uspešnejša od kurative.

6. Do konca leta 1978 bolezenski stalež v občinski zdravstveni skupnosti v poprečju ne more biti večji od 4,50 % – torej na meji leta 1976, ko smo skupaj z zdravstvenimi delavci sprejeli stabilizacijske ukrepe – na katere pa smo v naslednjih letih žal pozabili, in trošili sredstva nekontrolirano in v izgubo sklada za zdravstveno varstvo občinske zdravstvene skupnosti Jesenice.

7. Združeno delo mora glede na porast primerov nezgod pri delu, pregledati varnost svojih delavcev na delovnih mestih ob upoštevanju predpisov in navodil o nošnji in uporabi zaščitnih sredstev.

8. Delegati v slovenski zdravstveni skupnosti v Ljubljani, morajo vztrajati, da se sklene in sprejme sporazum o postopku, kadar se zavarovanca predlaga po daljšem trajanju delanezmožnosti za ocenitev po invalidski komisiji, ter o pravici nadomestila osebnega dohodka in sicer do kdaj ta pravica pripada iz sredstev sklada zdravstvenega, oziroma pokojninsko-invalidskega zavarovanja. Neodgovorno dolgo traja že ta zahtevani postopek za sprejem samoupravnega sporazuma o dolžnostih in obveznostih v zvezi z ugotavljanjem invalidnosti naših zavarovancev.

Jože Frece

PREGLED ŠTEVILA NESREČ PRI DELU PO ORGANIZACIJAH ZDRUŽENEGA DELA OD JANUARJA DO MAJA 1978

V prvih petih mesecih letošnjega leta je bilo predloženih skupno 451 nesreč pri delu. V primerjavi z istim obdobjem lanskega leta ko je bilo registriranih 350 primerov, se je število nesreč pri delu povečalo za 28,8 %.

IZOSTANKI Z DELA V ZVEZI Z BOLEZNIJO IN NESREČO PRI DELU PO OBČINAH ZA LETA OD 1971 DO 1977 (V %):

Leto	Jesenice	Kranj	Radov.	Šk. Loka	Tržič	Skupaj
1971	3,92	3,80	3,94	4,12	3,87	3,91
1972	3,65	3,80	3,50	4,15	3,94	3,80
1973	4,25	4,23	4,09	4,31	4,47	4,20
1974	4,67	4,14	4,19	4,36	4,92	4,34
1975	5,17	4,13	4,32	4,63	4,82	4,50
1976	4,44	4,20	4,00	4,39	5,10	4,32
1977	5,12	4,40	4,68	4,38	5,19	4,63

ŠTEVILO IZGUBLJENIH DNI NA AKTIVNEGA ZAVAROVANCA:

	1973	1974	1975	1976	1977
– v breme del. org.	7,97	7,93	8,27	7,94	8,45
– v breme skupnosti	5,31	5,67	5,80	5,63	6,07
Skupaj	13,28	13,60	14,07	13,57	14,51

PREGLED ODHODKOV OBČINSKE ZDRAVSTVENE SKUPNOSTI ZA OBDOBJE I – III 1978

	Realizacija I–XII 1977	Realizacija I–III 1978	Indeks RI-III 78 / RI-XII 77
ODHODKI			
1. Splošno in disp. zdrav.	14.742.020	4.479.128	30,4
2. Specialistično zdrav.	7.044.017	1.735.102	24,6
3. Zdravila in injekcije	12.332.063	3.812.927	30,9
4. Bolnišnično zdravljenje	46.279.395	14.076.175	30,4
5. Zdraviliško zdravljenje	601.011	143.022	23,8
6. Zobna nega, zobna protetika	4.729.270	1.449.139	30,6
7. Reševalni prevozi	1.542.960	390.389	25,3
8. Drugi izdatki	984.545	167.425	17,0
9. Konvencije	415.468	172.063	41,4
10. Proteze in ortoped. pripom.	720.488	176.598	24,5
11. Zdrav. varstvo v tujini	5.597	280	5,0
SKUPAJ ZDRAV. VARSTVO	89.396.834	26.602.248	29,7
12. Nadomestilo OD za nes. pri delu	1.333.564	416.025	31,2
13. Nadomestilo OD zar. bolezni, nadomestilo OD zaradi izol. nege	10.099.835	3.005.410	28,1
14. Nadomestilo OD zar. nos. in poroda	4.005.210	1.060.920	26,5
15. Pogrebnine	599.470	175.980	29,4
16. Posmrtnine	208.122	40.827	19,6
17. Potni stroški in dnevnice	584.831	120.629	20,6
SKUPAJ DENARNA NADOMESTILA	17.431.032	4.819.791	27,6
18. Sredstva za delovno skupnost	2.214.377	752.800	34,0
19. Str. samoupravnih organov	70.483	3.980	5,6
20. Plačila za storitve SDK	282.803	33.813	12,0
21. Potni stroški komisij	83.443	2.788	3,3
22. Drugi odhodki	1.290.456	46.440	3,6
SKUPAJ ODHODKI	3.941.562	839.821	21,3
IZLOČITVE			
1. Rezerva			
2. Prisp. za skup. prog. v SRS	401.201	–	
3. Prisp. za enot. progr. SRS			
4. Zdrav. investicije v regiji	5.369.000	1.766.579	32,9
5. Imobilizirana sredstva			
6. Investicije v regiji (potres na Golniku)			
7. Investicije v regiji (za porast cen v letu 1977 za 10 %)			
SKUPAJ VSI ODHODKI	116.539.629	34.028.439	29,2
RAZLIKA		–680.719	

ŠTEVILO IZPADLIH DNI ZARADI NEZMOŽNOSTI ZA DELO V OBČINI JESENICE V LETU 1978

	v breme skupnosti				v breme organizacij					skupaj			
	nesreče	pokl. bol.	bolezen	skupaj	nesreče	pokl. bol.	bolezen	skupaj	nos. in porod	nesreče	pokl. bol.	bolezen	skupaj
I	1030	–	12478	13508	976	–	7973	8949	2919	2006	–	20451	22457
II	1155	–	10724	11879	802	–	7811	8613	2645	1957	–	18535	20492
III	1168	27	14960	16155	1010	–	7975	8985	2369	2178	27	22935	25140
I–III	3353	27	38162	41542	2788	–	23759	26547	7933	6141	27	61921	68089
IV	1117	5	12823	13945	1340	–	8538	9878	2910	2457	5	21361	23923
V	887	17	11653	12557	1044	–	8394	9438	2850	1931	17	20047	21995
I–V	5357	49	62638	68044	5172	–	40691	45863	5760	4388	49	41408	113907

POVPREČNI ODSTOTEK ZA DELO NEZMOŽNIH ZAVAROVANCEV V OBČINI JESENICE LETA 1978

	v breme organizacije				v breme skupnosti					skupaj			
	nesreče	pokl. bol.	bolezen	skupaj	nesreče	pokl. bol.	bolezen	skupaj	nos. in porod	nesreče	pokl. bol.	bolezen	skupaj
I – 78	0,26	–	3,12	3,38	0,24	–	1,99	2,23	0,73	0,50	–	5,11	5,61
II – 78	0,31	–	2,90	3,21	0,22	–	2,11	2,33	0,72	0,53	–	5,01	5,54
III – 78	0,28	–	3,57	3,85	0,24	–	1,90	2,14	0,56	0,52	–	5,47	5,99
I–III	0,28	–	3,21	3,49	0,23	–	2,00	2,23	0,67	0,51	–	5,21	5,72
IV – 78	0,29	–	3,34	3,63	0,35	–	2,22	2,57	0,76	0,64	–	5,56	6,20
V – 78	0,21	–	2,79	3,00	0,25	–	2,01	2,26	0,68	0,46	–	4,80	5,26
I–V 78				3,41				2,31					5,72

ŠTEVILO PRIMEROV NEZMOŽNOSTI ZA DELO V OBČINI JESENICE V LETU 1978

	v breme organizacij				v breme skupnosti					skupaj			
	nesreče	pokl. bol.	bolezen	skupaj	nesreče	pokl. bol.	bolezen	skupaj	nos. in porod	nesreče	pokl. bol.	bolezen	skupaj
I	100	–	1565	1665	22	–	304	326	27	122	–	1869	199
II	91	–	1368	1459	19	–	302	321	30	110	–	1670	1780
III	91	1	1913	2005	27	–	407	434	34	118	1	2320	2439
I–III	282	1	4846	5129	68	–	1013	1081	91	350	1	5859	6210
IV	91	1	1522	1614	26	–	396	422	30	117	1	1918	2036
V	69	1	1357	1427	13	–	354	367	33	82	1	1711	1794
I–V	442	3	7425	8170	107	–	1763	1870	154	549	3	9488	10040

SREČANJE V KRMI

Jutro, do vznožja gora potopljeno v sivo meglo, je bilo vse prej kakor obetajoče za srečanje koroških partizanov štirih občin gorenjskega področnega odbora. In vendar se jih je v nedeljo 16. julija ob enajstih dopoldan zbralo okrog 250 na svoj zbor, ki je bil hkrati njihova letna konferenca, ob prisotnosti skupine tovarišev iz avstrijske Koroške in seveda tudi svojcev. To je bila svojevrstna in morda sploh prva letna konferenca, izvedena ob srečanju borcev iz nekdanjih partizanskih enot, ki so operirale na določenem operativnem področju. Brez propagande v tisku in RTV se je na vabilo področnega odbora koroških partizanov za Gorenjsko odzvala večina borcev, ki so partizanili v koroških partizanskih enotah ali delovali v koroških narodnoosvobodilnih političnih in oblastnih forumih.

Konferenco je s pozdravnim govorom začel predsednik občine Radovljica Polde Pernuš-Igor, znan koroški partizan, pozdravil goste in udeležence, med katerimi so bili udeleženci prvega zahodno-koroškega bataljona, kakor se je imenovala skupina, ki je pomladi 1943 odšla iz sestava gorenjskega odreda na Koroško in izvedla znano partizansko akcijo na Bistrico v Rožu, in enot, ki so odšle z Gorenjske konec leta 1943 in kasneje ter tvorile le zahodnokoroški odred, si izbojevale poleg karavanškega ozemlja tudi partizanski operativni teren onstran Drave, in pripomogle, da je partizanstvo na narodnostno mešanem koroškem ozemlju postalo neuničljivo. Tu so bili bivši partizani iz enot, ki so operirale od Podljubelja do Podkloštra v Ziljski dolini, kjer je bilo ozemlje zaradi komunikacij, ki so služile sovražniku najbolj nevarno in za partizanski boj najbolj težavno kljub podpori, ki jo je partizanom nudilo zlasti tamkajšnje slovensko prebivalstvo, ki si je od zmage partizanske vojske obetalo svojo narodno svobodo. Zato je tudi danes slovensko ljudstvo v matični domovini, zlasti pa partizani, ki so se borili v sklopu koroških partizanskih enot, za usodo slovenske narodnostne skupnosti na avstrijskem Koroškem in za uresničevanje 7. člena avstrijske državne pogodbe prav tako kakor slovensko ljudstvo na Koroškem do skrajnosti občutljivo in bo podpiralo moralno in politično boj koroških Slovencev tudi v prihodnje, dokler ne bo 7. člen avstrijske državne pogodbe uresničen do zadnje črke.

O vsem tem je govoril zlasti predsednik področnega odbora koroških partizanov za Gorenjsko Anton Beton. V delovnem poročilu je povedal, da so občine Jesenice, Radovljica, Tržič in Kranj dale domicil vsem živim enotam koroških partizanov. V teh občinah delujejo tudi občinski odbori koroških partizanov, združeni v področni odbor za Gorenjsko, ki deluje že tretjo leto in ki je v tem obdobju sodeloval leta 1976 na slavnostnem srečanju koroških partizanov pri odkritju spominske plošče v Solčavi pri hotelu Rinka ter se udeleževal občnih zborov zveze koroških partizanov v Celovcu, vsakoletne komemoracije na grobu heroja Matije Verdnika-Tomaža v Svečah ter komemoracij pri spomenikih in grobovih padlih partizanov v zamejski Koroški. Udeležil se je tudi odkritja obnovljenega spomenika na Robežu, sam pa je doslej odkril spominsko ploščo na Suhem sedlu nad Markljevo planino in istočasno priredil zbor koroških partizanov z Gorenjske na Planini pod Golico nad Jesenicami, obnovil partizansko bolnišnico v Komatevri na Jezerskem in slovesnost povezal s skupnim srečanjem koroških partizanov. Obe občinski organizaciji koroških partizanov Jesenice in Kranj, ki sta bili zadolženi za omenjeni srečanji, sta svojo nalogo skrbno in vestno opravili. Sedanje srečanje v Krmi v obliki letne konference pa je bilo poverjeno občinskemu odboru koroških partizanov Radovljica pod vodstvom tovarišev Igorja (Poldeta Pernuša) in Ivana Žemve-Majskega. Njima, zlasti tov. Majskemu, ki je uredil prostor in poskrbel pri čuvarjih naših meja za partizansko kosilo, gre zahvala, da je srečanje v obliki konference tako lepo uspelo.

Tu bi se lahko poročilo o tem srečanju končalo, ko bi ne skrivalo v sebi še neke posebnosti, kakršne morda na dosedanjih partizanskih srečanjih ni bilo opaziti in ki je tudi sedanji organizatorji niso predvidevali. Ob takih prireditvah sledi govorniku ali govornikom kulturni spored, po sporedu pa pošiljanje različnih resolucij — od pozdravnih pisem do protestov. Tu pa kulturnega sporeda ni bilo. Ni bilo množičnega pevskega zbora ne godbe na pihala ne poklicnih ali amaterskih recitatorjev. Morda so organizatorji mislili tudi na te, pa zanje ni bilo sredstev. Človek bi pričakoval, da bodo po partizanskem kosilu ljudje pritisnili k stojnici z vinom. Toda nobene gneče ni bilo tam. Ljudi je pritegnila preprosta harmonika s partizansko melodijo in kmalu se je okrog harmonikarja zgrnil obroč. Tako kakor včasih partizanska enota. Tudi meglen dan je bil podoben dnevu, ki smo jih v koroških hostah imeli najraje. Ne zaradi megle, ki tudi takrat ni bila prijetna, bila pa je dobra, saj je prikrivala dim partizanskih ognjev, na katere ni bilo treba toliko paziti kakor ob jasnih sončnih dneh. In tudi bolj varne smo se v zameglenih gozdovih počutili, tako da je komaj poltiha pesem postala za spoznanje glasnejša. In tudi tokrat nas je zajelo podobno občutje. Stali smo v krogu in peli. Nihče ni sedel. Trava je bila rosna, klopi pa ni bilo, saj smo si obetali pred dnevi lep sončen dan, čeprav jih v letošnjem poletju skoro da ni. Toda to nas ni motilo. Partizanska pesem nas je grela. Pesem, ki jo je pel nenaučen zbor, a z občutjem, ki je bilo tako zelo podobno tistemu davnemu in marsikdaj že do kraja otopelemu in zakrnelemu občutju iz koroških host. Iz host nad Rutami, iz host nad Kopajno. In kakor takrat je partizanskega pesnika, partizanskega pesnika iz bojne enote in ne pesnika pri agitpropu, neka notranja nuja zrinila iz kroga k harmonikarju in mu odpečatila iz spomina verze, ki jih še pred nekaj minutami ne bi znal več povedati na pamet kakor v tistih daljnjih mladih letih, ko je v prav taki rosni megli in ob prav taki melodiji partizanskih pesmi zarecitiral svojo, ki pa ni bila samo njegova, marveč tudi njihova:

Oj gozdovi, oj gozdovi,
naša domovina.
Tam med smrekami ob ognju
ena smo družina.

Šotorske plahte so razpete;
to so naše hiše.
Kadar dež nam jih premoči,
veter jih obriše.

Naše postelje so veje.
Ko na njih zaspimo,
v sanjah se svoboda smeje,
v sončnih dnevih zaživimo.

Da, kakor v hostah nad Rutami, v hostah nad Ovčno ali Kopajno, v hostah visoko pod Kepo, ki ji na Korškem pravijo Jepa, ta spomenik Ziljske čete, ki jo je tu že konec septembra zapadel sneg, 17. novembra 1944 pa jo je razbil sovražni obroč. In vendar je v preživelih še pelo:

Težko pogrezajo se v sneg koraki,
utrujenost nam lije na oči:
O dalje, dalje! Sleherni molči:
Mi moramo naprej ob uri vsaki.

Koščena spremljevalka gre med nami,
nenehoma nas spremlja po poteh:
Ozri samo po naših se grobeh,
a dalje gremo s svetlimi željami.

Mi gremo dalje, mi se ne bojimo
ne zime mraza in ne bele smrti,
tja v véliko Pomlad smo vsi zazrti.

Tja k njej nas žene žgoče hrepenenje
in preko smrti v svetli čas hitimo,
tja k našim ciljem, kjer žari življenje.

Dovolj! Nič več o peščici preživelih! Še vsi so tu! Tale krog okrog harmonikarja, v njem mnogi prezgodaj osiveli. In vendar se človeku zdi, da je le ivje v njihovih laseh, ivje na njihovih obrveh. Da, kakor takrat, ko nam je bilo sedemnajst ali osemnajst let, ali pa celo samo štirinajst, kakršen je bil, denimo, kurir ziljske čete — drobni Pepček, najmlajši te čete, a eden najbolj pogumnih in eden od peščice, ki so od te čete preživeli vojno. Po vojni me je dvakrat obiskal. Zadnjič pred petimi leti. Takrat je pravil, da živi v Kočevju in da je rudar. Sina je peljal tja nad ‚premz' pod Kepo in nato na mejo do Sedla, da bi vedel, kje se je oče boril. Nobeden med nami še ni tja peljal svojih otrok. In morda bi jih tudi mi morali. On pa je peljal sina. Pa je imel težave s priznanjem dvojnih let, ker je bil ‚mladoleten'. In imel je težave pri posojilu ZB pri kočevskem odboru, kar sem kasneje bral v TV-15, kjer je sam nad tem potožil. Menda je bilo samo nekaj mesecev kasneje, ko sem prav tam med osmrtnicami zagledal njegovo fotografijo in tako zvedel, da našega mladega kurirja ni več in da tudi kočevskega rudarja, po rodu primorskega Slovenca, ki je tisto davno poletje prav preko te doline, kjer smo danes, 16. julija 1978, na svojem zboru koroški partizani, na Koroško v Ziljsko četo, ki naj bi prerasla v bataljon, a je v drugi polovici novembra 1944 zaradi bojev in zime našla svoj konec pod belim nagrobnikom Kepe. Le pet nas je ostalo še tam, Pepček je odšel s skupino preživelih pod vodstvom komisarja Vojana Rusa v koroški odred in postal kurir komandanta I. bataljona Antona Betona.

O tem sem razmišljal v krogu, ki je pel tako kakor nekoč in sam ustvaril kulturni spored današnjega srečanja. In razmišljal sem tudi potem, ko se je krog že razmaknil in ko je harmonikar urezal za ples. Mislil sem na Pepčka in najino zadnje srečanje, ko sem mu prebiral pesmi iz Balade o mrtvi četi, iz zbirke, ki sem jo pripravljal na pobudo dr. Vojana Rusa, in za katero je nameraval napisati uvodne besede Matej Bor, ker je sodil, da so med temi pesmimi tudi take, ki sodijo ‚med najlepše, kar smo jih Slovenci med vojno in po vojni napisali'. Pa ni izšla. Nisem se pritoževal in se tudi sedaj ne mislim. Borova sodba mi je bila ljuba, nič manj pa Pepčkova, ko sem mu jih bral, čeprav jih ni ocenjeval, marveč samo šepetal: »Resnica, čista resnica!« Morda mi je bila ta celo ljubša. Toda zaklenimo te misli! Tudi drugi so jih zaklenili, saj brez novih ran marsikdo ni preživljal povojnih let, pa je vseeno ostal svobodi iz mladih let do kraja zvest. Tudi megla nad Krmo se je redčila. Pozno popoldan so zadnje tančice odpadle s skalnih vrhov.

Gore stoje. Kot večni okameneli kriki pričajo svojo resnico v nebo.

»Kakšen čudovit svet,« smo se čudili.

Strmeli smo, kakor da bi jih še nikoli ne videli. Tako se večna lepota vedno znova odkriva kakor nova.

»Kakšen čudovit dan!«

Zares dan, ko smo se čutili zopet kot ena sama partizanska družina.

»Še okrog sto dvajset nas je!«

»Ne, to ni malo!«

Nihče ni vpraševal, koliko nas je bilo nekoč. Koliko nas je bilo lani, koliko nas ali jih bo prihodnje leto ali prihodnja leta.

Miha Klinar

ŠIRJENJE PUŠČAV NA NAŠEM PLANETU

Prizadevanja na področju varstva človekovega okolja in njegovega izboljševanja so iz leta v leto vse bolj opazna na vseh celinah. Tudi pri nas je bilo lansko leto proglašeno kot leto varstvo okolja. V organizaciji združenih narodov se vrstijo konference, na katerih obravnavajo problematiko človekovega okolja in najbolj pereče probleme, ki tarejo večino človeštva. Na eni od zadnjih konferenc je bila podana problematika o širjenju puščav v svetu.

Strokovnjaki se običajno strinjajo, da je edini krivec za sedanje stanje človekovega okolja, ki ponekod ogroža njegov obstoj, samo človek. To posebno izstopa pri čedalje bolj intenzivnem krčenju gozdov in uničevanju rastlinske odeje našega »nekdaj« zelenega planeta. Zdaj skoraj ne moremo več reči, da je naš planet zemlja resnično zelen. Zdaj je že več kot tretjina kopnega dela zemlje prekrita s puščavami ali pa je ogrožena od njih. Natančnejši podatki so naslednji:

Okrog 57,5 milijonov kvadratnih kilometrov ali 43% skupne zemeljske površine je prekritih s puščavami. Na peščinah ali ogroženih zemljiščih živi danes okrog 600 milijonov ljudi. To pomeni, da v teh območjih živi vsak osmi prebivalec mesta. Večina puščav in drugega neplodnega zemljišča je nastala zaradi vpliva človekove dejavnosti in njegovega nerazumnega ravnanja z okoljem, v katerem je živel in živi. Po podatkih UNEP, organizacije združenih narodov za človekovo okolje, ima polovica držav na svetu na svojem ozemlju puščave ali zametke puščav.

Nastanek puščav je tesno povezan z gospodarjenjem z gozdovi, vodo in na splošno z zeleno odejo na zemlji. Vzroki za nastanek puščav torej niso samo klima ali meteorološke razmere. Dokazano je, da so bile nekatere sedanje puščave nekoč zelena področja in poraščena z gozdovi ali drugačno vegetacijo. Na starih mozaikih ali v ohranjenih spisih so nekatera sedanja puščavska področja prikazana kot zelena in porasla z gozdom (Libanon, stara Kartagina, Sudan itd.). Znan nam je tudi primer našega dalmatinskega Krasa, ko so s krčenjem gozdov spremenili njegovo podobo. Tudi najnovejši primeri recimo Sudan, govorijo, da so še v petdesetih letih tega stoletja imeli goste nasade akacij v bližini Kartuma, zdaj pa se je vegetacija umaknila daleč v notranjost dežele. To področje je bilo spremenjeno za intenzivno poljedelstvo, toda samo vprašanje časa je, koliko bo tudi to stalo. Vodna in vetrovna erozija počasi odnašata zemljo in že zdaj napovedujejo, da se lahko zgodi, da se bo to področje spremenilo v puščavo. Znano je, da se zgornji rodovitni sloj zemlje izredno počasi obnavlja, potrebnih je 1000 do 1500 let, da se obnovi 10 do 15 cm vrhne plasti tal.

Puščave so povezane tudi s pomanjkanjem vode. Tako na šest milijonov hektarov zemeljske površine v enem letu ne pade niti kaplja dežja, 21,5 milijonov kv. km dobi na leto samo 100 milimetrov dežja, na približno tako površino pa pade samo 300 milimetrov dežja, kar je spodnja meja za vzgojo kulture. Vse to povzroča velike težave prebivalstvom na ogroženih območjih in dostikrat povzroči katastrofalne posledice. Razviti svet porabi tudi do 700 litrov vode na osebo na dan, na ogroženih območjih pa znaša ta količina samo tri litre na osebo na dan. To zadošča samo za ohranjanje golega življenja. Strokovnjaki iz Združenih narodov so zbrali podatke, da danes okrog 1,5 milijarde ljudi nima dovolj vode za osnovne življenjske potrebe. Zato lahko zelo resno jemljemo mnenje strokovnjakov, da je nerazumno in napačno ravnanje z zalogami vode.

Strokovnjaki so ugotovili, da je človek s svojimi posegi v zadnjih petdesetih letih ustvaril deset milijonov kv. km golih površin, ki bodo v bližnji prihodnosti postale prave puščave, če se ne bo še pravočasno ukrepalo in izboljšalo stanje na njih.

K širjenju puščav precej prispeva tudi veter, ki raznaša puščavski pesek ali pa premika velikanske sipine. Tako veter v zahodni egiptovski puščavi ustvarja peščene sipine, visoke tudi do deset metrov, ki lahko vsak hip napadejo plodne površine v delti Nila. Sipine se gibljejo letno s hitrostjo 30 m. V Čilu se širi puščava Atacama proti jugu s hitrostjo 2,5 do 3 km na leto.

Poleg krčenja gozdov in uničevanja vegetacijske odeje tudi urbanizacija jemlje velikanske komplekse rodovitne zemlje. Ravno urbanizacija se širi v rodovitnih dolinah tako, da strokovnjaki predvidevajo, da bo od 1975. leta pa do leta 2000 proces urbanizacije zasedel in uničil okrog 300 milijonov hektarov rodovitnih zemljišč.

Je tudi nekaj spodbudnih primerov pri preprečevanju širjenja puščav, kakor tudi nekaj primerov, ko so puščavska tla spremenili v rodovitna. V Libiji so del puščave spremenili v rodovitna tla. Še posebej pomembno je to, da so pri tem projektu sodelovali strokovnjaki iz Jugoslavije.

V Nigeriji zdaj proučujejo uporabnost zasajevanja drevesa gao v suhih puščavskih tleh. To drevo ima zelo trde korenine, ki prodrejo globoko v tla, prav do vode. V Alžiriji pa poteka akcija za zasaditev 20 milijonov dreves, da bi preprečili širjenje puščave na obdelovalnih in plodnih površinah. Podobne akcije imajo tudi v drugih državah na vseh celinah.

Pri nas je bilo v zadnjem času dosti narejeno za varovanje plodnih zemljišč. Po oceni strokovnjakov imamo pri nas zemljišča ogrožena z erozijo, na okrog 186.000 kv. m ali 72,8% vseh površin v dolinah in hribovitih območjih. V naši državi imamo okog 25.000 hudournikov, ki odnašajo plodno zemljo in na določenih mestih odlagajo velike količine grušča in gramoza. Imamo še vedno velike površine poplavnih območij, ki so bolj ali manj zamočvirjena. Pri nas imamo tudi eno največjih peščenih »puščav« v Evropi — Delibatsko puščavo. Že 1918. leta smo jo začeli spreminjati z zasajevanjem dreves in sejanjem trave. Danes je večji del pogozdena ali drugače porasla z vegetacijo. V naslednjih letih pa bodo zasadili drevje na 2000 hektarih. To bo dolgoročna akcija, ki bo prispevala k temu, da se bo naša »puščava« spremenila v zeleno rekreacijsko in turistično oazo.

RK

MANJŠINE NISO DROBIŽ, S KATERIM BI DRŽAVE PORAVNAVALE SVOJE RAČUNE

Tako v parlamentu kot v zveznem zboru je pred kratkim tekla razprava o zakonskih osnovah za gradnjo cestnega predora pod Karavankami. V obeh forumih avstrijske zakonodaje se je pri tem vprašanju oglasila tudi Koroška kot neposredno prizadeta zvezna dežela: v parlamentu je govoril SPÖ-poslanec dr. Kerstnig in v zveznem zboru ÖVP-jevski zvezni svetnik Koppensteiner. Oba sta gradnjo karavanškega predora ocenila kot potreben in pozitiven prispevek k razvoju sodelovanja med državami in razumevanja med narodi.

Pač pa se je pri tem ÖVP-jevskemu govorniku dogodil »spodrsljaj«, ki spet enkrat kaže, kakšna miselnost še vedno vlada pri določenih krogih na Koroškem. V isti sapi, ko je gradnjo predora spravljal v sklad z načeli helsinške sklepne listine, je namreč zvezni svetnik Koppensteiner menil, da stališče Koroške ni brez emocij, »ker bi od Jugoslavije pričakovali več uslužnosti v manjšinskem vprašanju«.

Ali se krogi, v katerih prevladuje takšna miselnost, ne zavedajo, kako nezaslišana in naravnost nesramna je logika, ki izhaja iz takšnih zamisli? Po njihovem mnenju naj bi bila torej manjšina tisti drobiž, s katerim bi morala Jugoslavija poplačati Avstriji njeno sodelovanje pri izgradnji mednarodne prometne zveze. V času, ko se manjšine po vsem svetu vedno bolj uveljavljajo in tudi priznavajo kot dejavniki povezovanja med državami in narodi, se v Avstriji, in zlasti na Koroškem, še vedno najdejo ljudje, ki v manjšinah očitno vidijo le »blago«, s katerim bi hoteli barantati in poravnavati svoje račune.

Toda te svoje kramarske račune delajo brez krčmarja. Koroški Slovenci smo že ponovno dovolj jasno povedali, da nočemo biti objekt, s katerim bi drugi barantali, marveč hočemo kot enakopraven subjekt soodločati pri reševanju naših življenjskih vprašanj. Pa tudi Jugoslavija je vedno, in še posebej v najnovejšem času, povsem nedvoumno izjavila, da je pripravljena vsestransko razvijati in utrjevati sodelovanje z Avstrijo, vendar ne za ceno manjšin in njihove usode, kajti — kakor je bilo poudarjeno tudi na nedavnem kongresu ZKJ v Beogradu — »odnos do manjšin v sosednih državah je merilo za odnose teh držav do Jugoslavije«.

Na tem načelnem in doslednem stališču Jugoslavije gotovo tudi sedanji obisk avstrijskega notranjega ministra Lanca v Beogradu ni nič spremenil, pa naj domneve v avstrijskem tisku še tako silijo v smer, da bi si Jugoslavija za ceno manjšinskega vprašanja pribarantala naklonjenost Avstrije na drugih področjih medsebojnih odnosov. Takšne »pobožne želje«, ki jih je v tukajšnjem tisku vedno zaslediti, enkrat v bolj in drugič v malo manj očitni obliki, namreč samo odkrivajo pravo bistvo tiste miselnosti, ki v veliki meri vodi in usmerja tukajšnje oblikovalce javnega mnenja. Ta miselnost pa je osnovana na dvojni morali — ne samo v odnosu do manjšinskega vprašanja.

Saj je vendar kričeč primer dvojne morale med drugim tudi sedanje pretakanje krokodilskih solz v pretežnem delu avstrijskih javnih občil zaradi sodnijskega preganjanja sovjetskih disidentov. Ne da bi kakorkoli odobravali, ali celo zagovarjali takšno ravnanje sovjetskih oblasti, pa moramo le ugotoviti, da imajo v Avstriji najmanj vzroka in pravice zgražati se nad takim ravnanjem, ko pa vendar tudi v naši državi brutalno zatirajo človekove pravice. Ravno tisti, ki zdaj najbolj kričijo o nasilju drugod, so še pred nedavnim s svojim pisanjem bistveno prispevali h kriminalizaciji narodnostnega boja koroških Slovencev. Tisti, ki zdaj vedo poročati o »nedolžnih žrtvah boljševističnega terorja«, navadno najdejo za koroške Slovence in njihov boj za enakopravnost le označbe, kot da bi šlo za same kriminalce in notorične kršilce zakonov.

Človekove pravice niso — kakor skušajo delati vtis v Avstriji in sploh v zahodnih državah — ogrožene le v socialističnih deželah. Tudi tako imenovani »demokratični zahod« dan za dnem skrbi za nove primere diskriminacije, zapostavljanja in zatiranja. Napad na človekove pravice ni samo tedaj, če v Sovjetski zvezi postavijo pred sodišče ljudi, ki baje niso zagrešili nič drugega, kot da so brali spise Solženicina. Napad na človekove pravice je tudi odnos ameriških oblasti do črncev ter je politika rasizma in apartheida v Južni Afriki. Napad na človekove pravice pa je ne nazadnje tudi tedaj, če v Avstriji policijsko in sodnijsko preganjajo Slovence, ki se borijo za svoje pravice. Najhujši napad na človekove pravice pa zagrešijo tisti, ki delajo razlike med temi primeri — kajti pravica je nedeljiva!

(SPÖ — Socialistična partija Avstrije; ÖVP — avstrijska ljudska stranka.)

(Slovenski vestnik — Celovec, 14. julija 1978)

VSEM NEKDANJIM ZAPORNIKOM V KOSOVI GRAŠČINI NA JESENICAH

Odbor za ureditev muzeja delavskega gibanja Gorenjske na Jesenicah je pričel dokončno urejati prostore za stalno razstavo delavskega gibanja Gorenjske v Kosovi graščini.

Tu so bili v letih 1941 – 1945 v pritličnih prostorih gestapovski zapori.

Želimo obnoviti vso dokumentacijo tega časa. Predvidevamo, da so na stenah ostali razni napisi, podpisi in podobno tistih, ki so bili v teh prostorih zaprti. Zavod za spomeniško varstvo v Kranju je pripravljen izvesti ustrezna restavratorska dela. Da bi te napise odkrili in očuvali kot dokument tega časa, vabimo vse BIVŠE ZAPORNIKE ali SORODNIKE tistih, ki so bili v teh letih zaprti v Kosovi graščini, da se zberejo dne 24. ali 25. julija od 9. do 12. ure v pritličnih prostorih Kosove graščine. Ob tej priložnosti boste lahko v prisotnosti muzealcev opisali svoje spomine na ta čas, ki ste ga preživeli v teh prostorih. Le-ti bodo neprecenljiv dokument in tudi osnovno izhodišče pri restavratorskih in ostalih obnovitvenih delih.

Tiste, ki se ne boste mogli udeležiti srečanja, prosimo, da pošljete svoje naslove in podatke o tem, kdaj ste bili zaprti v Kosovi graščini, na spodnji naslov. Le tako bomo lahko zbrali imena vseh tistih, ki so šli v času okupacije skozi te gestapovske zapore.

Naslov: Tehnični muzej – Železarna Jesenice, 64270 Jesenice, C. železarjev 8.

KRAJEVNI PRAZNIK KS PLAVŽ

Odbor združenj borcev NOV krajevne organizacije Plavž – Jesenice obvešča svoje člane, kakor tudi člane v ostalih borčevskih organizacijah, občane Jesenic in okolice, da bo vsakoletna proslava krajevnega praznika združena s praznovanjem občinskega praznika v nedeljo, 23. julija, ob 10. uri. Po sprejemu borcev in mladincev, ki se bodo udeležili orientacijskega pohoda okrog 12. do 13. ure, se bo začelo že tradicionalno tovariško srečanje na Žvagnovem vrtu. Poleg raznih tekmovanj bo pripravljen tudi srečelov, igral pa bo zabavno glasbeni ansambel Karavele.

V slučaju slabega vremena bo prireditev v nedeljo, 30. julija, z istim programom. Odbor

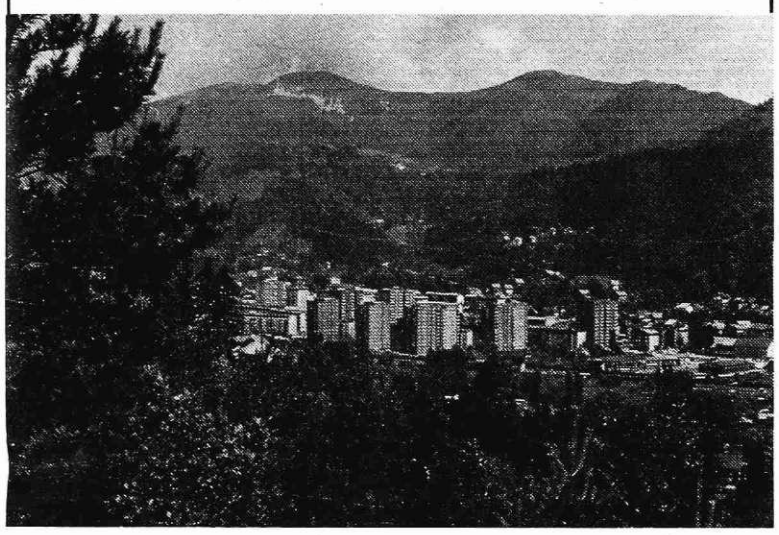

TOZD OSNOVNA ŠOLA KOROŠKA BELA – KOMISIJA ZA DELOVNA RAZMERJA IN SAMOUPRAVNO DELITEV OD

razpisuje

prosta dela in naloge s polnim delovnim časom za nedoločen čas
– varuhinja – 2 osebi
Pogoj: šola za varuhinje.

– snažilka – 1 oseba
Pogoj: dokončana osnovna šola

– hišnika s polovično delovno obveznostjo
Pogoj: KV delavec lesne ali kovinske stroke

Nastop dela predvidoma 1. septembra 1978, oziroma ob otvoritvi novega vrtca na Koroški Beli.

– socialni delavec – 1 oseba
Pogoj: šola za socialne delavce

– učitelj podaljšanega bivanja na predmetni stopnji (od 5. do 8. razreda) – 1 oseba
Pogoj: PU ali P

Nastop dela 1. septembra.

Prijave z dokazili o izobrazbi in kratkem življenjepisom pošljite do 4. avgusta 1978 na naslov VIZ Jesenice TOZD Osnovna šola Koroška Bela – komisija za delovna razmerja in samoupravno delitev OD.

POZDRAVA IN ČESTITKI IZ JLA

S služenja vojaškega roka v Leskovcu, pošiljam vsem delavcem delovne organizacije Železarna tovariške pozdrave. Obenem čestitam vsem ob dnevu vstaje – 22. juliju z najlepšimi željami za nadaljnje uspešno delo.

Železar, ki ga od 26. junija prejemam redno, mi pomeni velik vir informacij. Zahvaljujem se uredništvu Železarja, še posebno pa Sonji Muhar, ki je posredovala moj naslov, da glasilo redno prejemam.

Še posebno tovariško pozdravljam vse sodelavke in sodelavce v TOZD Jeklovlek.

Hvaležen vojak Niko Kešina
VP 7046-2 Leskovac

– – –

Iz Zemuna, kjer sem na odsluženju vojaškega roka, vsem sodelavkam in sodelavcem pošiljam lepe pozdrave. Obenem čestitam ob dnevu vstaje slovenskega ljudstva – 22. juliju.

Jaz se imam pri vojakih dobro in tudi vam vsem želim vse najboljše v življenju. Zelo sem vam hvaležen, ker vsak ponedeljek redno prejemam glasilo Železar, v katerem preberem veliko informacij.

Pozdravljam vse delavce Železarne in jim želim veliko uspehov pri delu, še posebno pa pozdravljam sodelavce v adjustaži hladne valjarne Bela.

Vojak Hajzija Ramić
VP 9026 – Zemun

DEŽURNE TRGOVINE

V soboto, 29. julija, bo na Jesenicah od 15. do 19. ure odprta
SAMOPOSTREŽNA TRGOVINA ROŽCA NA PLAVŽU

ZAHVALA

Ob smrti drage mame, sestre in stare mame

ANTONIJE FERČEJ

se iskreno zahvaljujemo vsem znancem, prijateljem in sosedom za izraženo sožalje in podarjeno cvetje. Posebno se zahvaljujemo družini Potočnikovi, Čehovi, Nemaničevi, Blatnikovi in Muretovi za vso skrb in pomoč v najtežjih urah.

Zahvaljujemo se tudi delavcem kinopodjetja Jesenice, nadalje strežnemu osebju internega oddelka bolnice ter zdravnikom za vso pomoč in lajšanje bolečin pokojnici.

Hvala vsem sosedom, voznikom osebnih avtomobilov, ki so nam priskočili na pomoč v času, ko nam je bila ta najbolj potrebna.

Še enkrat vsem iskrena hvala!

Žalujoči sin Tone z družino

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage mame in stare mame

MARJANCE ZUPAN

se iskreno zahvaljujemo zdravniškemu, medicinskemu in strežnemu osebju internega oddelka jeseniške bolnice za trud, da bi pokojnico ohranili pri življenju.

Posebno zahvalo izrekamo krajevni skupnosti Sava ter družbenopolitičnim organizacijam in samoupravni interesni skupnosti za izobraževanje občine Jesenice, predvsem organizaciji ZB NOV, ki so počastili pokojnico in veliko pripomogli k izvedbi poslednjega slovesa.

Zahvaljujemo se tudi vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za izrečena sožalja in tolažbo v teh težkih trenutkih. Hvala pihalnemu orkestru Jeseniških železarjev, pevskemu zboru upokojencev in vsem, ki so pokojnico pospremili na njeni zadnji poti.

ŽALUJOČA: Bernarda Federl z družino

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža, očeta, deda in pradeda

ALBERTA SUŠNIKA
upokojenega delavca žičarne – Železarne Jesenice,

ki nas je nenadoma zapustil v soboto, 8. julija, v 73. letu življenja, se toplo zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za darovane vence, cvetje, denarno pomoč in izrečena sožalja ter spremstvo na njegovi zadnji poti.

Iskrena hvala sosedoma Mlakarju in Močnikovi za pomoč v prvih težkih trenutkih slovesa, osnovni organizaciji sindikata TOZD Žičarna in Kovina za denarno pomoč ter godbenikom pihalnega orkestra Jeseniških železarjev, ki so mu tako ganljivo izgrali na njegovi poslednji poti na dobravskem pokopališču.

ŽALUJOČI: žena Marija in hčerke Silva, Mima ter Slavka z družinami

ZAHVALA

Vsem sodelavcem obrata lužilnice v hladni valjarni-žičarni Jesenice prisrčna hvala za zbrano denarno pomoč, ki sem jo prejel ob smrti sina.

Marijan Žmitek

ZAHVALA

Ob moji upokojitvi se iz vsega srca zahvaljujem za poslovilni govor predsedniku osnovne organizacije sindikata TOZD Hladna valjarna Jesenice Janezu Ovnu, zastopniku vodstva TOZD Hladna valjarna Jesenice Francu Podlipniku in delovodju adjustaže hladne valjarne Borisu Jekliču. Posebno toplo se zahvaljujem svojim najbližjim sodelavcem za tako bogata darila in izredno tovariško slovo. Ravno tako se iskreno zahvaljujem za spominska darila odboru osnovne organizacije sindikata TOZD Hladna valjarna Jesenice, prodajnemu oddelku Železarne, Universalu Jesenice in Viatorju – TOZD Tovorni promet.

Vsem skupaj želim mnogo osebne sreče in uspeha pri delu.

Boris Bem

Kaj bomo gledali v kinu

Kino RADIO

22. in 23. julija italij. barvni film JETNICA SAMOSTANSKIH ZIDOV, ob 17. in 19. uri.

24. in 25. julija amer. CS barvni film ZAKON SOVRAŠTVA, režija Andrew V. Mc Laglen, v gl. vlogi Charlton Heston, ob 17. in 19. uri.

26. julija amer. barvni kavbojski film VAGABUNDI ZAPADA, režija Bleik Edwards, v gl. vlogi Wiliam Holden, ob 17. in 19. uri.

27. julija ni predstav.

28. julija domači vojni barvni film RAZSODBA, režija Trajče Popov, v gl. vlogi Žarko Radić, ob 17. in 19. uri.

29. in 30. julija amer. barvni fantastični film LOGANOV POBEG, režija Michael Anderson, v gl. vlogi Michael York, ob 17. in 19. uri.

Kino PLAVŽ

22. in 23. julija amer. CS barvni kavbojski film ZAKON SOVRAŠTVA, ob 18. in 20. uri.

24. in 25. julija amer. barvni vojni film OPERACIJA OB ZORI, ob 18. in 20. uri.

26. julija ni predstav.

27. julija amer. barvni VV film – drama ROCKY, ob 18. in 20. uri.

28. julija amer. barvni kavbojski film VAGABUNDI ZAPADA, ob 18. in 20. uri.

29. in 30. julija amer. barvni kriminalni film NOVEMBRSKI NAČRT, ob 18. in 20. uri.

Kino KRANJSKA GORA

22. julija italij. barvni pustolovski film SANDOKAN II. del, ob 20. uri.

26. julija amer. CS barvni kavbojski film ZAKON SOVRAŠTVA, ob 20. uri.

29. julija amer. barvni vojni film OPERACIJA OB ZORI, ob 20. uri.

Kino DOVJE-MOJSTRANA

22. julija italij. barvni film – erotična komedija PROFESORICA IMA LEPE NOGE, ob 19.30.

23. julija italij. barvni pustolovski film SANDOKAN II. del, ob 19.30.

29. julija amer. CS barvni kavbojski film ZAKON SOVRAŠTVA, ob 19.30.

DELAVSKI SVET DO »INDUSTRIJA – OBRT«, Jesenice, Sp. Plavž 6/d objavlja

NATEČAJ

NA IZBIRO NOVEGA IMENA IN ZAŠČITNEGA ZNAKA DELOVNE ORGANIZACIJE »INDUSTRIJA – OBRT«, ki ima v svoji sestavi DE IPI, DE Cokla in DE Tapoplastik.

Osnovna dejavnost delovne organizacije je predelava plastike in izdelava zaščitnih sredstev.

Ime naj po možnosti označuje dejavnost, biti mora slovensko in lahko izgovorljivo.

Zaščitni znak naj bo primeren za dopise, reklame, panoje in podobno.

Rok za prijave je 15 dni od dneva objave.

Za izbrano ime in znak bo podeljena nagrada v višini 3.000 din.

DO »INDUSTRIJA OBRT« – V USTANOVITVI objavlja v obratu IPI na Jesenicah, Spodnji Plavž 6/d

prosta dela in naloge:

pomočnik skladiščnika

Pogoji:
– PK delavec kovinske stroke,
– eno leto delovnih izkušenj,
– zaželen je izpit za voznika viličarja,
– odslužen vojaški rok.

Delo se združuje s polnim delovnim časom za nedoločen čas.

Kandidati naj ponudbo s kratkim opisom dosedanjih zaposlitev pošljejo na naslov: Trgovsko proizvodna organizacija »GOLICA« JESENICE – kadrovska služba – Jesenice, Titova 1, najkasneje do vključno 4. avgusta 1978.

ZAHVALA

Sodelavcem iz TOZD Valjarna debele pločevine se iskreno zahvaljujem za zbrano denarno pomoč ob smrti očeta.

Jakob Smolej

ZAHVALA

Osnovni organizaciji sindikata OTK in vsem sodelavcem se iskreno zahvaljujem za izkazano pozornost in darila, ki sem jih prejel ob upokojitvi.

Kazimir Horvat

ŠESTO SREČANJE ŽELEZARJEV BORCEV NOB BO 26. AVGUSTA

Na seji koordinacijskega odbora ZZB NOV Slovenske železarne so sprejeli sklep o organizaciji šestega srečanja železarjev – borcev NOB, ki bo v soboto, 26. avgusta, v Šentanelu pri Ravnah na Koroškem.

Organizator šestega srečanja železarjev – borcev NOB je aktiv ZZB NOV železarna Ravne.

Šestega srečanja železarjev – borcev NOB se lahko udeležijo aktivni delavci, borci NOB, zaporniki, izseljenci, interniranci, ki jim je to priznano.

Skladno s sklepom druge seje odbora aktiva ZZB NOV Železarne bodo na šesto srečanje železarjev borcev NOB v Šentanelu vabljeni poleg predstavnikov družbenopolitičnih organizacij železarne ter občin Jesenice in Radovljica udi že upokojeni delavci, ki so sedaj predstavniki društev upokojencev ter krajevnih organizacij ZZB NOV. Poleg teh bodo vabljeni tudi španski borci ter nosilci spomenice 1941.

Srečanja borcev – železarjev so že tradicionalna, prirejamo pa jih z namenom, da ohranjamo tradicije NOB in jih prenašamo na mlade.

Naprošamo vse aktivne delavce – borce NOB, da izpolnijo prijavnico in jo pošljejo v pisarno splošnega sektorja najkasneje do 1. avgusta. Poznejših prijav ne bomo sprejemali. Vsak prijavljenec lahko za udeležbo na šestem srečanju železarjev – borcev NOB v Šentanelu prijavi tudi po enega ožjega svojca.

PRIJAVNICA ZA UDELEŽENCE ŠESTEGA SREČANJA BORCEV NOB V ŠENTANELU

Ime in priimek .....

leto rojstva .....

stanovanje .....

TOZD – DS .....

Ime in priimek svojca .....

leto rojstva .....

naslov stanovanja .....

Koordinacijski odbor ZZB NOV SŽ
aktiv ZZB NOV
železarne Jesenice

Nedavno gostovanje državnega nogometnega prvaka Partizana na Jesenicah je pomenilo za ljubitelje tega športa pravi praznik. Toliko gledalcev se ob nogometnem igrišču Podmežaklja zbere malokrat. Pred začetkom prijateljske tekme so si predstavniki obeh moštev izmenjali klubske zastavice, ob tej priložnosti pa je nastal tudi spominski posnetek igralcev Jesenic in Partizana. (tekst in foto J. Rabič)

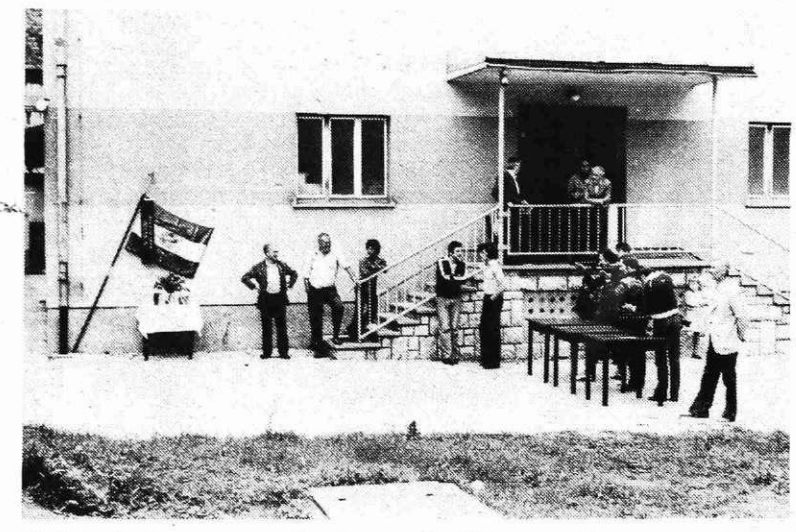

V okviru krajevnega praznika, ki ga na Hrušici praznujejo v mesecu juliju, so tudi letos pripravili več športnih tekmovanj. Krajevni odbor ZB NOV je izvedel strelsko tekmovanje za pokal talcev, TVD Partizan Hrušica pa je organizirala balinarski turnir za memorial Antona Gaserja in turnir v malem nogometu. Na sliki: Strelsko tekmovanje za pokal talcev (tekst in foto J. Rabič)

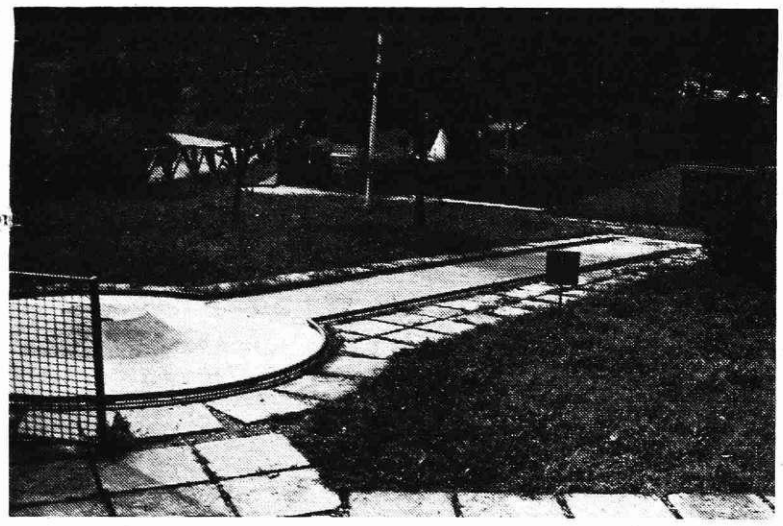

Mini golf lahko obiščete vsak dan od 15. ure do 22.30, ob nedeljah in praznikih od 14. do 21. ure.

SVETOVNI POKAL V CATSHU

V organizaciji karate kluba HONDA iz Zagreba bo v soboto, 22. julija, ob 20.30 v športno kulturni dvorani v Podmežaklji na Jesenicah nastop osemnajsterice najboljših iz sedemnajstih držav v okviru tekmovanja za svetovni pokal v Catsch-u za leto 1978.

Vstopnina 50,00 din.

Predprodaja vstopnic je v poslovalnici Kompasa na Jesenicah, Titova 18 ter na dan prireditve dve uri pred pričetkom tekmovanja pri blagajni v športnem parku.

Nogomet

NK JESENICE : NK BORAC — BANJA LUKA (0:0) 0:7

V četrtek, 13. julija, so imeli jeseniški ljubitelji nogometa priložnost, da so si ogledali nadvse zanimivo srečanje med domačim moštvom NK Jesenice in članom prve zvezne lige, Borcem iz Banja Luke. Na igrišču v Podmežaklji se je zbralo blizu 2000 gledalcev, ki so z zanimanjem spremljali tekmo.

V prvem polčasu so bili Jeseničani povsem enakovreden nasprotnik Borcu. Pri tem pa je treba povedati, da je v glavnem igrala druga postava Borca. Zato se je prvi polčas zaključil brez gola.

V drugem polčasu je trener Borca, Božič, poslal v igro standardne igralce: Lazića, Bukovića, Kovačevića, Kresu, Ibrahimbegovića, ki so povsem spremenili situacijo na igrišču. Povsem so nadigrali domače moštvo in dosegli nekaj zelo lepih golov, ter zasluženo slavili visoko zmago s 7:0.

Na koncu je treba omeniti, da veliko število gledalcev dokazuje, da je na Jesenicah dosti zanimanja za nogomet.

Gole so dosegli: Sejdić, Popovski, Ibrahimbegović (tri), Kovačević in Kuljanin.

Jeseničani so nastopili v postavi: Vukalić (Mijatović), Radič, Mlakar, Omanović, Ibrahimović, Kramar, Ljujić (Šmitran), Troha, Tulemitja, (Zubanović), Raković, Čordić.

Borac: Karatić, Bajogilović, Kušmić, Popovski, Bogojević, Arnautović, Sejdić, Smilevski, Todorović, Kuljanin, Kotar, Hodić, Lazić, Buković, Ibrahimbegović, Kreso, Kovačević, Redžepagić.

R. Radič

KJE NAJHITREJE, NAJVARNEJE IN NAJLEPŠE NA TRIGLAV

Ljubitelji in obiskovalci gora so sedaj sredi poletja neučakano usmerili korake v svet gora. Pisana reka hiti v Logarsko dolino, na Jezersko, v Trento, Planico, Bohinj, Pokljuko, v Bistriško dolino proti Jermanovim vratom in Kokrškemu sedlu, le redki izbranci obiščejo Martuljek, največ pa jih hiti v tri triglavske doline skozi katere se žele povzpeti na letošnjega jubilanta, Triglav.

Skozi Radovino in Krmo jih vodi proti »očaku« Triglavu najdaljša toda zložna in varna pot proti Staničevemu domu (2332 m), Triglavskemu domu, Kredarici (2515 m), Planiki (2408 m) pa tudi na Velo polje k Vodnikovemu domu (1805 m) in od tod dalje Triglav ni težko dosegljiv. Toda pot skozi Radovino in Krmo je namenjena le starejšim izletnikom in turistom, pozimi pa tod skozi vodijo smučine ljubiteljev visokogorskega alpskega smučanja.

Iz Mojstrane mimo slapa Peričnika do Aljaževega doma po zaprašeni alpski cesti avtomobili zastrupljajo triglavski alpski zrak. Na planinskih poteh od Aljaževega doma proti vrhu pa so pogost pojav lažje, težje in tudi smrtne planinske nesreče slabo opremljenih in neizkušenih pohodnikov. Tominškova pot, pot preko Praga in pot preko prevala Luknja in dalje preko Plemenic, zahtevajo psihično in fizično sposobne gornike.

Skozi najlepšo, romantično, samotno in še prvobitno ohranjeno dolino KOT je pot v triglavske višave najbolj priporočljiva, ker je najkrajša in istočasno tudi najbolj zanimiva in najvarnejša.

Iz Mojstrane vodi v Kot do Lengarjevega, Grabnarjevega rovta v zatrepu doline lepa in udobna gozdna cesta.

Med Črno goro, ki loči dolino Kot od Vrat in Srednjo goro, ki loči Kot od doline Krme se bo izletnik, turist in planinec počutil res prijetno, užival bo v hladu in miru, navduševal se bo nad fantastično izoblikovanimi skalnimi vršci Črne gore, ki se od Požgane Mlinarice poganjajo vse višje in višje v Vrbanovo špico in Vrbanov vrh, ki se skloni proti pragu Staničevega doma. Na senčni strani pa se Srednja gora požene v robe Mecesnovca in se v skoku poganja v Dimnike, Luknjo peč ter doseže svoj vrh v masivu Rjavine. To je čudovit gorski svet, ki bogato zaposli, navduši in osrečuje vsakega pravega, iskrenega ljubitelja gora.

Od Lengarjevega rovta se planinska pot skozi Kot rahlo in varno vzpenja v strmal s čudovitimi razgledi. Po eni uri hoje, ko se iz gozda povzpnemo do bistrega, osvežujočega studenčka, bomo duškali z ogledovanjem in občudovanjem tropov gamsov, ki se pasejo in sprehajajo v Gubah pod prepadnimi stenami Mlinaric. Hlad sten, polic in okrajkov, kaminov in zajed Dimnikov, Luknja peč in Rjavine nas bo povabil na nadaljnjo pot. Preko Gub bomo kmalu dosegli prijetno in razgledno počivalo pri Debelem kamnu.

V jutranjem ali dopoldanskem hladu se bomo po počitku in okrepčilu pri Debelem kamnu zagrizli v meli, ki nas ločijo od Pekla na vrhu Kota, kjer se nam v vsej lepoti pokaže in ponuja triglavski svet. Pod Vrbanovo špico, na počivalu, se bomo pomudili pri spominski plošči Anteja Lenarčiča, ki se je smrtno ponesrečil 16. aprila leta 1924, v letu dragocenih žrtev Skalašev (Vladimirja Topolovca, dr. Klementa Juga, Antona Hlebanja), ki so bili pri nas prvi glasniki plezalnega športa in alpinizma. Tudi pogled nazaj v globino skozi Kot proti Mojstrani in na zelene in cvetoče Karavanke nas bo bogato nagradil za pretečeni znoj in napore. Prepadne in prevesne stene Rjavine na eni in Vrbanove špice na drugi strani, veličastno zaokrožijo dolino Kota.

Pot se zložno vije po odprtem svetu nad Peklom, na desno se odcepi grebenska pot proti Vrbanovi špici in Vrbanovem vrhu, na levi pa se s klini naježena plezalna planinska pot požene v robe Rjavine. Kmalu občutimo svežino snegov in tudi hladen višinski veter z Dovških vratic nam daje novih moči in poleta, še predno stopimo po treh do štirih urah na prag gostoljubnega Staničevega doma, se nam predstavi v vsej veličini Triglav z Zelenim snegom, ki se ga ne moremo nagledati. Človek je zadovoljen in ponosen, srečen, da se je tako z lahkoto in brez posebnih naporov in nevarnosti povzpel na višino 2332 m, komaj 542 metra pod samim vrhom Triglava.

Tu se nam odpira in ponuja triglavski višinski, planinski svet v vsem svojem bogastvu. Pogled nazaj preko Pekla proti Kotu in Rjavini nam predstavi pravega Indijanca z razkošno perjanico. Dobro nadelane in zavarovane poti vodijo od Staničevega doma na prvi in drugi vrh Rjavine, po grebenih Vrbanovega vrha na Vrbanovo špico, na čudovito razgledni vrh Cmira nad dolino Vrat, na Begunjski vrh in mimo Rži v Krmo. Po meliščih preko Rži pa se nam ponuja pot preko Kredarice k Triglavskemu domu. Gostoljubni Staničev dom nas bo sprejel radodarno, odločimo se, da bomo v njem tudi prijetno in mirno prenočevali ali v sobah ali skupnih ležiščih. Popoldan bomo izkoristili za prijeten sprehod ali na razgledni Begunjski vrh, na bolj oddaljeni Cmir, bolj spočiti in navdušeni pa bodo obiskali vsaj prvi ali celo drugi, najvišji vrh Rjavine. Pot, vzpon na Triglav skozi Kot, preko Pekla in mimo Staničevega doma preko Rži in Kredarice in dalje na vrh Triglava je prav gotovo najbolj primeren in priporočljiv za res prave ljubitelje miru in razkošja. Od Staničevega doma nas loči le še ura hoda do Triglavskega doma, Kredarice, v drugi uri pa bomo dosegli v splošnem zadovoljstvu ponosni vrh letošnjega jubilanta, Triglav.

Stopite tudi vi letos na to najbolj samotno, najlepšo, najkrajšo in najvarnejšo triglavsko pot, naužili se boste zvrhano mero lepote, miru in zadovoljstva. Po povratku boste v presežnikih govorili o edinstveni triglavski planinski poti skozi najkrajšo in najlepšo triglavsko dolino KOT.

Drugič povabite s seboj na to pot tudi svoje najboljše prijatelje, katere hočete navdušiti za planinstvo in jih v gorah nagraditi in osrečiti z nepozabnimi doživetji.

Uroš

MLADI ALPINISTI V ČRNI GORI

V sredo, 12. julija, se je iz Črne gore vrnila mala odprava alpinističnega odseka PD Jesenice. Odprava, v kateri je sodelovalo šest članov AO (2 alpinista, 1 pripravnik, 3 tečajniki) ter kustosinja prirodoslovnega muzeja v Ljubljani, Nada Praprotnik, kot znanstvenik-botanik, je 14 dni delovala na področju Durmitorja. Kljub slabemu vremenu in neizkušenosti so mladi alpinisti preplezali nekaj težkih smeri, med katerimi velja omeniti direktno in avstrijsko v Obli glavi, zasavsko v Terezijin bogazu in poševno v Savin kuku. Poleg teh ponovitev pa so opravili še nekaj lepih prvenstvenih vzponov vseh težavnostnih stopenj v Međedu, Šljemenu, Terezijin bogazu in drugod.

KOZLIČ

Iz poti mladih jeseniških alpinistov v Črni gori — Terezija Bogaz — 1 je botanična smer (I do III) 2 je Prinčeva smer (IV — V A II)

SKUPNO REŠEVANJE POŠKODOVANCEV

Namen reševanja poškodovanca je nuditi primarno oskrbo v takšni meri, da bo ohranjeno življenje, manjša možnost invalidnosti in hitrejše zdravljenje.

Reševanje poškodovancev mora potekati po načelu »dve postaji reševanja in dva transporta«. V bistvu gre za fazni proces, ki se prične na mestu nezgode. Pri nezgodah v obratih, oziroma na deloviščih je nesmiselno in nehumano čakati na reševalce, ne da bi sodelavci kaj ukrenili.

Ker se nezgode lahko pripetijo povsod in ob vsakem času, mora pomagati pač tisti, ki je trenutno najbližji, to so sodelavci. Za sodelavci pridejo na vrsto poklicni reševalci, ki prvo pomoč dopolnijo in usposobijo poškodovanca za transport.

Na rešilnih postajah se izvede triaža in priprava za transport v bolnico. Naše delo je končano in ves trud nam bo poplačan, če se bo zaradi dobre prve pomoči in transporta poškodovanec kmalu brez hujših posledic pojavil v svoji delovni enoti.

Organizacija prve pomoči

Prva pomoč v obratu ali na delovišču bi morala biti za vsako dnino posebej organizirana. Zainteresiran za nudenje prve pomoči ob nezgodi bi moral biti sleheren delavec, predvsem pa delovodja.

Za obrat ali delovišče bi veljalo načelo: »pet dejanj dveh oseb za eno življenje«.

Teh pet dejanj je:

a) odpraviti mehanizem, ki je nezgodo povzročil,

b) zavarovati poškodovanca pred zunanjimi vplivi in mu nuditi pravilno lego,

c) če je potrebno, izvajati umetno dihanje in zunanjo masažo srca,

č) ustaviti krvavitev in

d) poklicati reševalce.

Pri točki a) je treba upoštevati lastno varnost, da poleg ponesrečenca ne bo še ene ali dveh žrtev. To je običajno pri električnih poškodbah. V takih primerih je treba najprej poklicati električarja, da izklopi tok.

V drugi fazi reševanja pridejo v poštev gasilci-reševalci. Zanje velja pravilo: »dva za reševanje in transport do rešilne postaje«. Gasilca-reševalca imata za nalogo opraviti štiri dejanja:

a) reanimacija (začetek ali nadaljevanje)

b) sterilno zasilno obvezovanje

c) imobilizacija in

č) transport (z nosili ali vozičkom)

Gasilca morata opraviti transport poškodovanca po najkrajši in po najbolj varni poti do rešilne postaje.

Na rešilni postaji je delo teamsko, to je delo treh reševalcev, dveh gasilcev in enega industrijskega bolničarja ali medicinske sestre. Gasilca sta na rešilni postaji pomočnika. Industrijski bolničar, oziroma medicinska sestra morata opraviti naslednja dela:

a) inspekcija in presoja poškodovanca,

b) kontrola pulsa in dihanja,

c) začetna ali dokončna reanimacija,

č) ustavitev krvavitve,

d) sterilno prevezovanje, oziroma obvezovanje,

e) imobilizacija,

f) opis nezgode in

g) namestitev poškodovanca v rešilni avtomobil.

V hudih primerih, kjer je ogroženo življenje, en gasilec-reševalec prevzame vlogo spremljevalca. Ta skrbi za nadaljnjo reanimacijo do izročitve poškodovanca zdravniku v bolnici.

ZAKLJUČNA BESEDA

Še tako dobro organizirana centralna reševalna in zdravstvena služba v delovni organizaciji ne moreta biti uspešni, če na periferiji ni ljudi, ki poznajo metode prve pomoči.

Vsa dosedanja praksa pri nezgodah kaže na pomanjkanje prvega člena v verigi prve pomoči, to je v obratih in na deloviščih.

Da bi bilo čimveč uspeha pri nudenju prve pomoči, bi morala vsaka delovna enota imeti na svoji dnini vsaj dva človeka, ki bi znala pomagati v primeru nezgode.

To so male investicije, ker se da prvo pomoč naučiti v 80 urah na tečaju prve pomoči, ki ga organizira Rdeči križ.

Aleksander Rjazancev